FRVCTVS MEDICINÆ, EX VARIIS GALENI LOCIS DECERPTI.

Auctore

IOANNE CAROLO AMATO
Monistrolensi Doctore Medico Montisferrati.

Nunc primùm prodit in lucem.

LVGDVNI,
Sumptibus LVDOVICI PROST
Hæredis Rouille,

M. DC. XXIII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

SANCTISSIMÆ
COELI DOMINÆ,
CASTISSIMÆ AC

purissimæ Aıgelorum hominúmque Imperatrici, Beatæ Maræ Montisserrati, Hispanarum potentissimæ adiutici.

Ioannes Carols Amatus
D. M. & P. IC. & O.

PRiscavetustatis sublimiois Genij viri (Sacrassima virgo) de tribs sibi potissimùm gratulabantu Primò quod

ex municipio vel ciuitate quapiã illustriori natalitia duxissent. Secundò quod Græcos illos, non barbaros natale solum produxisset. Tertiò quod viri, non mulieres naturæ beneficio huic auræ vitali expositi fuissent. Quæ omnia si tanto ab omnibus emunctioris iudicij viris applausu, & ambabus, vt ita dicam, vnis amplexabantur, quanto magis nobis Christianopoliticis gaudendum est quod Christianopolitani, quod patria Catholici, non kakolici viri, vitam pro T. M. tuique filij honore effundere parati, non decordatæ mulieres deprehendamur? Vt verò omnium horum postrema capita intacta relinquo, ita me Christo; cor mihi gaudio exilire videtur si me subditum Hispaniarum regni, quo nullum auro,

ostróque

oſtróque fulgentius, nullum amplius, nullum ſub vtroque polo magis T.Sanctitati addictius, prognatum conſiderau ro, animóque tacitus mecum perpendero, T. Clementiæ arriſiſſe me ſub vmbra tuæ iuriſdictionis Montiſſerratenſis huic auræ exponere. Et ſanè ſi acutiſſimus Philoſophorum ille Aquila de plumis ſuę patriæ, Athenarum ſcilicet, vbi omnis literaturæ antiquæ theſaurus reconditus erat, tantopere ſuperbiebat, quanto mihi iuſtiùs gratulandum eſt, quod ſub dicto monaſterio in quo omnes pietatis gazæ incluſæ, ex quo omnes deuotionis riuuli, limpidiſſimi, frigidiſſimi, dulciſſimi, in vniuerſam Hiſpaniam deriuantur, natus fuerim, ſub illo inquam cœnobio, in quo omnes margaritæ

religionis, omnes lapides pretiosi castitatis, omne obryzum solidæ & probatæ obedientiæ, vel in cuiusuis religiosi pectoris scrinio aceruatim latent; sub illo præsertim horto, in quo arbores quotidianæ, tot, tantæque magnitudinis eleemosynarum excrescunt, vt apicibus suis vel cœlum ipsum attingere, indiesque Deo pro populi peccato litare, ac suis latissimis ramis vniuersas Hispaniarum ditiones adumbrare, illasque sic adumbratas à Sole iræ diuinæ protegere videantur. In illo dico territorio in quo T. M. residentiam, curiamque Ecclesiæ suę particularis erigere, nihil antiquius fuit: qua quidem in corte, vt intra 700. annos iubare tuo plusquam diuino stupēdissimorum miraculorum & oraculorum (quorum vel memoria

memoria horrore sensus mentēq; percutere, comasque erigere cogitanti solet) assiduo claruisti, ita in hodiernum fulges æternumque fulgebis. Sub illo denique Monasterio, quod sapientissimi orbis œconomi Hispaniarum Indiarumque Reges iuribus cudendæ monetæ, ac omnimodæ iurisdictionis, etiam mero imperio siue gladij potestate non retenta, innumerisque aliis immunitatibus ac priuilegiis condecorare dignum censuerunt. Et profectò si curiosa illa Ægyptiorum antiquitas Colossos Pyramidasve suæ metropoleos summis deliciis annumerabat, tacitaque complacentia quadam sese titillabat; quis quæso mihi vitio verterit, si me saltuum illorū sanctissimorum, si me montiū T. M. pyramidalium,

quos ipsa natura, sapiens ille rerum architectus efformauit, quibusque, crede mihi, nihil elegantius, nihil aspectu amabilius vel consideratione illorum miraculosius adinueniri potest, accolam natum esse deprædicauero? Omnibus his propius accedit, quod T. Cl. me ad ripas illas amænissimas hortorum oliuarum suarum sanè quàm fructiferorum Monistrolli, huius mundi aspectu, exposuerit, expositum tenellis Musarum vberibus lactarit, ablactatum substantiosiori artium triuialium cibo nutrierit, nutritum Philosophicis, Arithmeticæ, & Astrologiæ epulis iucundissimis saturauerit, saturatum verò ac iam animo corroboratum, in palæstras medicarum Academiarum talium, quarum professores ad instar obryzi,

obryzi, doctores veluti iaspides, licenciati vt aurum, reliqui rei medicæ viri practici instar stellarum limpidissimarum fulgore suæ prudentiæ, vtrumque hæmisphærium illustrant; suorumque æmulorum vel clarissimam lucem obscurant, oppidò quàm gratiosè produxerit, Apollinis hortulanum constituerit, atque amplissimi districtus prouinciam, curam scilicet T. M. Capellanorum Montisserratensium nunc ipsos 24. annos demandauerit. Equidem id factum esse à T. M. sacratissima virgo subdubito, vt quoniam pueri Monistrolenses primum T. S. imaginem in his saltibus inuenerunt, saltem splendorem tuæ beneuolentiæ erga meos sympatriotas, in me conspiciendum exhiberes, illósque ad ser-

¶ 5

uentiorem erga T. S. amorem prouocares. Postremò his omnibus & singulis maximis beneficiis, Regina Angelorum castissima,ne T. M. quidem ipsi sategisti. Cum enim supradicto annorum curriculo plagiarij siue ἀνδραποδισταὶ manus violentas mihi iniecissent,ac me captiuum abducentes emungere, pecunia destinassent, deficientéque pecunia vitæ lytro debitum furtiuum extinctum voluissent, quatuorque pilis sclopetariis me petiissent,tuæ miraculorum potentiæ arrisit pilas manu excutiendo, & iuxta corpus brachiumque elidendo me sartum tectumque clypeo tuæ clementiæ pristinæ & vitæ & spartæ restituere. Huius & concessæ & conseruatæ vitæ, prænominatorumque & aliorum immorta

mortalium T.M. erga me benefi-
ciorum memoriam si obliuioni
traderem, stigma ingrati animi iure optimo mihi inuri posset, nec
sane si vellem, possem. Indies
enim tuorum beneficiorum oculis meis obuersatur imago, tacitéque mihi hæsitanti insusurrat, vt
parrhisia T. beneuolentiæ fretus
quadantenus animi grati vmbram
demonstrarem, ac mecum illud
reputarem,

Vt desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Qua de causa, cum tempore
meorum studiorum ac quantum
per otium mihi licuit supramemoratorum 24. annorum, vastissimos medicinæ campos peruolitando, ac digitis ingenij ac iudicij
mei succum florum agglutinãdo,
inque vnum aluear conferendo,

¶ 6

exinde mellitos hosce fructus medicinales confecissem, ac publici iuris illos facere constituissem, ipse locus meæ natiuitatis hortensis mihi consulendo à tergo insusurrauit, tacitum quoddam ius vassallagij T. M. in hos fructus competere, méque citra consensum Dominæ illos dedicando alienare non posse. Ne itaque ego T. M. vassallus feloniam aliam incurram humili ac submisso animo illos tibi exhibeo, méque ad exequendum in posterum ea fideliter quæ in iurisdictione mandantis extrema erunt, pro posse offero. T. M. ô Potentissima virgo, ex intimis mei cordis visceribus humillimè & deuotissimè obtestans, vt clementissimè illos à me tuo fideli suscipere, domúmque hanc Montisserratensem stabilitam,

tam,fulcitamque tua potentia immensa conseruare, ab omni malo præseruare, verè religiosos illos tuos milites vexillo tuæ pietatis protegere, per illos feudalem tuam Ecclesiæ iurisdictionem propagare, méque T. M. Valuasinum minimum agnoscere non graueris. Dat. Mont. Anno 1622.

A D

Ad Lectorem, S.

FRuctus nostros hosce Medicos, candide Lector, ex illustrissimo non minus quàm totius orbis terrarum fertilissimo illo Musarum omnigenarum Apollinisque insignis Aragoniæ coronæ Valentinæ ciuitatis pomario, solum Galeni doctrinæ dicato, ingenioli nostri digitis decerpsimus, illosque tibi, tuisque commodis, atque vniuersæ rei medicæ proficuis vsibus offerendos iudicauimus. Non quidem, vt illorum suauitatibus bellaria Syrenum, vel verborum illecebras tibi proponeremus (hoc enim illorum est, qui nimia dulcedine verborum ac sententiarum scripta sua medica condire, vel nescio quo elegantiæ putatiuæ philtro, grauissima quandoque ingenia

nia inebriare , nihil sibi piaculi ducunt) sed potius vt cera Vlyssæa aures tuas his cantibus obturantes, reseratis illis lynceis oculis portum tandem veritatis tibi conspiciendum laboraremus; collectaneaq; hæc talia tuis oculis exhiberemus, vt externa symmetria internam bonitatem commendare, tuq; exinde sensus tuos & externos & internos oblectare posses. Hoc verò vt essem consequutus, scire te velim me ex prædictæ Academiæ fertilissimis, iucundissimisque, ac totam medicorum vtriusque peripheriæ regionem mirificè decorantibus campis non sine oblectatione ac Phœbæa quadam cupiditate industria, tum theorias, tum praxeos indefessis alis hos fructus selectos collegisse, in vnum aluear contulisse, ac liquore subtilitatis, ingeniique dexteritatis præclarissimorum virorum de re medica diuinitus meritorum

rum

rum D.D. Ioannis Plaçæ, Iosephi Reguardi, Iacobi Sagarræ, & Vincentij Salat irrorasse, atque omnia illa ad suam mellitam suauitatem redacta faui loco tibi nunc exhibere. Tui officij erit gustu percepto aduersus Zoili amaros dentes hunc fauum à corruptione præseruare, meq; campos latißimos medicinæ peruolantem ac suauiora colligentem, cultura tui quoque genij & ingenij hortuli adiuuare, atque hæc medicè, æqui boniquę consulere. Vale.

ΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΑΡΟΛΟΥ
Αμάτου ἰατρικοὺς καρποὺς

Επίγραμμα.

Μὴ βραχὺς ἐκ δοκῇ ἐστὶ βίος ἔτι, μήποτε μακρὴ
Καὶ τρηχὺς τέχνη τοῖς ἰατροῖς ἔσεται.
Ῥηΐδιον γὰρ ἔχουσιν ὁδὸν, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει
Οὐλομένων κρίσις, πᾶσα τε πεῖρα νόσων.
Κάρολος ὡραίους προφέρει καλὰ δῶρα καρποὺς,
Ἔνθ' ὑμᾶς δῶσι καιρὸς ἀλεξικάκους.

Νόννος Ἀντώνιος Δεσκαυλέσιος κοινοβίτης καὶ σχολάρχος τῆς περιστηροειδος μοναστηρίου.

DE

DE IOANNIS CAROLI AMATI DOCTORIS MEDICI FRVCTVOSIS præceptionibus

EPIGRAMMA.

EST sanè Hippocratis quod ametur in arte, salubrem
Sanandi paucis edocuisse viam.
Nec verò ipse potest inamabilis esse Galenus,
Dum tantas medicæ congerit artis opes.
Attamen illius breuitas obscura videtur:
Huius connectunt proflua verba moras.
Hîc facilè & breuiter disces: & gratus amabis
Auctorem. Quidni? Nominis omen habet.

Fr. Antonius Descaulesius Monachus Benedictinus Montisserrati.

Summa Priuilegij à Christianissimo Galliarum Rege concessi.

LVDOVICI XIII. Galliæ, & Nauarræ Regis auctoritate sancitum est, atque patentibus literis cautum, ne quis in Regno suo, aliisve locis ditioni suæ subiectis, intra proximos annos decem, à die impressionis primæ inchoandos, ac numerandos excudat, excudẽdum, vendendúmq; quouis modo, & ratione curet librum, qui inscribitur, *Fructus Medicinæ, Auctore* IOANNE CAROLO AMATO, *Monistrolensi, Doctore Medico Montisferrati*, prҿter LVDOVICVM PROST Hæredem Rouille, Bibliopolam Lugdunensem, aut illos, quibus ipse concesserit. Prohibitum insuper eadem authoritate Regia omnibus suis subditis, eundem librum extra regni sui limites imprimendum curare, vel quempiam, vbicumque fuerit, ad id agendum impellere, ac instigare, sine con

consensu dicti Ludovici Prost; Idque omne sub confiscatione librorum, aliisque pœnis originali diplomate contra delinquentes expressis. Datum Lugduni die 16. Decemb. 1622.

De mandato Regis

Signatum,

Perrochel.

ELENCHVS EORVM quæ in hoc opuſculo continentur.

DISPV

DISPVTATIO
De
INDICATIONIBVS.

GALENVS *lib. de ſectis. & libr. ad Tranſ.* docet, antiquorum Medicorum tres fuiſſe ſectas, Empiricam, ſcilicet, Methodicam, & Rationalem: quæ tres ſectæ affinitatem & communitatem inter ſeſe habent: Conueniunt ſanè tribus modis. Primo, quia omnes earum ſectatores artem medicam profeſſi ſunt; Secundo quia omnes eandem rem pro ſcopo habuerunt, ſcilicet, ſanitatem. Tertio, quia omnes artem medicam collectionem præceptorum appellarunt. Cæterùm, quamuis his tribus nominibus communicant inter ſeſe, maximè diſtant; nam Empirica artem medicam experientiâ &

obſeruatione ſibi comparauit, Methodica ex rei naturâ & communitate inuenit,& Rationalis viâ, & methodo rationali inueſtigauit, omnibus particularibus communia.

Ex his autem ſectis Empirica & Methodica ſunt contemnendæ; Rationalis verò complectenda,quæ arte & methodo docet omnibus particularibus communia. Methodicè verò rem aliquã tractare ex aduerſo, apponitur ei, quia eſt temerè & fortuna ita inuenire, eſt enim methodo aliquid tractare cum viâ quadam & ordine rem tradere; ita vt in diſquiſitione aliud ſit primum, aliud ſecundum, aliud tertium, & aliud quartum, &c. quo vſque ad ipſum,quod eſt ab initio propoſitum peruentum ſit, vt Galen. 1.*meth. cap*.4. docet. Hæc enim rationalis methodus medendi per Indicationes fit; quicquid enim ab experientia ſeparatum & ſeiunctum eſt, id totum Indicatio vocatur: quando quiſquam voluerit ad vnguem methodum medendi rationalem conficere, à primis Indicationibus incipiat; deinde ad alias ordine

ordine perueniat, neque desistat; donec finis sit compos, vt Gal. 2.*meth.cap.*7.demonstrat.

Quare vt methodus hæc medendi rationalis intelligatur, perfecta debet esse Indicatio, & proinde breuem quandam dispositionem Indicationum trademus: quam tractationem ab illius diffinitione incipiemus, vt intelligatur id, de quo est nobis disputandum.

DE INDICATIONIS diffinitione.

INDICATIO est rei agendæ insinuatio, vt Galen. 2.*meth.cap.*7. & 3. *meth. cap.*1. docet; nam ipsa indicatio veluti indice nobis demonstrat, quid agendum sit; quæ diffinitio tantùm est nominis seu notionis, vt 2.*meth.cap.*7. docet Galenus: diffinitio verò rei traditur à Gal. *lib.ad Transf.cap.*11. dicens: Indicatio est comprehensio rei iuuantis, simul cum comprehensione nocentis citra experientiam & obseruationem; Indicatio enim facit, vt comprehensa re iuuante in morbis curandis illicò com-

prehendamus rem nocentem; vt ſi morbus ſit calidus, indicatione comprehendimus frigidis curari,calidis verò noceri; id verò comprehendimus non experientiâ & obſeruatione,neque ratiocinio aliquo,ſed ex rei naturâ.

Altomarius 8.*lib.de feb.med.par.*1.*cap.*23.explicans diffinitionem Indicationis à Gal.traditam *lib.ad Tranſ.* ait, per rem iuuantem debere nos intelligere materiam iuuantem, quâ curantur morbi; per nocentem verò, non materiam nocentem,quam lædunt ægri;ſed affectum præter naturam,qua in re deceptus fuit; nam Indicatio,vt diximus ex Gal.2.*meth. cap.*7. *&* 2.*meth. cap.*1. eſt inſinuatio rei agendæ; affectus verò præter naturam non eſt res agenda in curatione morborum: ergo per nocentem non debemus nos intelligere affectum præter naturam, ſed materiam ægrum lædentem. Præterea ſi Indicatio eſt comprehenſio rei iuuantis,& materiæ quoque,neceſſariò ergo per nocentem, materiam debemus intelligere nocentem, & non affectum præter naturam: nam contrario-

rum

rum eadem eſt ratio & diſciplina.

DE DIVISIONE Indicationis.

INDICATIO in vniuerſum duplex eſt, alia curatrix, alia non curatrix, quam diuiſionem tradit *9. meth. cap.* 13. Indicatio non curatrix eſt, ex quâ non deliberamus de remedio, neque de illius ſcopo, quæ à viribus tantùm ſumitur, quæ per ſe tantùm indicant ſui conſeruationem & cuſtodiam, quamuis ex accidenti faciant ad curationem; multoties enim cogimur in adminiſtratione alicuius remedij viribus proſtratis eas corroborare, vt Galenus loco citato demonſtrat.

Vires autem noſtrum corpus gubernantes in triplici ſunt differentia: aliæ enim ſunt animales, aliæ vitales, & aliæ naturales, vt Gal. *7. de Placitis, & 9. meth. c.* 10. docet; ait enim has vires ſeruare nihil aliud eſſe quàm vitam cuſtodire, vt Gal. loco citato docet, & proinde docet maximam eſſe dignitatem virium. Ani-

malis enim vis & facultas ſedem habet in cerebro, quæ ſenſu & motu voluntario cognoſcitur; vitalis verò in corde quæ pulſu dignoſcitur; naturalis verò quamuis in omnibus partibus reperiatur, potiſſimùm tamen in hepate poſita eſt, quæ ex concoctionibus dignoſcitur.

Ex his tamen viribus vitalis dignior & præſtantior eſt, animalis verò maximi eſt momenti in ægrotis, propter reſpirationem, quæ à facultate animali dependet, vt Gal. 7. *meth. cap. vlt.* docet. Naturalis verò non eſt tanti momenti, quamuis debeat eſſe robuſta in venis, vt humorem noxium in illis exiſtentem concoquere poſſit, illúmque ſuperare.

Vires autem in triplici ſubſtantia noſtri corporis collocantur; ſolida, carnoſa, & ſpiritoſa; labuntur autem vires, ait Gal. 9. *meth. cap.* 13. duobus modis: vel diſſipatâ ſubſtantiâ earum partium, in qua poſitæ ſunt, aut alteratione; alteratio verò partium vel contingit à totâ ſubſtantiâ, vel à qualitate aliquâ manifeſtâ: ſi enim vires labantur, diſſipata ſubſtantia alimento reſtauranda eſt, ſiquidem

quidem ſubſtantia ſolida cibo reſtauratur; humida potu, ſpiritoſa inſpiratione & tractu arteriarum, vt 1. *ſanit. tuend. cap.* 1. Gal. docet.

Quare decipiuntur multi Medici, qui in quouis virium lapſu prȩſcribunt cardiaca medicamenta, vulgò cordialia. Si enim vires labantur alteratione à tota ſubſtantia, vt tempore peſtis & venenis ſumptis, à tota ſubſtantia noſtræ naturæ contrariis, conuenit alexipharmaca medicamenta à totâ ſubſtantiâ agentia exhibere & propinare, & nõ erit neceſſarius vſus cardiacorum ſiue cordialium: ſi autem vires labantur à manifeſta qualitate, vt à calidis, frigidis, &c. à contraria qualitate ſunt corrigendæ, & hæc de Indicatione non curatrice.

Indicatio verò curatrix ea eſt, ex qua deliberamus de remedio, vel de aliquo illius ſcopo; hæc autem triplex eſt. Prima ſumitur à morbo. Secunda à naturâ. Tertia verò ab ambiente; quam diuiſionem tradit Gal. 9. *meth. c.* 14.

Verùm dices, Indicationem curatricem nõ eſſe triplicem, ſed duplicem tan-

tùm, quia Indicatio, quæ ab ambiente desumitur, potest reuocari ad Indicationem petitam à caussa, quoniam aër ambiens si est contrarius morbo inter causas iuuantes connumeratur, si verò morbum iuuat, illique similis est, inter causas ægrotantes & nocentes connumerãdus erit: Ergo Indicatio, quæ sumitur ab aëre ambiente, referri debet ad Indicationem petitã à caussa, ergo tantũ duplex est Indicatio curatrix & non triplex.

Respondemus, verum esse, Indicationem ab ambiente desumptam, reduci posse ad Indicationem desumptam à caussa, verùm clarioris doctrinæ gratiâ, hanc Indicationem ab ambiente desumptã ab illa separauit, & ita docet tres esse differentias Indicationis curatricis.

Prima ergo Indicatio curatrix à morbo sumitur, quæ quidem in tot diuiditur differentias, quot sunt morborum species. Ad hanc Indicationem à morbo petitam reuocatur Indicatio desumpta à vi & magnitudine morbi, nam vis & magnitudo morbi indicantur ex Hip. 1. *Aph. sect. 6.* vbi docet extremis morbis

extre

extrema remedia esse adhibēda, illa namque extremitas & magnitudo morbi indicant, extrema remedia esse à Medico præscribenda, eâ ratione quâ demonstrauit Gal. ex Hipp. 4. *meth. cap. 6.* Ad hanc etiam Indicationem à morbo desumptam reuocatur Indicatio, petita à caussa, quæ quidem duplex est, interna & externa; interna in humoribus, spiritibus & partibus solidis posita est: quæ cùm perpetuò præsens sit, perpetuò indicat sui ablationem, quæ multis modis auferri solet, sanguinis sc. missione, purgatione per quamuis partem factam, clysteribus, cucurbitulis, frictionibus, exercitatione, & balneo: externa verò caussa multiplex esse solet, quæ si præsens sit, indicat sui remotionem, vt si sagitta sit infixa, indicat sui separationem.

Verùm obiicies: Gal. *lib. ad Transf.* docuit ab euidentibus non sumi Indicationem, sed causæ externæ sunt euidentes. ergo, &c. & Gal. eod. lib. dixit, Indicationes à caussis euidentes non esse; imò caussæ vt caussæ sensus abditæ sunt & occultæ; ergo caussæ externæ præ-

ſentes quatenus cauſſæ ſunt, euidentes non ſunt, ab illiſque ſumitur Indicatio; vt cauſſæ externæ tales ſint, vt enſis, gladius, &c. túncque ab illis non ſumitur Indicatio. Reſpondeo, ſi cauſſa externa non ſit præſens, nihil indicat; vt ſi aliquis ſit percuſſus lapide, lapis nihil indicat: quia cùm præſens non ſit, nihil indicat, verùm quamuis cauſſa externa non pręſens, non indicat, nihilominus tamen conducit ad cognoſcendũ affectum factum. Hæc verò Indicatio, quæ ſumitur à cauſſa tàm externa quàm interna, curatrix non eſt, ſed præſeruatrix; ad curationem verò refert: quia eiſdem præſeruamus remediis, quibus curamus: ad hanc autem Indicationem à morbo deſumptam reuocatur Indicatio, quæ ſumitur à ſymptomate. Sed dicet aliquis, à ſymptomate non ſumi Indicationem curatricem, quia ſimul cum morbo auferuntur ſymptomata. Reſpondeo, ſymptomata quatenus ſymptomata ſunt, nihil indicare, nam ſublatis morbis, quos ſequuntur, auferuntur. Si verò ſymptomata habeant rationem

cauſſæ,

caussæ,augeántque affectum,vel labefactent vires, tunc ab illis Indicatio curatrix sumitur, indicántque eo tempore sui remotionem, vt Gal. 12. *meth. cap.*1. docet, quod exemplis manifestum fiet, habeat aliquis in aliqua parte corporis vehementem dolorem,ille dolor,quamuis symptoma sit,sedandus est, quia tum auget affectum, tum etiam quia labefactat vires, quas dissipat immodicâ euacuatione,quæ symptoma est in excretis, verùm quoniam labefactat vires, corrigenda est; immodica etiam vigilia,etiāsi symptoma sit, corrigenda est, somnus quoque vires prosternit, quod Gal. 12. *meth.* docet, quamobrem hæc symptomata, quæ augent affectum, & labefactant vires, sunt admodùm corrigenda.

Secunda Indicatio curatrix sumitur à natura, quæ quidem duplex est, alia communis,alia propria; Communis est quâ conueniunt omnes homines inter sese,scil.naturâ,quæ maximam habet latitudinem; nam possumus intelligere nomine naturæ communis,communem illam naturam, in qua conueniunt om-

nes

nes homines eiusdem temperamenti, vt natura biliosorum, pituitosorum, &c. Propria natura est proprium cuiusque temperamentũ, hæc sanè propria natura maximè cognoscenda est à Medico, vt Gal. 1. *ad Glau. c.* 1. docet, quoniã ex propriâ naturâ metimur lapsum, & ex lapso quantitatem remedij; & ideo idem Gal. 3. *meth. cap.* 7. demonstrat illum esse optimum Medicum in curandis morbis, qui methodum sibi comparauit cognoscendi propriam naturam. Hæc verò propria natura vel est totius vel partis, vtramque verò debet Medicus cognoscere, vt Gal. 3. *meth. cap.* 7. *&* 9. docet: Hæc verò propria natura non potest intra rationem cognosci, sed artificiosâ coniecturâ, vt Gal. 2. *meth. cap.* 7. docet: Vt verò hæc propria natura siue totius siue partis cognoscatur, fecit Gal. duos libros de Temperamentis, & arte medica; quibus signis Medicus artificiosâ coniecturâ potest cognoscere propriam naturam totius, quam à Medico cognoscendam esse diximus, quemadmodum & naturam partis.

Verùm

Verùm obiicies, à natura non ſumi Indicationem curatricem, quia natura indicat ſui conſeruationem quemadmodum vires: ergo quemadmodum à viribus non ſumitur Indicatio curatrix, ita neque à natura.

Reſpondemus, quòd quamuis natura indicat ſui cuſtodiam ad conſeruationem, nihilominus tamen ab ea ſumitur Indicatio curatrix, quoniam ex illa deliberamus de quantitate remedij, & ita à natura propria ſumitur Indicatio curatrix, & non à viribus, quoniam ab iſtis per ſe non deliberamus de remedio, neque de illius quantitate quemadmodum à natura: nam à propria natura metimur lapſum & ex lapſo quantitatem remedij, vires verò indicant tantùm ſui conſeruationem & cuſtodiam, vt dictum eſt.

Ad hanc Indicationem, quæ ſumitur à natura, refertur Indicatio, quæ ſumitur à conſuetudine, quia conſuetudo eſt quædam natura acquiſita, (quamuis Valleſius vult à conſuetudine non ſumi Indicationem curatricem.) & Indicatio

quæ ſumitur ab ætate, & à ſexu.

Tertia Indicatio curatrix ſumitur ab ambiente: ab illo namque ſumitur in arte medica Indicatio curatrix, nam velimus, nolimus, aërem attrahimus, cum illo quo neceſſariò verſamur.

Cæterùm, argumentum nititur demonſtrare aduerſus Galenum, aërem ambientem non indicare.

Natura remediorum non indicat, ſed indicatur.

Sed aër ambiens eſt natura remedij.

Ergo aër ambiens non indicat, ſed indicatur.

Reſpondeo, diſtinguendo maiorem dicens, materiam remediorum duplicem eſſe: aliam communem, aliam propriam, materia propria indicatur, & non indicat, communis verò materia remediorum, qualis eſt aër ambiens, indicat neceſſariò, nam vt ſuperiùs diximus, velimus, nolimus, aërem attrahimus, & continuò cum eo verſamur, corpúſque noſtrum ſemper alterat, & commutat, & proinde communis materia eſt dicendus, & ideo ab illo ſumitur Indicatio

cura

curatrix. Ad hanc Indicationem desumptam ab aëre ambiente refertur Indicatio, quæ sumitur à regione, à cœli statu, ab anni tempore, à quibus sumitur Indicatio curatrix, quia ex his deliberamus de quantitate remedij; reuocatúrque hæc Indicatio, quæ ab aliis sumitur ad Indicationem, quæ sumitur ab ambiente.

Præterea Indicatio curatrix diuiditur in primam seu præcipuam, & coindicationem; prima à morbo sumitur, vt Gal. 3. *meth. cap.* 1. docet; quæ sanè Indicatio à morbo petita tantùm est prima, & vt ita dicam, carcer methodi medendi, quæ quidē methodus ex aliis Indicationibus perficitur; hæc enim Indicatio à morbo desumpta nota est plebeis hominibus, nam plebei norunt calidum morbum frigidis remediis esse curandum, & contrà.

Coindicatio est, quæ simul cum Indicatione indicat, vt est Indicatio, quæ sumitur à viribus, à natura, à consuetudine, ab ætate, à regione, à cœli statu, & à sexu, & ab aliis si quæ sunt huius generis,

neris, vt Gal. 13. *meth. cap.* 18. docet, quare Indicatio ex Galen. loco citato comprehendit curatrices, & non curatrices Indicationes, comprehendit etiam Indicationem, quæ sumitur à viribus, quæ Indicatio curatrix non est.

Rursus Indicatio curatrix diuiditur in propriam & communem; Propria Indicatio est, quæ sumitur à re aliqua propria, vt est Indicatio, quæ sumitur à propria natura, & quæ sumitur à morbo peculiari, & à regione, & à proprio anni tempore, & ab aliis huiusmodi. Hæ enim Indicationes propriæ sunt, quoniam non curat Medicus hominem in vniuersum, sed solùm Ioannem, Petrum, Franciscum, &c. qui habent propriam & peculiarem naturam, vt Galen. 3. *meth. cap.* 7. & aliis in locis docet, neque omnes morbi habent eandem naturam, neque in eadem regione, neque eodẽ anni tempore eueniũt, proinde ab his omnib. sumitur peculiaris Indicatio.

Communis verò Indicatio est, quæ sumitur ab aliqua re communi, vt est Indicatio, quæ à morbis sumitur in vniuersum:

uerſum : nam omnes morbi habent cõmunem Indicationem, ſcil. ſui ablationem, & omnes febres quatenus febres communem etiam habẽt Indicationem, ſcil.refrigerationem,& quò communior erit res,eò cõmunior ab ea petetur Indicatio,& proinde Indicatio, quæ ſumitur à morbo, communior erit ea quæ ſumitur à febri,quoniam morbi vis magis eſt communis quàm febris, qua autem ratione id, quod commune eſt,expendere conueniat,ex illa intelligemus quæ Gal. 2.*meth.cap*.7.docet.

Cæterùm particularis Indicatio magis exceſſum demonſtrat quàm naturalis : nam Medicus, vt diximus, non curat hominem in vniuerſum, ſed in particulari, hæ verò particulares vtilius exercentur quàm communes, quoniam propria remedia oſtendunt : quod Gal. 13.*meth.cap*.12. oſtendit, docens diſtinctionem inter proprias & communes Indicationes,aitque eo loco : Indicationes communes non minùs vtiles ſunt quàm noxæ, quod exemplo phlegmonis natæ in iecore demonſtrat Galen. quam

rem

rem eleganter & copiosè multis exemplis ex variis Gal. locis Colladus *in sua Isagoge cap.*10.demonstrat.

Quarta diuisio est, qua diuiditur Indicatio in simplicem & compositam, qua diuisione non solùm diuiditur Indicatio curatrix sed Indicatio in vniuersum, nam Indicatio, quæ sumitur à viribus (quam non curatricem statuimus,) sub hac diuisione complectitur: ergo Indicatio in vniuersum vel est simplex vel composita: simplex est quæ ab vna re tantùm simplici sumitur, vt ea quæ sumitur ab intemperie calida, nam quod vnum est vnum indicat, vnámque tantùm habet Indicationem, nisi illud vnũ diuersam habeat naturam, nam tunc quamuis vnum sit, non habet vnam & simplicem Indicationem, sed compositam, quod exemplo bilis redundantis demonstrat Gal. *lib.ad Transf.cap.*4. nam illa quatenus acris est & mordax, indicat retusionem mordacitatis & acrimoniæ; quatenus verò multa, indicat euacuationem; quatenus verò calida, refrigerationem: ergo vna & eadem res, ha-

bens diuersam naturam compositam habebit Indicationem, quæ à duobus affectibus simul existentibus vel à pluribus sumitur, vt est Indicatio quæ sumitur à morbo calido & sicco, &c. quam diuisionem tradebat Gal.4.*meth.cap.*11.

Tandē compositæ Indicationes subdiuiduntur: nam vel sunt concordes, vel contrariæ: concordes sunt, quæ in vnum consentiunt, vt si Ioannes naturâ frigidus sit, ætate frigidâ, ambiente frigido, assuetus alimentis frigidis, &c. febre corripiatur: tunc multæ sunt Indicationes: verùm illæ omnes concordes sunt, quia in vnum conspirant: omnes namque suadent & indicant remediis frigidis esse vtendum.

Contrariæ Indicationes sunt, quæ contraria indicant, ita vt quod vnum iuuat, alteri noceat, vt docet Gal.8.*meth.* *c.*9. itaque contrariȩ Indicationes non dicuntur, eò quòd ab oppositis sumantur, nam aliquando sumuntur à contrariis, & illæ non sunt contrariæ, vt statim dicemus, sed reuera dicuntur contrariæ Indicationes, quòd indicata sunt contraria,

traria, qua in re fuit deceptus Argenterius existimans vires & naturam, quia contraria sunt morbis, contrarias cum morbo habere Indicationes. Verùm quomodo fuit deceptus ex Gal. 8.*meth. cap.*9.intelligemus, vbi docet, si natura frigido morbo afficiatur, tunc concordes esse morbo & naturæ Indicationes, quamuis morbus & natura sint opposita, quod etiam in Marasmo ostendere possumus, nam eo, quod indicat virtus & morbus,non sunt contraria,cùm simpliciter virtus & morbus sint opposita: ergo aliquando Indicationes sumuntur à contrariis, & ipsæ inter sese non sunt contrariæ: præterea aliquando, à quibus sumuntur Indicationes, contrariæ non sunt, & ipsæ Indicationes sunt oppositæ, v.g. si phlegmon coniunctus sit cum vlcere, sanè phlegmon & vlcus contraria non sunt, & tamen contrarias habent Indicationes, quoniam quod prodest phlegmoni, aduersatur vlceri, hæ verò contrariæ Indicationes vel fiũt, quia affectus sunt contrarij,qui contraria indicant, vel quia tantùm vnicus affectus

affectus reperitur, qui contrariam Indicationem habeat naturæ, ætati, regioni, cœli ſtatui, vel alicui alteri, in quo Indicationem non ſumimus, vt Galen.docet *3.meth. cap.vltimo.*

In his autem contrariis Indicationibus exercendis duo debet Medicus expendere; Indicationum numerum, earumque dignitatem, & magnitudinem, vt Gal.loco citato docet, quam rem exemplis demonſtrare oportet: Fingamus Socratem naturâ calidum & ſiccum, in ætate calidâ & ſiccâ, ambiente calido & ſicco,in regione calidâ &ſiccâ aſſuetum alimentis calidis & ſiccis, febre affici,in eo ſanè multæ & diſcordes ſunt Indicationes:nam Indicatio quæ ſumitur à febre docet frigida remedia eſſe adhibenda, reliquæ verò Indicationes indicant calidis & ſiccis eſſe vtendum. In his ſanè Indicationibus maior numerus eſt Indicationum,quæ habent calida & ſicca remedia eſſe adhibenda; ſola enim Indicatio,quæ à febre ſumitur,docet remediis frigidis eſſe vtendum.

Cæterùm licèt vna ſit Indicatio, quæ ſumitur

ſumitur à febre,nihilominus tamen magnitudine & dignitate reliquas omnes Indicationes ſuperat, præſertim ſi à naturà plurimùm receſſerit febris illa:nam tunc duplex erit magnitudo Indicationum à febre petita. Prima eſt quæ à febre deſumitur. Secunda eſt, quæ à natura plurimùm receſſit, ſi autem febris ſit parua, ita vt ſit exiguus lapſus, tunc licet aliquas Indicationes cum ea conferre, etſi videatur magis refrigerare quàm calefacere, nec humectare magis quàm exſiccare, ſed media victus ratio eſt præſcribenda, aliiſque remediis eſt vtendum: ſi autem aliqua Indicatio ſupereſt, tunc à medio victu & à mediis aliis remediis recedere oportet, cùm tamen illa ſuperet ſua contrarietate, & proinde in his Indicationibus exercendis Medicum eſſe exercitatum oportet, & naturâ prudentem, quam rem fuſiſſimè Gal.explicat 8.*meth.cap.vlt.*

Rurſus alio exemplo poſſumus hanc rem demonſtrare, ſit aliquis qui habeat affectum euacuationem poſtulantem, & vires habeat languidas, in eo ſunt contrariæ

trariæ Indicationes, tamen dignior eſt Indicatio quæ ſumitur à viribus, quàm Indicatio quæ ſumitur ab affectu: nam, vt ſuperiùs diximus, eſt maxima dignitas virium: nam vires ſeruare nihil aliud eſt quàm vitam cuſtodire. Verùm cùm Indicationes exercere maximi momenti ſit, proinde vlteriùs rem hanc ex Galen. 7. *meth. cap.* 12. explicare oportet, docet enim in contrariis Indicationibus aliqua eſſe à Medico conſideranda. Primum, quis affectus ex aliis magis vrgeat: nam vrgentiori affectui magis eſt ſuccurrendum alio non neglecto. Secundum docet eſſe conſiderandum, quis affectus ex illis habeat rationem cauſſæ alterius affectus, & affectui habenti rationem cauſſæ eſt priùs ſuccurrendum. Tertium, eſt conſiderandus ordo, ſc. quid ante quid, quid cum quo, & quid poſt quod, ſit curandum. Primum namque quod conſiderandum eſſe diximus, eſt quis affectus magis vrgeat, vrgentia verò affectus ex illius magnitudine expendi debet: eſt enim affectus magnus, ex quo pendet vitæ periculum: qui quidem eſt triplex

triplex teste Gal. 4. *meth. cap.* 6. Primo modo dicitur magnus morbus in sua essentia, vt magnum vlcus in crure vel alia parte principe, vt morbus existens in corde, cerebro, hepate & ventriculo, qui ad hepatis portionem se habet, vt docet Gal. 7. *meth. cap. vlt.* Secundo dicitur morbus magnus, vt apertura quæ est in parte principe, & morbus existens in corde. Cæterùm est aduertendum, omnes morbos in his partibus principibus existentes esse magnos, nam si ex illis non immineat vitæ periculum, magnus non erit, vnde febris diaria morbus magnus cordis non est dicendus, quoniam ex illa non imminet vitæ periculum. Tertio appellatur morbus magnus, eò quòd sit cacoëthes vel mali humoris, vt vlcera iuxta articulos existentia, quæ quamuis praua non sint, magnus morbus esse censetur propter cacoëthem & malum humorem: febris etiam pestilens, quamuis non habeat magnum aut multum ardorem, magnus morbus erit, carbunculus etiam quamuis sit exiguus tumor, magnus morbus est dicendus propter

propter cacoëxiam & malignitatem quam habet.

Vrgentia ergo in morbis ex hac triplici magnitudine affectus est expendenda, vrgentiori alio neglecto, vt si fingamus Ioannem habere ardentissimam febrem, ex cuius ardore & acrimonia caloris timemus ne incidat in febrem hecticam marasmodem, huic ardentissimæ febri neglecta indicatione quæ sumitur ab aliis affectibus in ea existẽtibus, priori est succurrẽdum. Quam rem docet Gal. 8. *meth. cap.* 10. illi enim succurrendum est propter vrgentiam, quæ ex magnitudine & essentia febris desumitur.

Præterea rem hanc alio exemplo confirmare oportet. Sit fœmina aliqua cui sint suppressa mẽstrua, & anginā patiatur, ex illa menstruorū suppressione natam, in illa enim cõtrariæ sunt indicationes à contrariis affectibus ortæ, alia sumitur à mensibus suppressis, quæ indicat menses esse sistendos, & alia quæ docet anginam esse curandam, ex his sanè indicationibus contrariis prius

eſt ſuccurrendum anginę,quia ex ea magis imminet vitæ periculum,quàm ſuppreſſioni menſium,quamuis angina naſcatur ex illa menſium ſuppreſſione; & ita cenſeo propter anginam mittendum eſſe ſanguinem ex brachio,& non ex pede, licèt menſtrua ſint ſuppreſſa, quia prius vrgentiori eſt ſuccurrendum quàm cauſſæ affectus; ſi autem ille non eſſet affectus vrgens, affectui rationem cauſſæ habenti prius ſuccurrendum erit,vt infra dicemus.

Multis aliis exemplis rem hanc demonſtrare poſſemus, verùm breuitatis cauſſà his contenti erimus; ſi autem in contrariis indicationibus non ſit affectus qui vrgeat, conſiderandus eſt quis habeat rationem cauſſæ alterius, & affectui habenti rationem cauſſæ ſuccurrendum eſt prius, vt ſi fingamus hominem aliquem febrem putridam pati, quæ nimis ardens non ſit,in ea ſanè prius conſiderandæ ſunt multæ indicationes contrariæ, ſcilicet indicatio quæ ſumitur à febre patridâ,prohibitâ tranſpiratione, obſtructione, & cauſſis obſtru-

ctionis,

ctionis, ex his namque affectibus nullus magis vrget quàm alius: nam ex aliquo illorum non imminet magis vitæ periculũ quàm ex alio; proinde, à caussis obstructionis curatio erit inchoanda, deinde deuenire oportet ad obstructionẽ quæ caussa est prohibitæ transpirationis, & ad prohibitam transpirationem quæ caussa est putredinis, rursus ad putredinem quæ caussa est febris putridæ, tandem ad febrem curandam accedendum est, quam rem docet Gal. 11. *meth. cap.* 10. vide ergo quâ ratione affectui habenti rationem caussæ, si vrgentia non sit, succurrendum sit.

Alio etiam exemplo hanc doctrinam summopere necessariam confirmare possumus. Sit aliqua fœmina in qua sint suppressa menstrua, ex quâ suppressione nata sit inflammatio aliqua non magna in facie, vel in mammis, vel in aliâ quauis parte, ab illa inflammatione non magna non sumitur indicatio, cùm ex illis duobus affectibus nullus magis vrgeat quàm alius, proinde, affectui habenti rationem caussæ est prius succurrendum;

& ideo suppressioni mensium quę caussa fuit inflammationis, prius est succurrendum.

Si autem non sit affectus vrgens ex quo magis immineat vitæ periculum, nec affectus habens rationem caussæ alterius reperiatur, ordinem considerare oportet, quid scilicet ante quod, id est, quem affectum ante alium curare liceat, quid post quod, id est, quem affectum post alium, & quid cum quo, id est, quem affectum simul cum alio; quod exemplo vlceris iam sordidi cum phlegmone coniuncti demonstrari poterit, nam tunc sunt contrarij affectus, ex quibus vnus magis quàm alius non vrget, nec vnus habet rationem caussæ alterius, proinde in illis affectibus curandis ordinem prædictum debemus considerare, ideóque prius erit curandus phlegmon, nam si ille prius nō curetur, alij affectus curari non poterunt, quia ex illo perpetuò aliquid resudabit & sordidum remanebit vlcus. Rursus curato phlegmone sordes sunt extergendæ, quæ si non abstergantur caro non

poterit

poterit regenèrari,& ita ſimul vlcus curatur & carne impletur. Tandem poſt hæc,circatrix induranda erit. Hæc ergo tria explicata medicus conſideret in intelligendis & exercendis indicationibus,de quibus debet eſſe ſolicitus; nam etſi ſint contrariæ indicationes, poterit facilè artem medicam exercere.

Ex his indicationis diuiſionibus intelligemus nomina, quibus Gal.in methodo medendi paſſim vtitur, ſcilicet indicatio,coindicatio, ſeu contraria indicatio; propria, communis indicatio, ſimplex indicatio & compoſita. Tandem indicatio (vtitur Gal.hoc nomine) prohibens, quod nomen multa alia comprehendit quæ diuerſa ſunt ab indicatione,nam pater,mater,amici,& aſſiſtentes interdum prohibent adminiſtrationem alicuius remedij, tamen ab his non ſumitur indicatio per has enim differentias indicationis explicatas methodus medendi rationalis gubernatur, ſiquidem medendi methodus, per has indicationes factas,habet principium & finem: principium autem methodi me-

menta non sunt; nam cibus, potus, sanguinis missio, cucurbitulæ, & instrumentum chirurgicum sub remedio comprehenduntur, medicamenta tamen non sunt vocanda; vnde sequitur vt victus à remedio non distinguatur, nam reuera species illius remedij est, quare omnis victus est remedium, non tamen è contra, & proinde decipiuntur aliqui, dicentes vires ex se indicare victum, cùm victus sub remedio comprehendatur, vt diximus, si vires indicant victum, ergo indicabunt remedium; quod absurdum est, per se tamen sui conseruationem, & custodiam, vt superiùs dictum est, indicant.

DE SCOPIS REMEDIORUM.

HÆC omnis remediorum materia habet quatuor scopos, sc. qualitatem, quantitatem, occasionem, & vtendi modum, de quibus quatuor agit Gal. *lib. ad Glau. cap.* 1. quoduis enim remedium necessariò debet habere hos quatuor

tuor ſcopos, nam remedia non quæuis, ſed qualia ſint, aut quanta, quauis occaſione, vel quouis vtendi modo adhiberi debent.

Sed obiicies; Gal. *in ar. med. cap.* 85. duos tantùm ſcopos recenſet, ſcilicet qualitatem & quantitatem: ergo ſibi ipſimet contrariatur. Reſpondeamus Galenum recenſuiſſe quatuor ſcopos, quia tunc agebat de morbis curandis, in quibus profligandis neceſſarij ſunt quatuor ſcopi, in arte verò medica agit de ſanitate tuenda, in qua conſeruanda non eſt neceſſarius modus vtendi, nec occaſio; ſed ſigillatim de ſingulis agamus, initium ſumentes à qualitate.

Per qualitatem remediorum hac in parte non intelligimus primas, ſecundas, vel tertias qualitates ſeu facultates medicamentorum, vt aliqui falsò ſibi perſuaſerunt; ſed per qualitatem remedij, ſpecies, genus, & differentias, vel naturam remedij intelligimus, quæ quidem natura remediorum, vt ſuperiùs dictum eſt, ad quatuor capita reuocatur, vel ad tria, vt *lib. de op. ſec. ad Tranſ.*

menta non sunt; nam cibus, potus, sanguinis missio, cucurbitulæ, & instrumentum chirurgicum sub remedio comprehenduntur, medicamenta tamen non sunt vocanda; vnde sequitur vt victus à remedio non distinguatur, nam reuera species illius remedij est, quare omnis victus est remedium, non tamen è contra, & proinde decipiuntur aliqui, dicentes vires ex se indicare victum, cùm victus sub remedio comprehendatur, vt diximus, si vires indicant victum, ergo indicabunt remedium; quod absurdum est, per se tamen sui conseruationem, & custodiam, vt superiùs dictum est, indicant.

DE SCOPIS REMEDIORUM.

HÆc omnis remediorum materia habet quatuor scopos, sc. qualitatem, quantitatem, occasionem, & vtendi modum, de quibus quatuor agit Gal. *lib. ad Glau. cap.* 1. quoduis enim remedium necessariò debet habere hos quatuor

tuor ſcopos, nam remedia non quæuis, ſed qualia ſint, aut quanta, quauis occaſione, vel quouis vtendi modo adhiberi debent.

Sed obiicies; Gal. *in ar. med. cap.* 85. duos tantùm ſcopos recenſet, ſcilicet qualitatem & quantitatem: ergo ſibi ipſimet contrariatur. Reſpondeamus Galenum recenſuiſſe quatuor ſcopos, quia tunc agebat de morbis curandis, in quibus profligandis neceſſarij ſunt quatuor ſcopi, in arte verò medica agit de ſanitate tuenda, in qua conſeruanda non eſt neceſſarius modus vtendi, nec occaſio; ſed ſigillatim de ſingulis agamus, initium ſumentes à qualitate.

Per qualitatem remediorum hac in parte non intelligimus primas, ſecundas, vel tertias qualitates ſeu facultates medicamentorum, vt aliqui falsò ſibi perſuaſerunt; ſed per qualitatem remedij, ſpecies, genus, & differentias, vel naturam remedij intelligimus, quæ quidem natura remediorum, vt ſuperiùs dictum eſt, ad quatuor capita reuocatur, vel ad tria, vt *lib. de op. ſec. ad Tranſ.*

& ideo suppressioni mensium quę caussa fuit inflammationis, prius est succurrendum.

Si autem non sit affectus vrgens ex quo magis immineat vitæ periculum, nec affectus habens rationem caussæ alterius reperiatur, ordinem considerare oportet, quid scilicet ante quod, id est, quem affectum ante alium curare liceat, quid post quod, id est, quem affectum post alium, & quid cum quo, id est, quem affectum simul cum alio; quod exemplo vlceris iam sordidi cum phlegmone coniuncti demonstrari poterit, nam tunc sunt contrarij affectus, ex quibus vnus magis quàm alius non vrget, nec vnus habet rationem caussæ alterius, proinde in illis affectibus curandis ordinem prædictum debemus considerare, ideóque prius erit curandus phlegmon, nam si ille prius nõ curetur, alij affectus curari non poterunt, quia ex illo perpetuò aliquid resudabit & sordidum remanebit vlcus. Rursus curato phlegmone sordes sunt extergendæ, quæ si non abstergantur caro non poterit

poterit regenerari,& ita ſimul vlcus curatur & carne impletur. Tandem poſt hæc,circatrix induranda erit. Hæc ergo tria explicata medicus conſideret in intelligendis & exercendis indicationibus,de quibus debet eſſe ſolicitus; nam etſi ſint contrariæ indicationes, poterit facilè artem medicam exercere.

Ex his indicationis diuiſionibus intelligemus nomina, quibus Gal.in methodo medendi paſſim vtitur, ſcilicet indicatio,coindicatio, ſeu contraria indicatio; propria, communis indicatio, ſimplex indicatio & compoſita. Tandem indicatio (vtitur Gal.hoc nomine) prohibens, quod nomen multa alia comprehendit quæ diuerſa ſunt ab indicatione,nam pater,mater,amici,& aſſiſtentes interdum prohibent adminiſtrationem alicuius remedij, tamen ab his non ſumitur indicatio per has enim differentias indicationis explicatas methodus medendi rationalis gubernatur, ſiquidem medendi methodus, per has indicationes factas,habet principium & finem: principium autem methodi me-

dendi est cognitio morbi; nam indicatio à morbo desumpta optimè methodus medendi appellatur à Gal. 3. *meth. cap.* 1. & hæc indicatio quæ sumitur à morbo non potest exerceri, nisi cognoscamus morbum, vnde necessarium erit medico rationali cognoscere prius morbum antequam inueniat remedia. proinde Gal. multis in locis docet morbi cognitionem esse remediorum inuentionem; finis autem huius methodi medendi, vt testatur Gal. 7. *meth. cap.* 7. est remediorum inuentio facta per indicationes.

Cum igitur inuentio remediorum huius methodi medendi sit finis, operæ pretium erit explicare hac in parte quid sit remedium. Est ergo remedium quicquid corpori admotum iuuat, vt Gal. docet 1. *meth. cap.* 1. quare remedium ad aliquid est, & relationem dicit ad nostrum corpus, si ergo corpori admotum iuuat, remedium est, aliter enim non est remediũ, debet ergo aliqua res vt sit remediũ duo habere, vt corpori applicetur & iuuet, quare vna & eadem res potest esse remedium, & noçens, si enim iuuat,

iuuat,remedium eſt: ſin minus,nequaquam, & inter cauſſas nocentes recenſeri debet,quod exemplo ſanguinis miſſionis confirmat: nam ſi iuuat, remedium eſt:ſi autem noceat, cauſſa nocens appellatur. Hæc eadem Gal.explicat *lib. conſ. art.med. cap.*14. vbi remedium appellat quod corpus iuuat dum præter naturam ab bonum habitum reuocat, quapropter cibus,potus,& medicamenta ſi admota corpori iuuant, remedia ſunt. Horum omnium medicamentorum materiã 4.*ſanit.tuend.& lib.de conſ. art.med.cap.*14. reuocat Gal. ad quatuor capita, ſcilicet ad ſumenda, facienda, educenda & forinſecus aduenientia, lib. vero *ad Tranſ.* ad tria tantùm capita reuocat materiam remediorum, ſcilicet ad victus rationem, medicamenta, & chirurgiam, ſub victu comprehendit Gal.cibum,potum,perfuſiones,cataplaſmata, clyſteres, 11.*meth.cap.*15. ex cibo vero & potu omnes res non naturales intelligimus, vt ſomnum, vigiliam, motum,venerem,&c.quo fit remedium alia plura comprehendere quæ medica-

menta non ſunt; nam cibus, potus, ſanguinis miſſio, cucurbitulæ, & inſtrumentum chirurgicum ſub remedio comprehenduntur, medicamenta tamen non ſunt vocanda; vnde ſequitur vt victus à remedio non diſtinguatur, nam reuerà ſpecies illius remedij eſt, quare omnis victus eſt remedium, non tamen è contra, & proinde decipiuntur aliqui, dicentes vires ex ſe indicare victum, cùm victus ſub remedio comprehendatur, vt diximus, ſi vires indicant victum, ergo indicabunt remedium; quod abſurdum eſt, per ſe tamen ſui conſeruationem, & cuſtodiam, vt ſuperiùs dictum eſt, indicant.

DE SCOPIS REMEDIORUM.

HÆc omnis remediorum materia habet quatuor ſcopos, ſc. qualitatem, quantitatem, occaſionem, & vtendi modum, de quibus quatuor agit Gal. *lib. ad Glau. cap.* 1. quoduis enim remedium neceſſariò debet habere hos quatuor

tuor ſcopos, nam remedia non quæuis, ſed qualia ſint, aut quanta, quauis occaſione, vel quouis vtendi modo adhiberi debent.

Sed obiicies; Gal. *in ar. med. cap.* 85. duos tantùm ſcopos recenſet, ſcilicet qualitatem & quantitatem: ergo ſibi ipſimet contrariatur. Reſpondeamus Galenum recenſuiſſe quatuor ſcopos, quia tunc agebat de morbis curandis, in quibus profligandis neceſſarij ſunt quatuor ſcopi, in arte verò medica agit de ſanitate tuenda, in qua conſeruanda non eſt neceſſarius modus vtendi, nec occaſio; ſed ſigillatim de ſingulis agamus, initium ſumentes à qualitate.

Per qualitatem remediorum hac in parte non intelligimus primas, ſecundas, vel tertias qualitates ſeu facultates medicamentorum, vt aliqui falsò ſibi perſuaſerunt; ſed per qualitatem remedij, ſpecies, genus, & differentias, vel naturam remedij intelligimus, quæ quidem natura remediorum, vt ſuperiùs dictum eſt, ad quatuor capita reuocatur, vel ad tria, vt *lib. de op. ſec. ad Tranſ.*

docebat Gal. quæ quidem remediorum qualitas ſymmetriâ propriâ ab indicatio. ne & à morbo ſumitur. Deinde ab indicatione à natura totius vel partis, conſuetudine, ætate, & ſexu deliberatur.

Per quantitatem remediorum, vim remediorum intelligimus, non tamen mollem, certa enim remediorum quantitas nec linguâ proferri poteſt, nec calamo perſcribi, vt Gal. 1. *ad Glau.* docebat, certa reuera artificioſa coniectura metienda eſt; quantitas verò medicamentorum, vel dicitur alterantium, vel euacuantium, vel quantitas victus; qui etiam ſub remedio comprehenditur, vt ſuperius diximus; quantitas medicamentorum alterantium, ex affectu, ex naturâ totius & partis, ex ambiente, ex certâ partis ſubſtantiâ, & ex ſitu partis deſumitur; quantitas vero euacuantium medicamentorum ex affectu, viribus tamquam conſentientibus, vel prohibentibus, vel ex naturâ totius vel partis, ex ætate, conſuetudine, ex ambiente, & ex cõtumaciâ humoris qui euacuari debet, deſumitur: pituita enim maiori quantitate

tate euacuantium medicamentorum indiget quàm bilis. Tandem victus quantitas desumitur ex viribus potissimùm, ex naturâ, ætate, consuetudine, ex ambiente & morbo prohibente.

Occasio nihil aliud est quàm opportunum tempus ad agendum; quæ occasio duplex est, vna vniuersalis, altera particularis, vt Gal. *lib. ad Transf.* docet. Vniuersalis occasio est opportunum tempus ad agendum commune omnibus, quæ ex postulantibus auxiliâ & absentiâ impedientium desumitur. Particularis vero occasio est tempus opportunum ad exercitationem alicuius remedij particularis, quæ desumitur ex particularibus postulantibus auxilium, & particularibus impedientibus, quæ quidem particularia postulantia vel impedientia multa esse solent, quæ particularem occasionem seu particulare tempus ad aliquid agendum variant, desumitur occasio præscribendi medicamenta siue alterantia, siue sint euacuantia, siue victus, siue potus, vel somnus, vel vigilia, ex particulari morbo,

tempore, quæ omnia ex particulari exercitatione remediorum manifesta sunt, vt Gal. docet toto 5. *lib. Aph.*

Per vtendi modum, intelligere debemus rationem administrãdi remedium, an semel à nobis, an sæpius illa sint administranda, quâ formâ, quâ substantiâ, cui parti sint adhibenda, & qui sit euacuationis locus conferens, & quæ vena sit secanda, & quoties, quæ omnia ex prædictis indicationibus elucescunt.

Cæterùm antequam rationalis medicus remedia per indicationes explicatas inueniat, & ad morbos curandos accedat, priùs debet inuestigare an morbos possit curare nec ne: nam si non possunt curari, non sunt præscribenda remedia quæ aliis fuere præsidia, ne à vulgo infamentur, vt 11. *meth. cap.* 9. testatur Gal. Cognoscet verò an morbus possit curari duobus modis, experientia scilicet & ratione, sed experientia longo indiget tempore, proinde satis erit rationem adhibere. Quare deprehendemus an morbus sit lethalis vel non ex quibusdam signis, & præcipuè quatuor

modis

modis, ſc. ex ſubſtantiâ partis, actione, vſu, & ſitu partis, vt Gal. docet 3. *meth. cap.* 1. Ex ſubſtantiâ partis, vt ſi ſolùm veſica vel membranoſa pars ſepti tranſuerſi vlcerata ſit, intelligimus illud vlcus non poſſe curari: ex actione, vt ſi cor vulnere affectum ſit, non poſſe curari illud vlcus intelligimus. Ex vſu partis etiam id intelligimus, vt ſi vlcus coniunctum ſit cum phlegmone, intelligemus vlcus non poſſe curari. Ex poſitu tandem illud intelligemus, vt ſi renes vulnerati ſunt deprehendemus non poſſe curari, quoniam vis medicamentorum non poterit ad illos peruenire. Libro autem *de conſer. art. med.* cap. 16. Gal. has quatuor notas vel modos ad duo capita reuocat, ad facultatem, videlicet, formatricem imbecillam, & defectum materiæ.

Poſtquam medicus rationalis ex prædictis notis cognouerit, an affectus curari poſſit, accedat iam ad remediorum inuentionem ad morbos curandos. Cæterum nota medicum rationalem non curare omnes morbos per indicationes,

ſed

ſed aliquos curat experientiâ, alios analogiſmo, experientiâ enim curantur, qui totâ ſubſtantiâ noſtræ naturæ aduerſantur, qui quidem morbi ratione inueniri non poſſunt, de quorum differentiis non agebat Gal. *lib. de differentiis morborum*, nam ibi tantùm agit de his qui ratione inueſtigari poſſunt, quare malè Argenterius aduerſus Gal. agit de differentiis morborum qui ratione inueſtigari poſſunt; horum vero morborum curationem qui experientiâ curantur pollicetur Gal. ſe ſcripturum *lib.* 11. *de ſimpl. med. facul.* Et quãuis medicus rationalis curet morbos aliquos rationali methodo, per indicationes factas, aliquos tamen ſolâ experientiâ, vt diximus, curare debemus, & non eſt miſcenda ratio cum experientiâ, neque è contra: ſed ſeorſum tradenda, quam rem demonſtrat Gal. 1.*meth.c.*4.2.*meth.c.*6.& 7.& 3.*meth.c.*1.

Analogiſmo etiam medicus rationalis curat morbos aliquos: eſt enim analogiſmus à ſimili ad ſimile, vt Gal. *lib. ad Tranſ.cap.*11. & *lib. de ſubfig. Emp.* vtitur vero medicus analogiſmo ſeu tranſitu

ſitu à ſimili ad ſimile in morbis curandis, vt docet Gal. *lib. ad Tranſ. cap.* 10. quando cauſſa deliteſcit & nullam habet obſeruationem, ſed affectus quàm ſimilis eſt ſenſibus, huiuſmodi vero affectus non poſſumus curare per indicationes, quoniam cauſſa ignoratur, quod exemplo efficaci docet Gal. loco citato, ſi aliquis à ſerpente Hæmorrohis vocato demorſus fuerit, deinde ſanguis largus effluat, & nos cauſſam cur id patiatur neſcientes nec obſeruatione aliquâ inſtructi, auxilium ſanguinis profluuium patientis ſcribemus, analogiſmo, quo medicus morbis curandis (vt dixi) aliquando vtitur. De curatione vero morborum, methodo, & via rationali agit Gal. *lib. meth. & de ar. cur. ad Glau.* Vtimur etiam aliquando epilogiſmo in morbis curandis. Eſt autem epilogiſmus via qua ab affectibus ad cauſſas progredimur contrario modo ac in analogiſmo, in quo à cauſſis ad affectus progredimur, vt docet Gal. 1. *progn. com.* 2. Atque hæc de breui indicationum diſputatione ſufficiant.

DE MORBORVM essentiis, caussis & signis.

EXplicatis breui oratione indicationibus, quæ tantùm ad perfectam omnium affectuum curationem pertinent; breuiter etiam hos fructus in manu habebit sua, qui essentias, caussas, & signa omnium humani corporis affectuum inquirere voluerit. Quare à vertice capitis vsque ad plantam pedis illos describere aggredior.

Decidentia pilorum.

Est affectio capitis, qua vniuersi eius capilli defluunt.

Caussa.

Vna est raritas cutis, & altera defectus alimenti.

Signa.

Raritatis cutis signa cognoscemus. Primo, quia pili qui exciderunt, eandem quam antea habebant crassitiem seruant. Secundo ex caussa aliqua quæ præcessit rare

rarefaciunte cutim, scilicet medicamento calido, aut lotione aliquâ calefaciente.

Signa defectus alimenti colligemus primò ex tenuitate pilorum, secundò ex morbo præcedente, vt febre ardente, tabe.

Morbus Gallicus.

Est morbus totius substantiæ inficiens iecur, & humores in eo contentos.

Causa.

Fit ex venereo congressu ob coniunctam conuersationem & calorem, aliquando ob contagionem.

Signa.

Sunt dolores, summa grauitas corporis, colli, humerorum, omnium articulorum, perpetuus cruciatus, vel pustulæ in pudendis rubræ, &c.

Achores vel tinea.

Est affectus capitis tenuissimis foraminibus cutem perforans, quibus glutinosus humor depellitur.

Caussa.

Pituita salsa & nitrosa est, vel mixtus quidam

quidam humor, qui partim tenuem saniem ac mordacem, partim verò crassum succum in se habet.

Signa.

Si humor qui expellitur est tenuis, biliosam dominari saniem coniicimus, sin crassus & glutinosus, pituitam.

Dolor.

Est actio deprauata sensus tactus.

Caussa.

Solutio continui est caussa proxima, caussa verò remota humor.

Signa.

Manifesta sunt signa doloris.

Phrenitis.

Est delirium continuum cum febre acuta.

Caussa.

Est fluxio sanguinis biliosi ad cerebrum.

Signa.

Vigilia, inquies, & post somnum vociferatio, &c.

Lethargus.

Eſt ſymptoma in actione principe læſa.

Cauſſa.

Fit ex pituita putri irrigante cerebrum.

Signa.

Somnus, febris lenta, pulſus rarus, magnus & vndoſus eſt, reſpiratio rara & imbecilla, obliuio ſumma.

Vertigo.

Eſt actio læſa deprauata imaginationis, quæ rem quietam circumuolui iudicat.

Cauſſa.

Vna eſt externa, & altera interna, externa vt motus in gyrum & vini potio, interna vel in capite, vel in alia parte, omnes fiunt à cauſſa frigida.

Signa.

Manifeſta ſunt vertiginis ſigna.

Epylepſia.

Eſt conuulſio omnium corporis partium non perpetua, cum mentis ac ſenſuum læſione.

Caui

Caussa.

Fit ab humore crasso obstruente cerebri ventriculos, non omnes, sed secundum aut tertium.

Signa.

Sunt oris spuma, inordinatio linguæ, in accessione ægri statim concidunt & conuelluntur, & nonnunquam stertunt & circumaguntur.

Melancholia.

Est delirium sine febre cum metu & tristitia.

Caussa.

Fit ab intemperie frigida cerebri ex melancholico humore orta.

Signa.

Sunt metus & tristitia, si multum perseuerent absque caussa manifesta.

Incubus.

Est imaginatio deprauata ex speciebus rei alicuius suffocantis & opprimentis in cerebro motis.

Caussa.

Fit ab intemperie frigida & sicca cerebri

rebri quando fit per proprium affectum, si fit per consensum, ab obstructione partium infernarum, vel tumore lienis.

Signa.

Sunt quando ægri existimant se esse oppressos, ita vt si velint loqui quasi detineantur.

Apoplexia.

Est priuatio sensus & motus in toto corpore, ob impeditum transitum spirituum animalium facta.

Caussa.

Est quicquid replet cerebri ventres, ita vt non possit animalis spiritus permeare semper: hæc obstructio fit ab humore crasso.

Signa.

Sunt abolitio sensus, nam ægri quasi mortui viuunt oculis clausis dormientes & stertentes.

Paralysis.

Est priuatio sensus & motus alicuius partis ob impeditum transitum spirituum animalium facta.

Caus

Caussa.

Fit ab humore crasso & lento aliquos neruos obstruente, vel ab obstructione à tumore facta.

Signa.

Sunt admodum manifesta.

Conuulsio.

Est motus deprauatus partium neruosarum, quo versus suam originem retrahuntur.

Caussa.

Fit à repletione vel inanitione.

Signa.

Repletionis signa erunt quando sanum corripit subitò eueniens aut saltem non multò post morbi initia.

Inanitionis verò signa erunt quando post ardentes febres euenit & per plurimas euacuationes siue per sudores, deiectiones infernas, vomitum, sanguinis profusiones factæ fuerint.

Tremor.

Est quidam motus contrarius, ex contrariorum in se motuum successione proueniens.

Cauſ

Caussa.

Fit ex imbecillitate neruorum.

Signa.

Sunt admodum manifesta.

Ophthalmia.

Est inflammatio membranæ adnatæ.

Caussa.

Vel est interna vel externa; interna, est fluxio sanguinis,quæ fit à plenitudine corporis aut venarum capitis, aut à fluxione humoris acris. Externa, vt sol, fumus, & alia quæ dolorem aut colorem in oculo exercitando fluxionem mouent.

Signa.

Sunt adnatæ rubor, ex oculis lacrymæ manantes,& in maioribus oculi angulis qui ad nasum sunt sordes quædam aceruatæ.

Suffusio.

Est additus humor in oculo ad eius actionem non necessarius, imo eam impediens.

Caussa.

Est affluxus humoris crassi.

Si

Signa.

Sunt manifeſta.

Angina.

Eſt inflammatio in muſculis interioribus faucium.

Cauſſa.

Fit propter nimiam ſanguinis copiam & efferueſcentiam.

Signa.

Sunt difficilis ſpiratio, dolor, & febris, ruborque ſemper tum vultus, tum colli, atque etiam tumor.

Catarrhus.

Nihil aliud eſt quàm excrementum deſcendens à capite ad ſubiecta membra.

Cauſſa.

Vna eſt intemperies calida vel frigida cerebri, hæc refrigerando cerebrum, illa attrahendo aut fundendo humorem: altera verò eſt repletio venarum & ventriculorum cerebri, quæ ſolet fieri à toto corpore.

Signa.

Cùm ſit à cauſſa calida ſignum erit

ægros

ægros circa partes affectas nonnihil caloris sentire, habéntque faciem rubram, contra quando fit à frigiditate, nam circa caput & frontem fit distentio, & meatuum obturatio, ita vt vix per nares resonare videantur.

Præcipuum signũ est tussis, & habet caussas quinque. Prima est humor collectus in aspera arteria, vt in pleuritide & peripneumonia. Secunda humor distillans à capite. Tertia compressio sèpti transuersi. Quarta magna asperitas faucium. Quinta intemperies frigida inæqualis partium respirationi seruientium.

Asthma.

Est densa respiratio sine febre.

Caussa.

Est humor frigidus, & tuberculum, obstruendo arterias asperas quæ sunt in pulmone,

Signa.

Sunt grauitas sensus, & quædam pu-

rulenta per sputum reiecta.

Peripneumonia.

Est inflammatio pulmonis.

Caussa.

Fit à quocunque humore, sed præcipuè ab humore pituitoso & crasso.

Signa.

Sunt, dolor grauis, febris acuta, difficilis respiratio, rubedo malarum, & pulsus mollis.

Pleuritis.

Est inflammatio membranæ succingentis costas.

Caussa.

Fit vel ab humore bilioso, quando scilicet videmus sputum pallidum & flauum, vel pituitoso, quando spumosum,

ſum, vel melancholico, quando nigrum, vel ſanguineo, quando rubrum.

Signa.

Sunt quinque, febris acuta & continua, dolor punctorius, pulſus ſerratilis & durus, difficilis & frequens reſpiratio, & tuſſis.

Phthiſis.

Eſt exulceratio pulmonis.

Cauſſa.

Fit ex empyemate, id eſt, ſuppuratione: fit etiam ex defluxu humoris erodentis & acris.

Signa.

Sunt ſumma extenuatio totius corporis, nares acutæ, tempora collapſa, oculi concaui, ſcapulæ alarum more prominentes, tuſſis, & quod expuitur

fœtidum eſt & febris hectica.

Palpitatio cordis.

Eſt dilatatio & compreſſio eius præter naturam.

Cauſſa.

Eſt ſpiritus craſſus in eius ſinu contentus & exitum quærens.

Signa.

Sunt ſummus dolor in ipſo corde, & velocitas pulſus in cauſſa calida, in frigida verò econtrà.

Syncope.

Nihil aliud eſt quàm virium lapſus.

Cauſſa.

Sunt omnia quæ diſſipant ſubſtantiam partium aut ſpirituum, aut earum euertunt temperamentum, vt venena, magna euacuatio medicamenti purgantis. Signa.

Signa.

Sunt pulſus languidus & mador vniuerſalis.

Imbecillitas ventriculi.

Eſt quædam læſio concoctionis eiuſdem.

Cauſſa.

Intemperies, ſcilicet cum aliqua primarum qualitatum laborat vel ſimplex, vel compoſita, nuda vel cum affluxu humoris, vel à nimio cibo vel potu.

Signa.

Si culpa ciborum fuerit, ſignum erit grauitas in ventriculo, ſi à liberaliori potu, indicium erit fluctuatio.

Singultus.

Eſt motus ventriculi, quo ad expulſionem rerum moleſtarũ, aut quan-

titate aut qualitate mouetur.

Caussa.

Fit vel à repletione, vel ab inanitione, vel ab humoribus vellicantibus, & rebus acri facultate præditis.

Signa.

Manifestum est singultus signum.

Appetentia canina.

Est immodicus alimenti appetitus.

Caussa.

Est frigiditas orificij ventriculi, quæ vel est nuda, vel cum humore acido, vel est immodica corporis dissipatio.

Signa.
Etiam sunt manifesta.

Cibi fastidium.
Est nullus alimenti appetitus.
Caussa.

Caussa.

Fit quando suctionis sensus perit, vel quia suctio non fit, vel quia corpus non inanitur.

Signa.

Sunt admodum manifesta.

Colera morbus.

Est ventris perturbatio quæ rem molestantem supernè per os, & infernè per aluum expellit.

Caussa.

Fit à fluxione humoris biliosi & acris à toto corpore ad ventrem.

Signa.

Est euidens signum excretio per superiora & inferiora.

Diarrhœa.

Est immodica excretio aliquius humoris per aluum.

Caussa.

Fit præcipuè ab humore bilioso, vel ab humore pituitoso, vel melancholico: fit etiam aliquando à prauo alimento in ventriculi cauitate iniecto.

Signa.

Sunt colores in fæcibus iniecti.

Lienteria.

Est affectus præter naturam, in quo celeriter ea, quæ comeduntur, talia deiiciuntur qualia fuerunt deuorata.

Caussa.

Fit ab exulcerationibus & cicatricibus intestinorum, vel à facultatis imbecillitate.

Signa.

Sunt ægros cibum non sentire & malum corporis acquirere, & ructus acidus.

Dy

Dysenteria.

Est sanguinis euacuatio per sedem cum torminibus, ex vlcere intestinorum procedens.

Caussa.

Fit ab humore bilioso vel atrabiliari, vel à pituita salsa, aut à medicamento acri.

Signa.

Si sanguis multum permixtus est cum fæcibus, signum est vlcus esse in intestinis gracilibus: si non est permixtus, in crassoribus, id est, iuxta sedem.

Tenesmus.

Est vehemens & inanis conatus ad egerendum.

Caussa.

Caussæ sunt ea omnia quæ facultatem expultricem intestini recti excitant

ad vehementem & continuum motum, qualia sunt quæ irritant & quæ grauant; irritant pituita ibi impacta & vlceris dolor; grauant fæces immodicæ.

Signa.

Sensus grauis, & distentio circa imum ventrem, & priuata deiectio.

Dolor colicus.

Tunc fit quando colon intestinum ex crassis secundum afficitur.

Caussa.

Vna est externa, altera verò interna. Externa, intemperies frigida, vel alimentum, vel aër, aut veneni potio. Interna, intemperies etiam frigida orta ex pituita vitrea, vel calida ex acri humore flatus distendens, aut inflammatio.

Signa.

Si dolor fit à pituita, cùm hæc fit glu

glutinosa, infixus erit ita vt perforari videatur intestinum, neque in eo est sitis. Si fit à bile, erit dolor acutus, sitis, oris amaritudo, & præcessit bilis retentio, si ab inflammatione febris ostendet, sicut loci mutatio, distentio eum, qui ortum habet à flatu.

Ileos.

Est affectus Ilei intestini, à quo eorum quæ per aluum excernuntur omnino supprimitur euacuatio.

Caussa.

Est magna inflammatio, vel stercus induratum, vel mutatio situs intestini, quæ hernia intestinalis dicitur, vel omnia quæ excrementorum descensum impedire possunt.

Signa.

Signum proprium est nihil per inferna excerni, quod si exitialis est, ster-

cus per os educitur, ex dolore etiam & tumore in regione tenuium intestinorum ipsum deprehendere possumus.

Inflammatio hepatis.

Est tumor præter naturam, siue fiat à sanguine, siue à bile, siue à melancholia, nam à pituita non potest fieri.

Caussa.

Sunt humores prædicti.

Signa.

Potest fieri tumor iste vel in parte gibba vel in caua hepatis; si in gibba signum erit tussicula sicca ob septi transuersi compressionem orta, si etiam comprimimus regionem iecoris, dolorem excitatum sentiemus. Si in caua, dolor ad intestina verget, ventriculus vomitu bilioso, & multis ichoribus referto tentabitur, deiectiones erunt cruentæ, & singultus aliquando apparebit,

rebit, quod malum est, quia inflammationis magnitudinem sequitur. Signa communia tam in parte gibbâ quàm in cauâ sunt; grauitas iuguli, pulsus durus, febris acuta, linguæ nigredo & sitis.

Obstructio iecoris.

Hepatis obstructio est morbus in via.

Caussa.

Ab vnâ solum caussâ fit, nimirum ab humore crasso fluente ad venas ipsius hepatis.

Signa.

Sunt difficilis spiratio, pallor totius corporis, grauitas in hypocondrio dextro & tussis.

Icteritia.

Est effusio biliosi humoris per vniuersum corpus, vbi per bilem tam flauam quàm nigram intelligas velim.

Caussa.

Caussa.

Est natura quando expellit humorem peccātem ad vniuersam cutim ratione crisis, vel sanguis mutatus in bilem porraceam, vel intemperies calida pectoris multam bilem generans, vel ipsa intemperies totius corporis bilem ex tenui parte generans; vel obstructio iecoris in meatu, qui ex iecore ad vesicam bilem defert, aut illius qui ex vesica eam ad duodenum intestinum expurgat; vel inflammatio iecoris, vel scirrhus iecoris, vel imbecillitas vesicæ bilis, orta ex aliqua intemperie magna propter quam nō rectè attrahit bilem: & denique vel immodica bilis quātitas in vesica coacervata impediens, quominus (à magna distensione vesica impedita) possit contrahi, quod aliquando in vesica lotij solet accidere.

Signa.

Sunt corporis pigritia, pruritus vniversi

uersi corporis, pallor in facie & oculis; & vrina pannos linteos tingens.

Hydrops.

Est tumor præter naturam ventris, aut totius corporis ex actione iecoris deprauata procedens.

Caussa.

Est intemperies frigida iecoris.

Signa.

Sunt potus ingens desiderium, & grauitas corporis, & color viciatus ex virore albicantibus ægris.

Obstructio lienis.

Fit quemadmodum obstructio hepatis, & est morbus in via.

Signa.

Sunt tristitia, difficultas spiritus, & somnus turbulentus.

Sup

Suppreßio vrinæ.

Quoties lotium in totum ſupprimitur, ita vt eo ægrotantes nihil reddant, dicitur iſchuria, quæ vel propriè vel impropriè ſumitur: impropriè pro vrinæ retentione in qualibet parte ſit affe-ctus; propriè in qua vrina in veſicâ contenta non poteſt excerni.

Cauſſa.

Eſt obſtructio in renibus à lapide, arenulis, pure, aut humore craſſo facta impediens vrinæ tranſitum; vel imbecillitas veſicæ quæ ab intemperie frigida ortum habet, vel anguſtia meatus per quem vrina excernitur. Huius anguſtiæ duæ ſunt cauſſæ, præcluſio ſcilicet & obſtructio; Præcluſio fit vel à tumore præter naturam, vel à ſiccitate: obſtructio fit vel à grumo ſanguinis, vel à pure, vel à lapide, ad quam cauſſam reuocari poſſunt arenulæ & craſſa excrementa quæ communem habent materiam,

teriam, vel à tuberculo, vel à callo.

Signa.

Sunt manifesta.

Vrinæ difficultas.

Dicitur dysuria; fit ab iisdem caussis à quibus ischuria, sed remissioribus.

Renum calculi & vesicæ.

Fiunt ab humore crasso, siue sit pituita vel melancholia.

Caussa efficiens est calor immodicus, non frigiditas, generatur enim calculus à calore euaporante humidam partem crassi humoris & reliquam concrassante, ita vt si ille concretus humor in renibus vel vesica moram facit, ab altero augeatur quoad lapidis magnitudinem ex arenula acquirat.

Dolor summus adest in hoc affectu, quia renes non sentiunt nisi per membranam, & dicitur nephriticus dolor.

Signa.

Signa.

Sunt vomitus primò pituitæ, & deinde bilis æruginosæ; vrina supprimitur vel guttatim redditur, dolor renum & infixi aculei instar, nullo foris tumore à parte infestat. Crus stupet: quod è directo laboranti reni respondet.

Stillicidium vrinæ.

Dicitur in quo parum & frequenter reddimus vrinam.

Caussa.

Sunt imbecillitas facultatis retentricis vesicæ, vel vrinæ acrimonia.

Mictus sanguinis.

Caussæ sanguinis mictus vel profluuij narium, vel externæ sunt, vel internæ: externæ sunt casus, ictus, &c. Internæ sunt tres. Prima in facultate consistit,

ſiſtit, cùm ſcilicet retentrix vaſorum fuerit imbecilla, aut expultrix immodicè irritata. Secunda eſt ſanguinis vitium cùm peccat quantitate aut qualitate. Tertia eſt vaſorum noxa, quæ tripliciter contingit, primo cùm vas eſt tenue; ſecundo cùm molle; tertio cùm durum.

Diabetes.

Eſt velox exitus per vrinam eius quod potatum eſt eodem à ſua qualitate non mutato.

Cauſſa.

Eſt intemperies renum calida quæ vim habet attrahendi.

Signum.

Eſt ſitis intolerabilis.

Lubrici.

Tres ſunt ſpecies. Prima, appellantur

tur teretes & rotundi qui in tenuibus generati intestinis, aliquando ad ventriculum ascendunt, vbi humores agitantes varia pariunt symptomata. Secunda, sunt magni, ita vt eandem intestinorum figuram habeant, & dicuntur & appellantur teniæ, hoc est, fasciæ. Alij appellantur cucurbitini, ob figuram quam habent semini cucurbitulæ similem. Tertia, vocantur Ascarides, qui generantur in intestino recto, ad similitudinem lumbricorum generatorum in stercore iumentorum, qui vehementissimos inducunt pruritus.

Caussa.

Omnes generantur ab vna & eadem caussa, scilicet ab humore pituitoso putrefacto. Caussa efficiens, calor est præter naturam excitatus in pituita putrescente, vt Gal. *lib.* 3. *de locis aff.* scribit, cùm dicit eos à magno calore fieri.

Signa.

Sunt morsus ventriculi, tussis arida &

& nõn magna, pulſus inordinatus, febris erratica, partes extremæ refrigeratæ, ſtridor dentium, & nauſeà, ani pruritus, & nonnunquam fames canina.

Hæmorroides.

Sunt ſanguinis euacuatio per venas ani.

Cauſſa.

Fiunt vel ab humore melancholico, vel ab abundantià ſanguinis, aut à conatu.

Signa.

Sunt manifeſta.

Procidentia ani.

Tunc dicitur cùm extremitas inteſtini recti foras delabitur, ita vt non lateat viſum.

Cauſſà.

Sunt omnia quæ laxant muſculos & liga

ligamentum ani, qualia sunt humida & quæ paralysim in musculis ipsius ani inducere possunt, vt frigida & magnus ad egerendum conatus, qualis tenesmum comitari solet.

Signa.

Etiam sunt manifesta.

Vteri procidentia.

Quando vterus ita euertitur vt exterius emineat, fit procidentia vteri.

Caussa.

Ex ægrotantis sermone intelligetur.

Signa.

Nota sunt & manifesta.

Profluuium mensium.

Quando copia sanguinis menstrui con

conferta pluribus diebus effluit, immodicum mensium profluuium fit.

Caussa.

Fit vel apertione orificiorum eorum vasorum quæ in cauitatem vteri desinunt, vel à sanguine calido & tenui, vel ab expulsione totius corporis ad venas vteri.

Signa.

Sunt manifesta.

Suppressio mensium.

Tunc fit quoties cùm fluere deberent secundùm naturam non fluunt.

Caussa.

Fit vel ab angustia venarum vteri à prima conformatione contracta, vel à densitate vteri quæ ortum habet à frigiditate, vel à compressione vasorum vteri, quæ fit aut à tumore præter naturam,

ram circumiacentium partium, aut ab omenti multa pinguedine, vt in obesis mulieribus, vel ab obstructione, quæ fit à crasso, glutinoso, aut multo humore, vel ab intemperie frigida vteri densans vterum, aut sicca eum indurans], vel à robore vasorum vteri, adeò vt quod influit, non admittant.

Suffocatio vteri.

Cùm vterus vaporis copia ita intenditur, vt modò sursum, modò in latus retrahi videatur, fit suffocatio vteri.

Caussa.

Sunt semen retentum genitale, & menstruæ purgationes cessantes.

Signa.

Sunt mentis torpor, pigritia, crurum imbecillitas, faciei pallor, aspectus mæstus, & similia.

Mola.

Mola.

Eſt quædam caro inutilis atque informis in vtero mulieris facta.

Cauſſa.

Fit à coitu, ſcilicet quando ſemen viri eſt imperfectum vel morboſum, etiamſi aliquando poſſit fieri culpa mulieris.

Signa.

Sunt quæ in prægnantibus reperiuntur.

Hernia.

Fit cùm peritonæum qua parte vaſis ſeminariis peruium eſt, aut laxatur, aut rumpitur, ita vt aliquid vel in inguina vel in ſcrotum deſcendat.

Variæ ſunt ſpecies, cùm humor eſt in inguine, dicitur bubunocelle, cùm in ſcroto, ocheocelle; ſi eſt inteſtinalis, dicitur enterocelle; ſi aquoſa, hydrocelle; ſi

à flatu, pneumatocelle, si sit caro, sarcocelle; si ab omento appellatur epyplocelle.

Arthritis.

Est dolor articulorum à fluxione humoris factus; morbus ad quem sequitur est tumor præter naturam articulorum distendens partes in eis contentas.

Caussa.

Fit tumor ab imbecillitate articuli, vel à fluxione humoris ad articulos.

Signa.

Cognoscitur humor faciens arthritim, ex naturâ ægri, ex colore articuli, doloris sensu, iuuantibus & nocentibus; potest etiam fieri à sanguine, sed præcipuè à pituita mixta cum portione bilis, numquam à melancolico humore.

De febribus.

Febris est intemperies calida, in corde accen

accenſa & per vniuerſum corpus diffuſa.

Febres vel ſunt eſſentiales, vel accidentales: Eſſentiales ſunt illæ quæ ex eſſentia febris(qui calor eſt) deſumuntur: quæ tres ſunt. Prima deſumitur ex qualitate caloris. Secunda ex motu. Tertia ex eius ſubiecto.

Ex qualitate caloris febres dicuntur magnæ aut paruæ, vel propriè loquentes intenſæ vel remiſſæ.

Ex motu pendent illæ febres, quas appellamus,primò mites, deinde increſcentes,& alias è conuerſo.

Ex ſubiecto vel materiâ,diuiditur febris in diariam, putridam, & hecticam. Diaria dicitur illa in qua calor accenſus eſt in ſpiritibus: Putrida in qua, in humoribus, ita vt ex eorũ putredine ortus ſit. Hectica verò in partibus ſolidis in quibus calor factus eſt, at in humoribus & ſpiritibus in fieri.

Differentiæ febrium quæ accidentales appellantur, ex accidenti proximo vel remoto ſumuntur.

Ex accidenti proximo,cùm ex colore

febrem diuidimus,quia talis in cute efflorescit color, qualis est humor qui redundat, hac ratione Hipp. *6.epid.* febris prærubræ, præpallidæ & liuidæ meminit.

Ex accidenti remoto variæ differentiæ sumi solent, quæ sunt febris longa & breuis, nocturna & diurna, continua & intermittens,& aliæ similes.

De febre Diaria.

Cùm calor præter naturam accensus est in spiritibus, fit febris quæ dicitur diaria.

Quæ vel est exquisita, vel non exquisita.

Exquisita est illa quæ ex calefactis spiritibus ortum habens per spatium vnius diei perdurat,siue fiat à caussa interna vel externa, relinquente vel non relinquente affectum.

Non exquisita est illa,quæ ex vaporibus ab humoribus calidis eleuatis fit, quæ media est inter diariam & putridam;communicat enim cum diaria,quia

non

non fit ex putredine humorum, neque ex caliditate facta in partibus solidis, cum putrida verò communicat, quia ex calefactis humoribus ortum habet.

Caussa.

Semper fit à caussa externa, quæ vel est præsens vel non; si est præsens admittit curationem ipsa caussa, sin autem nequaquam: caussa erit præsens, densitas cutis quando fuit facta à frigore vel à balneo aluminoso. Non erit præsens quando fit ab irâ, exercitatione, à calore solis & similibus.

Signa.

Quædam sunt communia, & quædam propria. Communia sunt vrinæ concoctio primo intuitu, auctio pulsus in magnitudinem & celeritatem insignem, ita vt frequentia per exteriorem quietem minimè seruet proportionem.

Proprium ac inseparabile signum est, quod contractio non crescat in celerita-

tem, vel si crescat id minimum est ac cognitu difficile, & parum à naturali pulsu recedens.

Caloris suauitas etiam est signum inseparabile & proprium febris diariæ.

Vrinæ sunt benè coloratæ cum nonnullis suspensis vel nebulis.

Propria dicuntur illa quando præcessit ira, tristitia, timor, curæ, deustio, refrigeratio, lassitudo, ebrietas, & his similia

De febribus putridis.

In omnibus febribus putridis septem affectus reperiuntur, scilicet febris, putredo, prohibita transpiratio, obstructio, humoris multitudo, humoris crassities, & humoris glutinositas.

Febris varias habet caussas antecedentes, quædam solùm sunt caussæ, vt putredo, & fluxio humoris multi, crassi aut glutinosi; prohibita transpiratio est symptoma & caussa putredinis. Hæ febrium caussæ aliquando omnes sunt præsentes, aliquando non: sunt præsentes

tes cùm febris eſt in principio,nam tunc eſt fluxio humoris, obſtructio,prohibita tranſpiratio & putredo;non autem ſunt præſentes omnes cùm febris eſt in aliis temporibus,nam in augmento febrium iam defuit fluxio, ſicut in ſtatu fluxio & obſtructio non ſunt,in declinatione verò ſola eſt putredo (vt in ſtatu) ſed iam euacuatur.

Putredo vel eſt in toto corpore, vel maximis vaſis,vt in febre ſynocho,vel eſt in vna tantùm parte: Hæc vel eſt cum phlegmone,vel citra phlegmonem:ſi eſt ſine phlegmone, pars illa quæ obſtructionem habet in qua putreſcit humor dicitur focus putredinis , ſi humor putret in toto corpore,febris ex eo orta caret acceſſionibus, ſi verò in vna tantùm parte, particulares circuitus efficit , ſimúlque febrem continuam , aut intermittentem continuam, ſi humor putrefactus in foco , ob eius multitudinem, aut facultatis expultricis imbecillitatem, intra vaſa continetur ; intermittentem verò ſi propter cauſſas contrarias, per habitum corporis expellatur.

De febre Synocho.

Febris synochos, id est, continens, dicitur illa quæ ex sanguine ortum habet, quæ caret accessionibus vel circuitibus, & vnâ clauditur accessione, quia non habet certum locum affectum, sed multos.

Hæc vel est putrida vel non. Synochos non putris ad diariam refertur, quæ verò putris Synochos dicitur, ortum habet ex putredine succorum vel sanguinis (quod idem est) in omnibus vasis vel maximis & calidis, qualia sunt illa quæ inter alas & inguina clauduntur.

Caussa.

Huius putredinis caussa solùm est plenitudo.

Signa.

Sunt maxima plenitudo & rubor in cute, vrina crassa & rubra, somnus immodicus, calor magnus, pulsus vehemens,

mens, maximus, celer, crebrer, & inæqualis.

Tres ſunt differentiæ febris ſynochi. Prima dicitur acmaſtica, à Latinis augeſcens, quia à principio ſuæ generationis ſemper habet acceſſionem increſcẽtem; cauſſa eſt, quia in ea plus putreſcit ſanguis quàm diſſipatur de putrefacto. Secunda dicitur à Græcis Omotonos, cuius acceſſio ſemper eundem ſeruat tenorem, id eſt, quæ neque diminuitur ſaltem ſenſibiliter, quod prouenit ex eo quod tantùm diſſipatur humoris putrefacti quantum de nouo putreſcit. Tertia à Græcis dicitur Paracmaſtica, à Latinis decreſcens, in qua acceſſio ſemper decreſcit, quia plus diſſipatur ex putrefacto ſanguine quàm putreſcat de nouo.

De febre Ardente.

Febris ardens non diſtinguitur à continuâ tertianâ, omnes enim fiunt à bile, cum hoc tamen diſcrimine, quòd in febre ardẽte obſtructio fit à pletora: at tertiana cõtinuâ ab humore craſſo vel glu-

tinoso, & synochos caret accessionibus, non autem continua.

Caussa.

Omnia quæ bilem flauam procreant, possunt efficere hanc febrem, aër scilicet nimis calidus, alimenta acria & admodum calida, vt piper, sinapi, cæpe, allia, vinum vetus, & similia; animíque & corporis labores.

Signa.

Sunt, lingua arida, aspera, & nigra, ventriculi erosio, sitis intolerabilis, vigiliæ, capitis dolor, & nonnunquam delirium, & mouentur ægri ferè semper ab vnâ parte in aliam, deiectiones liquidæ & pallidæ sunt, quamuis sæpè aluus dura sit, pulsus celerrimus, vrina flaua & aliquando alba, quæ delirium futurum significat, fiunt aliquando surdi, & nonnunquam muti,

De tertianâ exquisitâ.

Tertiana intermittens fit ex bile putres-

treſcente in loco obſtructionis: dicitur *in loco obſtructionis*; nam bilis flaua tenuis cùm ſit obſtruere non poteſt, cùm non ſit craſſa, multa aut lenta; omnis enim obſtructio fit ab humore craſſo, multo vel lento.

Cauſſa.

Fit autem febris ex bile hac ratione, quando ab humore craſſo aut lento obſtructio eſt in aliquâ venâ bilis adueniens perficit obſtructionem, & cùm ipſa abundet, putreſit non difflata, & hac ratione generat febrem.

Eſt autem hæc intermittens, quia quando incipit putrefieri bilis in foco putredinis, expellitur extra vaſa per ſentientia membra, vbi putreſit omnino & facit acceſſionem, quæ vt plurimum ſudore finitur.

Signa.

Sunt in principio acceſſionis rigor vehemens, & pungens quaſi vulnerans, inæqualitas pulſus, acceſſio duodecim horis terminatur, vrina eſt ſimilis vrinæ

eius qui febre ardente corripitur.

De tertianâ nothâ.

Tertiana notha vel ſpuria eſt febris intermittens, & frequenter fit ex permixtione pituitæ cum bile: nam poteſt fieri, ſed raro à bile vitellinâ, vel à permixtione aliorum humorum craſſorum cum bile.

Cauſſa.

Sunt quæ bilem & pituitam ſimul generare poſſunt.

Signa.

Incipit cum rigore mitiori & leuiori quàm in exquiſitâ tertianâ, licet ſit longior horror, ſentiatûrque frigus actu: acceſſio etiam perdurat duodecim horas & aliquando excedit. Sitis in hac eſt minor & ſudor, in ventre apparent obſtructiones, aliquando in hepate, & aliquando in ſplene.

De

De febre Quotidianâ.

Febris quotidiana à pituita putrescente ortum habet.

Caussa.

Fit à pituita extra venas, singulis diebus accedēs, quę pituita generatur multoties ab alimentis pituitosis, vt sunt pisces, herbæ frigidæ, legumina, & sæpe sæpius otium.

Signa.

Sunt pulsus inordinatus & inæqualis, tardus, paruus & debilis, calor non acris, nec sitis, vrina alba, aquosa, tenuis vel crassa aut turbulenta. Spatium accessionum est decem & octo horarum, & quietis sex.

De febre Quartanâ.

Quartana febris est duplex, vna intermittens & altera continua, omnes fiunt

fiunt ex atra bile putrescente in venis.

Caussa.

Sunt alimenta melancholica, vt salsa omnia; carnes hircinæ, bubulæ, leporinæ, ceruinę, cochleę, legumina, animi & corporis labores immodici, & aliarum febrium longitudo, præcipuè si fuerint sine ordine & autumno.

Signa.

Sunt pulsus tardus & in principio accessionis rarus, & durus, in augmento & vigore veloces & frequentes, ægri cutis dura est & densa. Vrinæ sunt tenues, albæ & aquosæ.

De febre hecticâ.

Febris hectica est calor præter naturam habitum corporis occupans.

Æqualis intemperies in omnibus partibus corporis, quoniam in calore mutatæ sunt, reperitur: quem calorem habent

bent ac si esset propria natura, & ideo ab ipso non dolét nec molestantur (hoc autem quo ad sensum intelligere oportet.)

Hectica duplex est; vna simplex, & altera composita; simplex illa dicitur in qua calor factus est in partibus sine humiditatis alicuius consumptione. Composita verò, quæ siccitatem aliquam morbosam habet coniunctam, quam hecticam marasmodem nominamus.

Caussa.

Duobus modis fit febris hectica.

Primo sequendo alios morbos, febres scilicet ardentes, diarias, & internas inflammationes.

Secundo incipiendo & statim à principio, quæ similem habet generationem cum diaria ex caussa aliqua procatarctica, scilicet ira, tristitia, ex cogitatione, aut lassitudine cum vstione.

Hectici palpebras oculorum vix attollere possunt, cutis totius corporis sicca est, impotentia vigilandi eis inest,

car

carnium consumptioné circa tempora habent, ita vt caua appareant; nullum intestinum, nec vlla viscera atque hypocondria retracta ad thoracem admodum videntur.

Pulsus autem gracilis, durus, debilis ac frequens habetur. Denique totius corporis magna consumptio.

De febre Pestilenti.

Pestilens febris, est epidemia perniciosa; epidemia, quia multos afficit, perniciosa verò, quia multos interficit.

Caussa.

Communis est aër ambiens, quo omnes perpetuò vtimur, qui aër calidus & humidus intemperatus, multos homines ad putredinem dispositos afficit suâ prauâ qualitate nobis occultâ.

Signa.

Sunt febris ab initio maxima, quamuis

uis sæpè exteriora frigeant & interiora ardeant, capitis grauitas, oris sicci tas, vehemens sitis, & vehemens angustia, difficultas anhelitus, vomitus creber, oculorum aspectus toruus ac varius, vigiliæ & deliria, & aliquando propensio ad somnum. Inter istas sunt si post aures aut sub alis aut circa inguina potissimum bubones cum febre parua oriantur, & in aliis etiã partibus anthrax, & si in collo oritur tumor præter naturam, cerebrum potissimum malè affici ostendit, si in alis cor, si in inguine iecur.

De Exanthematis.

Exanthema nomen commune est ad omnes cutis efflorescentias, sed speciatim per exanthemata variolas & morbillos intelligimus.

Sunt duæ febres, quarum vna synochos est, quæ humorem expellit ad cutim, qui facit variolas, vulgò pigota, & altera tertiana continua, quæ tumores latos, vulgo pallola vel rosa facit.

In his tumoribus est discrimen, nam

mor

morbilli ſunt tumores ſicci, & non veniunt in ſuppurationem, benè tamen variolæ in quibus humor ſtatim vertitur in pus, & ſic multa vlcera facit.

Cauſſa.

Variolæ fiunt à ſanguine putrefacto; morbilli verò à bilioſo humore etiam putrefacto.

Signa.

Sunt, dolor dorſi, timor in ſomno, partium ſentientium vehemens punctio, totius corporis pondus, faciei rubor, pruritus naſi, lacrymæ, ſanguinis & humorum feruor, frequens pandiculatio, palpitatio, vox rauca, ſputum craſſum, capitis pondus & grauitas, dolor capitis pungens, oris ſiccitas, animi perturbationes, cõuulſio & ſyncopæ, dolor thoracis, & gutturis, & tremor pedum. Atque hæc de affectuum eſſentiis vel deſcriptionibus, cauſſis & ſignis dicta ſint ſatis. Reſtat nunc ad breuem tractatum de materia medica (qui etiam fructus eſt medicinæ) accedere.

DE MATERIA *medica.*

RAtio curandi morbos per purgationem, antiquis maximè vsitata fuit, in quibus quàm plurimæ sententiæ proponuntur ab Hipp. *in lib. Aph.* ad purgationes seu ad vsus purgantium medicamentorum accommodatæ; nec solùm apud antiquos ex vsu fuerunt simplicia medicamenta purgantia, verum etiam & composita, quod etiam ex Gal. variis in locis colligitur, potissimùm tamen *lib. de compositione secundùm locos cap. de Alopeciâ.*

Vsus autem sunt syruporum ad humores præparandos ante purgationem, vt docebat Hipp. si pori & meatus ipsius corporis aperiebantur reserati ab obstructionibus, vt melius purgatio procederet, ad quem vsum oximel ab antiquis præscribebatur, decoctum similiter origani, tragorigani, & pulegij, & his similia, quæ ad aperiendas obstructiones erant

erant accommodata. Antiquis etiam fuit maximè obſeruata coctio ante purgationem; nam ſola cocta medicari oportet, ſcilicet humores concoctos medicandos eſſe, præcipiebat Hipp. vna dempta turgentia: nam in hac cùm coctio expectari non poſſit, propter pericula quæ ſubſequi ſolent ex turgentibus humoribus, ſtatim prima die purgandos eſſe præcipiebat.

Fuerunt quoque vlterius purgantia medicamenta antiquis fortiora & vehementiora minuſque correcta, ita vt cogerentur ſtatim ab eorum exhibitione aquam vel decoctum hordei propinare, vt non detinerentur in parte ſuperiori ventriculi, quæ maximo ſenſu prędita eſt, vt colligitur ex Gal. Quos, quibus, & quando purgare oporteat.

Hac tamen noſtrâ tempeſtate, quamuis eadem ratio obſeruetur, nihilominus tamen aliqua ſunt medicamenta purgantia antiquis maximè ignota, quæ clementiora & benigniora ſunt, & compoſita haud dubiè magis correcta proponantur, idque ex diſpoſitione corpo-

rum

rum veluti coacti ſunt medici: ſimiliter etiam in præſcriptione ſyruporum ad alterandos craſſos humores, ad tergendos qui lenti ſunt & contemperandos qui plus iuſto ſunt calidi, quamuis humores ipſos attenuare ſit neceſſe, & ad aperiendas obſtructiones diuerſa ratione ab antiquis compoſitiones fuerunt, & ſimplicia ex antiquis ferè omnia cognita habebant: atque hac ratione in officinis ſyrupi perfectè cocti reperiũtur.

Aquæ ſimiliter diſtillatæ & variæ decoctiones, quæ à medicis indies præſcribuntur ex plantis & ex illarum partibus confectæ, quæ omnes ad præparandos humores ex vſu ſolent præſcribere; vt melius coctio à natura efficiatur: nam quamuis ſyrupi vulgò concoquentes appellari ſolent, non quia ex eo quod coctio ex eis efficiatur, cùm opus ſolius naturæ ſit: ſed quod iuuent coctionem ad præparandos humores mediâ attenuatione, exterſione etiam & refocillando calorem obſtructione ſublata.

Cogimur etiam hac noſtra ætate in decoctione ſyruporum aliqua medica-

menta

menta, tota subſtãtia agẽtia, permiſcere, & fit quotidie in curatione morbi gallici, in quo curãdo vnà cum aliis vt præparentur humores lignũ ſanctũ & ſarſa perrilla, quæ dicitur ſmilax Indica, ſolent admiſceri potiſſimum ex vſu, vt tota ſubſtantia prauam morbi gallici qualitatem corrigant in humoribus & in partibus ſolidis exiſtentem, vt eo nomine poſſit humor à natura concoqui & ſuperari, quod etiam ſpectamus in malignis febribus & etiam in peſtilentibus in quibus curandis aliquando vnà cum ſyrupis permiſceri ſolet confectio hyacinthorum quantitate duarum vel trium drachmarum, præcipiendo vt optimè agitetur, quod fit etiam eo conſilio, vt praua qualitas corrigatur, quod ſimiliter in febribus peſtilentibus fieri ſolet permiſcendo drachmam vnam vel duas theriacæ magnæ tamquam alexipharmaci communis omnibus venenis accommodati.

Hac ratione etiam aliqua medicamenta purgantia cum ſyrupis propinare ſolent, vt ſunt folia ſenæ, fumaria, epythimus,

thimus, ſthecados flos, & ſimiliter alia, hæc tamen humorum coctionem non impediunt, vt quibuſdam viſum fuit: non enim in ea quantitate apponuntur, vt poſſint humores attrahere, ſuâ qualitate occultâ; ſed cùm omnia medicamenta purgantia calida ſint & ſicca, & ex eo vim habeant attenuandi humores ſi in minimâ quantitate aſſumantur, hoc ſolùm efficiunt vt multo melius quàm alia medicamenta præparantia humores, non ſolùm à totâ ſubſtantiâ humores reſpiciant, verum etiam à manifeſtâ qualitate, cùm ſimilem habeãt naturam cum humoribus, vnde permixta cum aliis medicamẽtis melius attenuant peccantes humores ob prædictam cauſſam.

Citra coctionem non eſſe purgationem exercendam omnibus notum eſt, neque hac in re diutius immorandum eſt, nam non erit medicus naturæ imitator, à qua nunquam recta ratione euacuatio fieri debet, niſi præcedat coctio humoris, & ſeparatio vtilis ab inutili. Præterea, moleſta haud dubiè fiet euacuatio, ſi crudo exiſtente humore, purgans

gans medicamentum exhibeatur, vtilis enim humor violenter educetur & per loca superuacanea & per partes in quibus ab obstructione viæ sunt impeditæ: vnde molesta fiet euacuatio, in qua vires prosternuntur, neque aliquid effatu dignum ex humoribus duci potest: sunt enim tanquam excrementa, symptomaticæ euacuationes initiis morborum factæ, quę etsi à natura fiant, à medico sunt cohibendæ, ne forsan dicta incommoda sequantur, quod indies à medicis obseruatur. Verum non solùm humorũ concoctio expectanda est ad purgationem; verum etiam viæ apertæ esse debent, & hoc est quod Hipp. dicebat 2. *Aph. sent.* 9. Corpora cùm quis purgare volet, eò fluxilia facere oportet, quod nihil aliud est quàm meatus aperire, per quos transmittuntur, & attrahuntur humores, tum etiam & humores incendere & attenuare vbi crassi, & tenaces fuerint; nam tũc purgatio in omnibus rectè procedet quod in principio cruditate existente fieri est impossibile, obseruate etiam quæ à Gal. traduntur circa hanc doctri

doctrinam 1. *Aph. com.* 24. nec mirum videri debet, quod humores transmittantur & attrahantur, nam à natura expellente & à medicamento trahente fieri solet purgatio, vt ex Gal. colligitur.

Hac etiam nostra ætate post purgationem altero die decoctum hordei exhibere solent eo consilio, vt si aliqua portio medicamenti fuerit detenta in parte superiori ventriculi ad fundum feratur, quod optimè fit cùm hordeum abstergendi vim habeat, vbi potissimum cum cortice fuerit decoctum; nec me latet ab Hipp. statim à medicamento purgante dictum decoctum propinari, vt colligitur ex 2. *acutorum sent.* 25. & ex Gal. *Quos quib. cap.* 7. neque id etiam citra rationem, nam his temporibus medicamenta (vt antea dicebamus) quæ habent facultatem purgandi, mitiora sunt & benigniora quàm tempestate Hipp. & magis correcta, verùm quamuis ventriculo inimica sunt, non ita ventriculi orificium afficere solent, vt antiquitùs fieri solebat, quo tempore vehementiora erant & minus correcta, vt

indicant pilulæ Cochiæ à Gal. traditæ *1.de comp. sec. locos,& 5.meth.* quare cùm ventriculo infestissima essent, ne fortè illius orificium offenderetur, cùm exquisito sensu præditum sit statim à medicamento decoctum hordei(vt dictum est)propinabant,neque hoc in omnibus propinari debet: nam post potionẽ hieræ scilicet Gal. non est quod secundo die dictum decoctũ propinemus:quamuis enim in ventriculo detineatur, nequaquam nocet, cùm familiare medicamentum ventriculo sit; habet enim facultatem roborandi ventriculũ ob aromata, quæ illius ingrediuntur compositionem,verum etiam excalefacit pituitam & attenuat,si aliqua illius portio in ventriculo detineatur.

Sunt & purgantia medicamenta maximo cum consilio præscribenda:turpis enim est calamitas,vt dicebat Hipp. dato medicamento purgante hominem occidere; verum obseruanda erunt non solùm exactè vsitata medicamenta quorum vires experimento cognoscuntur quod maximè exitiales sint, verùm etiã vsitata

vſitata quantitas, ab experimento ſimiliter cognita, obſeruandum venit, non ſolùm in compoſitionibus, verum etiam in ſimplicibus medicamentis, ne forſan modum excedamus in purgatione, ne alienum humorem à peccante educamus. In quibus omnibus ætas, regio, anni tempus, natura ægri, & conſuetudo, obſeruanda ſimul ſunt: nam in calidâ naturâ, in regione calidâ, & reliqua calida, non licet vti fortioribus medicamentis, & multo magis mitioribus, in quibus vitale robur eſt imbecille. Eadem ratione purgantia medicamenta ex quacunque licèt leui occaſione non ſunt præſcribenda: corpora enim ſana difficulter ferunt medicationes, vt docebat Hipp. nec parum à medicamento purgante offenduntur.

QVO ANNI TEMPORE *purgare liceat.*

NAm quamuis Hipp. tempore veris id fieri præcipiebat *6. Aph. ſent.* 47. & difficulter poſſe mediâ æſtate, nimi-

rum in diebus Canicularibus, 4. *Aph. sent.* 5. tamen cautè intelligendus est, neque enim solummodò docet, purgationem vtilem esse hominibus tempore veris, sed tantùm in iis in quibus ad præcautionem illam adhibemus, ne scilicet incidant in morbos aliquos, vt rectè interpretatur Gal. *in comm.* multóque minus in totum prohibet purgationem in Cane & ante Canem, quia est in mediâ æstate, quamuis difficilius esse affirmet hoc tempore quàm aliis anni temporibus ob caussas à Gal. traditas *in comm. dictæ sententiæ*, quod verum est: hoc vnũ existit, non esse exercendas purgationes tempore æstatis, quemadmodum nec tempore hiemis nisi multum vrgeat necessitas, nã quæ ad præcautionem fiunt, semper tempore veris faciẽdas esse moneo cum Hipp. In æstate autem ad mediam noctem, exhibenda esse purgantia medicamenta hortor, vt possint ęgrotantes horâ nonâ ante meridiem cibum capere, & hac ratione minori cum difficultate euacuatio succedet: sunt enim difficiles purgationes hoc tempore ob ambien

ambientis aëris caliditatem, à qua cùm exterius ad habitum corporis attrahantur medicamenta, contrarius fit motus humorum, nam à medicamento attrahitur interius, atque ideo multo facilius succedit euacuatio sumpto medicamento anteaquam vrgeat calor; & contraria ratione tempore hiemis propinare debemus, ne forsan ægrotantes in cubiculo frigido detineantur: retardatur enim à frigiditate purgatio, neque potest idem medicamentum ita facilè in actum reduci, neque natura tam facilè humorem expellere, vt in ambiente calido. Aliquando maximi momenti sunt panni lintei calefacti, quorum vsus maximè & vtiliter probatur si apponantur ventriculo; neque est diuertenda natura à suâ actione simul adhibito medicamento purgante, ídque vel cibo, vel viâ, vel coitu, quod omnium deterrimum est in die in quo exerceatur purgatio, sequenti etiam & tertio.

DE FORMIS MEDI-
camentorum purgantium.

PVrgantia medicamenta sub variâ formâ hac nostrâ ætate præscribuntur, nam exterius applicata ad humores educendos sunt idonea, quæ solent præscribi in formâ vnguenti, vt est vnguentum Arthemisiæ seu de mercurio confectum; quibus si vngatur ventriculus, solent sequi deiectiones multæ, potissimùm ex dicto mercurio, vt indies fieri videmus in iis qui ob inueteratum morbum Gallicum dicto vnguento curantur, nam vbi in animo est, quod per secessum aliqui humores educantur, sufficit in iis simul prompta vnctione cum pauco vnguento in regione ventriculi manum apponere ad id vt aluus soluatur, quod similiter fit vnguento de Arthanita, istarum tamen euacuationum modus his in temporibus non valdè probatur.

Solent interius medicamenta præscribi in formâ solidâ & liquidâ: in formâ

mâ ſolidâ per pilulas quæ cataputia à Gal.dicuntur, in formâ liquidâ per potiones & opiatas dictas.

Eſt autem pilularum forma, quædam compoſitio, quæ pauco cum liquore paratur, videlicet ſyrupo aliquo, longo temporis ſpatio in officinis ſeruatur, vt poſſint minori quantitate præſcriptâ purgationes fieri: verùm fit vt medicamenta purgantia ſub pilularum formâ, minus ſint corrigentibus mixta.

Eſt autem pilularum quantitas quæ pro vna vice exhiberi ſolent à ʒ.j. ipſius maſſæ ad ℈.iiij. quod eſt ʒ.j.& ℈.j. ita tamen vt ſi forſan quod maiori ex parte fieri ſolet duæ maſſæ pilularum præſcribantur ex vnaquaque ʒ.ß.vel ℈.ij. accipiendas eſſe erit præſcribendum addito diagridio vel ſcammoneo cocto quantitate gr.iij.vſque ad gr.v.in robuſtis, vt illius beneficio acutis medicamentis tribuatur, quæ cùm in formâ ſolidâ diutius ſeruentur, ſolent vim ſuam aliquâ ratione remittere. Cùm pilulis etiam eſt præſcribendum parũ aquæ ſtillititiæ fæniculi vel ſtæcados, dum in animo eſt

caput purgare, quæ quamuis in exigua quantitate ſit, non parum conducere videtur in acceptione medicamenti. Erit autem ipſarum pilularum forma in vna doſi ſequens.

℞. maſſæ pilul. aggreg. & de fum. terrę añ. ℈. ij. diagr. gr. iij. cum aqua fænicu-li, fiant pil. nu. xj. & deaurentur.

Solent aliquando pilulæ ad vſum præſcribi, vt per epicraſin, & ſenſim educantur humores, & tunc de tertio in tertium, vel de quarto in quartum tres ſunt præſcribendę, pro vnaquaque doſi; erit autem earum deſcriptio ſequens.

℞. maſſæ pil. aggr. & fœtidarum añ. ℈. ij. cum aq. fæn. fiant pil. num. xij. adde vnicuique per ſe gr. j. diagredij, & deaurentur.

Hæc eadem forma in reliquis pilularum maſſis ſeruanda erit, nam varię ſunt illarum compoſitiones pro variâ humorum naturâ quos attrahere debent.

Erit autem tempus ad pilulas exhibendas nocte mediâ, præcipiendo vt dormiant ægri, nam cum hæc medicamenti forma ſolida ſit, maiori indiget

calo

calore, cùm in quiete ſcilicet in ſomno melius in actum redigantur, poſtquam verò iam per aluum, vel per os, humores euacuari inceperint, ne euacuatio impediatur in vigiliâ detinendi ſunt ægrotantes.

Sunt qui exiſtiment pilulas magis conducere ad educendos humores ex partibus longinquis; neque id citra rationem: nam cùm non poſſint citò in actum reduci diutius detentæ in ventriculo ex longinquioribus partibus valent humores educere, atque ideo ad capitis affectus, oculorum, &c. pilulæ potius ſunt præſcribendæ quàm potiones.

Nec me latet hieram diacolochyntidos dictam potentiſſimum eſſe remedium ad humores educendos ex cerebro, cæterum ob illius ſaporem ingratiſſimum, quantum fieri poterit ab illius vſu abſtinendum moneo, tum etiam & quia ventriculo contrariatur, quod indicat temporis diuturnitas in illius actione: longiſſimo enim tempore in actum reducitur, quod ſignum eſt non poſſe ab ipſo ſuperari.

DE LIQVIDIS *medicamentis.*

SOlent medici in formâ liquidâ purgantia medicamenta exhibere,& ipsa dissoluuntur cum decocto communi dicto ; ita vt potionis quantitas non excedat ℥.vj. quæ est quantitas vnius quadræ : erit autem purgantium medicamentorum quantitas vsque ad ʒ.xv. ad summum pro vna dosi.

Est autem aduertendum per purgantia hoc loco non esse intelligenda simplicia,sed composita, id est,compositiones quæ vulgò laxatiuæ dicuntur, quarum non exigua est sylua in officinis ad omnes humores educendos parata ; in quibus sunt purgantia medicamenta multum correcta ; vt possint citra noxam suas actiones exercere. Solent ferè semper dictis potionibus permiscere syrupum rosarum Alexandrinarum ex nouem infusionibus, qui, licèt ad bilem educendam commendetur,habet facultatem educendi omnem crassam humidita

ditatem,& potissimùm sanguinis serum, quare fit vt à medicis in omnibus ferè potionibus præscribatur, tum etiam & quia gratissimum est medicamentum inter purgantia si quod aliud, & quia eius dosis est ab ℥.j. vsque ad ℥.iij. obseruandum etiam erit quod vnaquæque ℥. huius syrupi idem præstat quod ʒ.ij. alterius confectionis laxatiuæ,atque ideo si in animo fuerit potionem aliquam præscribere in qua ingrediantur. ℥. iij. huius syrupi,adnumerandæ sunt alterius confectionis ʒ.vj. ita vt nõ excedat numerum ʒ. xv. omnium medicamentorum quantitas,& quando in animo est in modum opiatæ dictas confectiones propinare pro vnaquaque dosi cochlearium vnum vel duo sunt præscribenda. Est autem pro vnaquaque ad potionem præscribendam sequens schedula:

℞. conf. med. hamec & diaph. añ. ʒ.iiij.syr. ros.alex. ex 9. infus. ℥.iij. decocti communis q.s. misce & fiat potio. In pueris præter id quod in exigua quantitate sunt præscribenda medicamenta,obserua quod in schedulis scribi-

tur ad finem, fiat potio parua, nam si magna fuerit difficulter propinari solet.

Opiatarum vero descriptio sequens sit.

℞ conf. medic. hamec & diaphæn. añ. ℥. ij. syr. ros. alex. ex 9. inf. q. s. misce & fiat in modum opiatæ.

Similiter ex aliis medicamentis fieri debet, quia ad multas dies præscribi debent, atque ideo non permiscetur decoctum, ne forsan corrumpantur, & vt diutius seruentur.

In opiatis verò & confectionibus solent permisceri aliqua simplicia medicamenta purgantia, vt Rhabarb. Agaricus, Turbith, & aliquãdo Helleborus niger: verum obseruandum venit quod ex dictis in vnaquaque potione ʒ. j. sufficit vsque ad ʒ. ij. dempto helleboro & turbith, quorum ʒ. j. quantitas sufficiens plus iusto permittitur, & vna cum his medicamentis quæ ad illa corrigenda veniunt, valent in eadem scilicet quantitate, vel dimidia, vt est zinziber, quod est Agarici, & Turbith correctiuum, spica nardi quæ corrigit Rhabarbarum, & his

his ſimilia. In opiatis verò pro vnaquaque ℥. j. confectionis ſufficit ʒ.j. dictorum medicamentorum adhiberi, ita vt ad ℥. iiij. confectionis ſufficiant ʒ. iiij. quod ſi medicamẽtum fuerit ingratum, vt eſt hiera diacolochyntidos (ſi fortaſſe aliquando præſcribenda venit) per ſe ſola præſcripta vel cum Helleboro nigro, tunc loco ſyr. roſ. alex. ex 9. inf. ſyrup. ex cort. citri permiſceri debet, in potionibus ab ℥. j. ad ℥. ij. in opiatis verò q. ſ. vt liquida fiat confectio, vt magis grata ventriculo fiat, nam dictus ſyrupus non paruam habet cum ventriculo familiaritatem.

DE TORREFACTIONE medicamentorum purgantium.

ALiquando ſolent medici medicamenta purgantia præſcribere eo conſilio, vt comprimendo euacuent, ita vt euacuatio ſic fiat, vt non multum irritetur natura; quod fieri ſolet maiori ex parte in dyſenteria & diarrhæa, idque potiſſi

potiſſimùm quando præſcribitur Rhabarbarum & mirabolani,in quibus non ſolùm ad purgationem,verùm etiam ad comprimendum,facultas reperitur. Tũc igitur, vt melius id fiat, ſolent medici prædicta medicamenta torrefacere;media enim torrefactione purgatoria facultas exhalatur, & ex compreſſione minuitur,cùm in ſubſtantia tenui & calida exiſtat.Hoc autem dupliciter fieri ſolet, nam aut multum torrefiunt aut parum, multum torrefiunt, quando animo eſt magis cohibere euacuationem quàm ipſam prouocare, vt in dyſenteria & diarrhæa immodica exiſteute euacuatione, & in hoc etiam eſt diſcrimen, nam vbi multum torrefiunt dicta medicamẽta lauanda ſunt in aqua plantaginis, vt amittant empirrheuma ab igne ſuſceptum;quando vero parum torrefiunt dicta medicamenta non eſt neceſſaria lotio, cùm exigua caliditas ſit introducta.

Sint itaque dictorum medicamentorum exempla ſequentia.

℞. Cort. mirab. citrinorum & chæ-

bulorum

bulorum añ.℈.ij. Rhab.ʒ.ß. torrefiant, syr. ros. siccarum ℥.j. aquæ arnoglossæ q. s.misce & fiat potio.

Alia potio cum lotione.

℞. Cort. mirab. citr. & chæbul. añ. ℈.ij.Rhab.ʒ.ß.torrefiant multum & lauentur in aq. plantag. syr. ros. siccarum ℥.j. aq.plant. q.s. misce & fiat potio.

DE SIMPLICIBVS MEdicamentis. Potiones purgantes.

Possumus etiam præscribere potiones purgantes ex solis simplicibus medicamentis,hoc modo.

℞.Agarici trochiscati recenter cum oxymellite ʒ. ij. turbith opt. & electi ʒ.j. vini albi generosi. ℥. j. zinziberis ℈. ij. decoct. communis q. s. misce & fiat potio.

℞. Rhab. electi infusi per hor.xij.in aq.endiuiæ & optime expressi ʒ.ij.confect. diaphæn. & Elect. ij. de succo ros. mesuæ

mesuæ añ. ʒ. iij. syr. ros. alex. ex 9. inf. ℥. ij. decocti communis q. s. misce & fiat potio.

Hoc tamen vnicè obseruandum est, quod scammonium & diagridium numquam ingrediuntur in aliqua ex dictis potionibus ob illius vim & effrænem qualitatem, vt impiè fieri solet à quibusdam Pharmacopæis non citra magnam perniciem & medicorum peritorum infamiam. Iam ad simplicia & composita medicaméta accedere tempestiuum est.

SIMPLICIA MEDICAMENTA bilem purgantia.

Rhab. quantitas à ʒ. ß. vsque ad ij.

Scammonium }
Diagridium } quantitas à gr. iij. vsque ad. v.

Aloës——— }
Tamarindi. } à ʒ. j. vsque ad ℈. iiij.

Mirob. Citrini. — à ʒ. j. vsque ad ℈. iiij.

Cassia fist. }
Manna } ab ℥. j. vsque ad ℥. ij.

COMPO

COMPOSITA MEDICAmenta bilem purgantia.

Syr.rof.alex.ex 9.inf.ab ℥.ij.ad iiij.
Elect.de fucco rof. — à ℥ j.ad vj.
pilul. aggreg. —— à ʒ.ß ad ℈.iiij.
pilul.cochiæ Gal. —— à ʒ.j.ad ℈. iiij.
pilul.de Rhab. —— à ʒ.j.ad ℈.iiij.
pulueris hieræ 3.Gal — à ʒ.j.ad v.
pilulæ de hiera 5.Gal. — à ℈.j.ad iiij.
Conf diapr.fol. }
Conf.diacarol. } —— à ʒ.j.ad vj.
Conf.hamec. }

SIMPLICIA PVRGANTIA pituitam.

Agaricus }
Thurbith } —— à ʒ .j.ad ij.
Mirobol.cheb. — à ʒ.j,ad iij.

COMPOSITA PITVRITAM purgantia.

Elect. de diacarth. }
conf. diaphænic. } — à ʒ.j. ad vj.

Elect.ind.maius & minus }
Hiera diacol: Gal. absque } — à ʒ.ß.adv.
Elleboro & Scammon. }

pilul.aggregatiuæ }
pilul.de Agarico } — à ℈.j.ad iij.
pilul.cochiæ Raz. }
pilul.cochiæ Gal. —— à ʒ.ß.ad j.

SIMPLICIA PVRGANTIA
succum melancholicum.

Elleborus niger —— à ℈.j. ad iiij.
Fol.senæ in infus. —— à ʒ.ß.ad j.
Mirab.indic. —— à ʒ.j.ad iij.
Serum caprinum —— à ℥.j.ad vj.

COMPOSITIO PVRGANTIA
succum melancholicum.

Confect. hamec } à ʒ.j.ad vj.
confect.diasenæ }
pilul.aggreg. } — à ℈.ij.ad iiij.
pilul. de fum.ter. }
pilul.de lap.laz. —— à ʒ.ß.ad j.
pilul.lucis minoris —— à ℈.ij.ad iiij.

SAN

SANGVINIS SERVM educentia.

Syr. rof.alex. ex ℈.infuf. à ℥.ij.ad iiij.
Tamarindi } ——— à ℥.j.ad ij.
Caſſia——— }

Ex dictis compoſitis medicamentis purgantibus, poſſumus præſcribere ſequentes formas.

POTIO AD PVRGANDAM bilem.

℞. Elect. de ſucco roſ.& diapr.ſol. añ.ʒ.v.ſyr. roſ. alex. ex ℈.infuſ. ℥.ij.decocti communis q.ſ.miſce & fiat potio.

Ad idem pilulæ.

℞. maſſæ pilul.aggr. & de Rhab. añ. ℈. ij. diagr. gr. iiij. cum aqua fæniculi, fiant pilulæ numero xj.& deaurentur.

AD

Ad idem opiata confectio.

℞.electuarij de ſucco roſ.℥.j.caſſiæ fiſtulæ recenter extractæ per euaporationem, & diapr. ſol. añ.℥.j.ß. ſyr.roſ. alex. ex 9. inf. q. ſ. miſce & fiat conf. opiata,ad vſum doſ.à ʒ.j.ad ij.

POTIO AD PVRGANDAM pituitam.

℞.elect. de diacartamo & diaphæn. añ. ʒ. v. Agarici recenter troch. cum oxym.℈ ij. ſyr. roſ.alex. ex 9. inf.℥.j.ß. decocti cõmunis q.ſ. miſce & fiat potio.

Ad idem pilulæ.

℞.maſſæ pil.aggr. & de Agarico añ. ℈.ij.diagr.gr.v.cum aq.fæn. fiant pilulæ num.xj.& deaurentur.

Ad idem opiata.

℞. conf. diaphæn. & elect. de diacarth.

carth. añ. ℥. j. Agar. recent et troc. cum oxym. ℈. iiij. zinzib. ℈. j. Syr. rof. alex. ex 9. inf. q. f. miſce, & fiat conf. opiata ad vſum à ʒ. j. vſque ad ij.

POTIO AD SVCCVM melancholicum educendum.

℞. conf. diaſenæ & hamec añ. ʒ. v. ſyr. roſ. alex. ex 9. inf. ℥. iij. decocti communis q. ſ. miſce & fiat potio.

Ad idem pilulæ.

℞. maſſæ pil. aggr. & de fum. ter. añ. ℈. ij. diagr. gr. iiij. cum aq. fæn. fiant pilulæ num. xj. & deaurentur.

Ad idem opiata.

℞. conf. diaſenæ & hamec añ. ℥ ij. fol. ſenæ puluer. ʒ. iiij. ſyr. roſarum alex. ex 9. inf. q. ſ. miſce, & fiat conf. opiata ad vſum à ʒ. j. vſque ad ij.

Ex his facile eſt, vbi eſt in animo duos vel plures humores euacuare compoſi-

tum

tum medicamentum constituere siue in forma solida vel liquida.

PILVLAE AD EVACVANdam bilem & pituitam.

℞.massæ pil.aggr. & de Agarico añ. ℈.ij.drag.ʒ.iiij.cum aq.fæn.fiant pilulæ num.xj.& deaurentur.

Ad idem potio.

℞. elect. de succo ros. & diacarthami añ.ʒ.v.syr. ros.alex. ex 9. infus. ℥.ij. decocti communis q. s. misce & fiat potio.

Ad idem opiata.

℞.conf. diapr.sol.& elect. de diacarthamo an.℥.ij.syr. ros. alex. ex 9.infus. q.s.misce & fiat conf.opiata ad vsum.

PO

POTIO AD BILEM ET pituitam educendam ex ventriculo & primis venis.

℞. conf. hieræ ſ.Gal.ʒ. v. Rodomelis ſ. ℥. j. decocti hordei & fæniculi q. ſ. miſce & fiat potio. Aliquando addi ſolet ʒ. j. Agarici, vbi magnæ pituitæ copia in ventriculo & primis venis continetur, idque trochiſcati cum oxymelite.

Ad idem vbi adiuncta fuerit febris.

℞. pulueris hieræ ſ. Gal. & caſſiæ fiſt.præparatæ añ. ʒ.iij. Rodom. ſ. ℥. ij. decocti hord. & fæn. q. ſ. miſce & fiat potio.

Medicamenta facultatem habentia euacuandi (vel vt melius dicam leniendi) humores in primis venis contentos nulla indigent præparatione ad hoc vt ſuas agant operationes. Quæ autem indigent alteratione vel præparatione ſunt

ſunt reliqua purgantia medicamenta, præterquam illa quæ torrefacta propinari debẽt.) quare quæ ante expulſionem veniunt præſcribenda, his medicamentis tam ſimplicibus quàm compoſitis præparari ſolent.

SIMPLICIA PRÆPARantia bilem.

Endiuia.
Acetoſa.
Viola.
Plantago.
Portulaca.
Chicoreum.
Bugloſſa.
Roſtrum porcinum.
Nenuphar.
Hordeum.

Ex his aquæ ſtillicitiæ vel decoctiones fiunt.

Compo

Composita ad idem.

Syr. Borraginis.
Violarum.
Rosſ. viridium.
De ſucco Roſarum.
Endiuiæ S.
Endiuiæ C.
Cichorij.
Agreſtæ.
Granatorum.
Acetoſitatis citri.
Limonum.
Acetoſæ S.
Oxizachar.
Rob.de Ribes.

SIMPLICIA PRAEPArantia pituitam.

Fæniculum.
Apium.
Abſinthium
Mentha.
Pulegium.
Satureya.

Sabina.
Maiorana.
Saluia.
Origanum.
Rad.Asparagi.
Rad.petroselini.
& rad.pæoniæ.

Composita ad idem.

Syr. Acetosus.
De duab.rad.
De v.rad.
De sthecad.
De mentha.
Oxim.S.
Acetosus.C.
Oxim.C.
Oxim.schil.
Rodomel S.

SIMPLICIA BILEM atram præparantia.

Melisa.
Borrago.

Buglo

Buglossa.
Fumusterra.
Lupuli.
Absinthium
Maiorana.
Scolopendria.
Cap.veneris.
Tamariscus.
Flores genistæ.

Composita ad idem.

Oxim.S.
Syr. Borraginis.
Buglosæ.
Fumiterræ,
De bisantiis.
De epithimo.
De scolopendria.
Regis sapor i. de pomis.
& est valdè efficax.

DE MEDICAMENTIS respicientibus propria membra.

Caput respicentia.

Melissa.
Bethonica.
Ros marinum coronarium.
Mel rosarum.
Maiorana.
Thus.
Syr.de sthecad.

Thoracem respicientia.

Cap.Ven.
Hyssopus.
Saluia.
Scabiosa.
Syr. de Hyssopo.
Violarum.
Liquiritiæ.

De

De praſio.
De calamentha.
Cap. Ven.
Oxim. S.
Oxim. C.
Oxim. ſchill.

Sed non vtimur oximeli compoſito nec ſchillitico & de praſio, niſi in humoribus valde craſſis & viſcidis, quia vehementiſſimi ſunt.

Reſpicientia ventriculum.

Abſinthium.
Cuſcuta.
Semen fæniculi.
Mel roſ.
Cinnamomum.
Hordeum.
Syr. de Mentha.
De Abſinthio.
De liquiritia.
De cort. Citri.

Reſpicientia iecur.

Cicoreum.
Eupatorium.

Abſinthium.
Cuſcuta.
Oxim.S.
Oxim.C.
Syr.de Abſinthio.
De Eupatorio.
Bugloſſæ.
De Thimo.
De Calamintha.
De Chicoreo.
De Endiuia.

Reſpicientia renes.

Rad.aſparagi.
Rad.ſaxifragiæ.
Rad.fænicculi.
Ciceres nigri.
Syr.de duabus rad.
Syr.viol.
Oxim.S.
Oxim.C.

Vterum reſpicientia.

Arthemiſia.

Meliſa

Meliſſa.
Nepta.
Fæniculum.
Oxim.S.& C.
Syr.Arthemiſiæ.
De rub.tinctorum.
Cap.ven.

DE MEDICAMENTIS concoquentibus bilem flauam.

In capite.

Syr.Roſarum.
Nenuph.
Papaueris,cuius vſus non eſt ita tutus.
Acetoſæ.
Citoniorum.
Myrtil.
De ſucco agreſtæ.
De ſucco roſarum.
Aquæ lactucæ.
Nenuph.
Roſarum.

In thorace.

Syr. violarum.
De iuiubis.
Liquiritiæ.
Papaueris.
Cap.Ven.
Aquæ violarum.
Portulacæ.

In corde.

Syr.de ſucco agreſtæ.
Acet.Citri.
Iulep.Roſarum.
Aquæ acetoſæ.
Bugloſſæ.
Borraginis.
Roſarum.

In ſtomacho.

Syr. Acetoſ.S.
Granatorum.
Roſarum.

Oxi

Oxizach.
Miuæ Citoniorum.
Aquæ Citoniorum.
Acetosæ.
Portulacæ.
Violarum.

In hepate.

Syr. endiuiæ S. & C.
De Cicoreo.
Acet. S. & C.
Acetos. Citri.
Aquæ endiuiæ.
Acetosæ.
Cicorei.
Portulacæ.

DE MEDICAMENTIS conquentibus pituitam.

In capite.

Syr. de Betonica.
De Stechade.
Aquæ Betonicæ.

Maioranæ.
Saluiæ.
Roris marini.

In pectore.

Syr.Cap.Veneris.
De Hyſſopo.
De Praſio.
De Calamentho.
De Liquiritia.
Aquæ Cap.Ven.
Scabioſæ.
Scolopendriæ.
Marrubij.
Thymi.

In ſtomacho.

Syr.de mentha.
De Abſinthio.
Mel.roſ.colatum.
Aq.Abſinthij.
Menthæ.
Fæniculi.
Rutæ.

In

In hepate.

Syr. de duab. radicibus.
De quinque radicibus.
De Eupatorio.
De bisantiis.
Aquæ Eupatorij.
Prassij.
Hepaticæ.

In renibus.

Syr. de duab. & quinque rad.
Oxim. compositum.
Aquæ Erucæ.
Cicerum rubr.
Nasturtij.

In matrice.

Syr. Arthemisiæ.
De Calamentho.
Aquæ matricariæ.
Eupatorij.
Arthemisiæ.

DE MEDICAMENTIS concoquentibus bilem atram.

In capite.

Syr.fum.terræ.
De Epithimo.
Lupulorum.
Aq.fumiterræ.
Lupulorum.

In splene.

Syr.de fumo terræ.
Fumariæ.
Ceterach.
De Epithimo.
Aq.Scolopendriæ.
Epithimi.
Fum. terr.

In corde.

Syr.de pomis.
Buglossæ.

Aquæ

Aquæ meliſſæ.
Bugloſſæ.
Viperinæ.
Borraginis.

Nota me poſuiſſe aquas; tu ſi ex eiſdem ſimplicibus decocta volueris præſcribere, ad libitum poteris adminiſtrare; ſolùm aduertas velim, aquas ſtillatitias (ſi ſuo tempore diſtillatæ fuerint) habere & conſeruare toto anni tempore ſuam propriam & omnimodam virtutem & facultatem, quæ non ſemper reperitur in plantis, vt deſideras.

CORRIGENTIA MEDIcamenta purgantia.

AGaricum corriginius cum zinzibere & oximellite.

Sena corrigitur cum iure gallinæ.

Rhabarb. corrigitur cum ſpica nardi addito ℈. j. ſpicæ ad ʒ. j. Rhab.

Turbith corrigitur cum zinzibere in eadem quantitate ʒ. j. ad ʒ. j.

Scammonium corrigitur coquendo ipſum cum malo cotoneo, & fit diagridium,

dium, ſimiliter corrigitur cum maſtiche, cum thure, vel cum pulegio, & ideo ad emendandas noxas quæ in ventriculo ex Scammoneo fiunt, miſcetur cum decocto mirobolanorum vel aqua Citoniorum, cuius doſis eſt ℈. j. ß.

Mirobolani non habent correctiuum dempta correctione, quæ per torrefactionem fit, quia clementiora ſunt, in qua torrefactione deperditur vis purgandi.

Tamarindi ſimiliter carent correctione: nam tamarindorum pulpa datur ad ardorem in quantitate ℥. j. & totidem caſſiæ fiſtulæ cum ʒ. j. Rhab. & aliquando citra correctionem.

Polipodium corrigitur cum zinzibere, cinnamomo, vel ſemine aniſij.

Epithimum corrigitur additis aliquot granis piperis vel ſalis gemmæ.

Elleborus corrigitur cum ſeminibus calidis vel odoratis, vt aniſo, dauco, fæniculo, vel petroſelino.

Hæc omnia veniunt corrigenda, præcipuè cum adminiſtrantur per ſe; nam cum præſcribuntur cum aliis confectionibus

nibus tunc temporis parum refert (etsi semper prodest) absque correctione propinare. De clysteribus iam tempus est aliqua pertractare.

DE CLYSTERIBVS.

Clyster, est medicamentum per sedem iniectum ad soluenda potissimùm intestinorum excrementa, quamquam ob alios vsus quotidie clysteres à medicis describuntur.

Clyster duplex est, alter ex parte euacuans, nempe ex intestinis, alter ex toto corpore. Prioris meminit Gal. 4. *Aph. comm*.2. vbi post medicamenta purgantia posuit errhina & apophlegmatismata tamquam ex parte euacuantia, particulariter cùm ex cerebro humorem educant, & addit statim clysterem esse ex genere eodem, ac si dixisset, medicamentum est clyster euacuans ex parte, scilicet ex intestinis vt supra dictum est. Posterioris meminit Gal. *lib. de salubri diæta com*. 15. quo loco vt in angina humorem facilius educeret, clysteris purgan

gantis meminit, tum etiam & 2.*de comp. sec.locos cap.* 10. ex Archigenis sententia, clysterem euacuantem ex toto corpore validum propinabat, vt ea quæ in infima hepatis parte erant, euacuaret. Id etiam nobis demonstrat quotidiana experientia in curanda apoplexia & veterna affectione, tum etiam & in quotidianis febribus; quandoque medicaměta purgantia, vt est Agaricus, Diacatolicon & benedicta, per sedem iniiciuntur.

Est etiam vsus clysterum vtilis ad discutiendos flatus, & quod magis est, ad nutritionem aliquam faciendam.

Sed quoniam quæ dicta sunt difficilia apparent, id amplius à nobis explicandum erit, nimirum qua ratione, ea quæ per sedem iniiciuntur possint nutritionem efficere, tum etiam & ex cerebro & ex toto corpore facilius euacuare, cùm certissimum sit non posse ea quæ per sedem iniecta sunt, secundùm substantiam ad ventriculum peruenire. Sed obseruandum est primo crassa intestina eadem tunica prædita esse ac tenuia, quemadmodum & ven-

tri

triculum;vnde eandem vim habēt concoquendi,etsi minorem ob excrementorum prouentum.

Secundo obseruandum est posse intestina crassa longiori tempore alimentum concoquere, quamuis nutritio insignis nequaquam fiat ex hac coctione; vnde similiter medicamenta possunt à calore intestinorum reduci in actum, & licèt illorum substantia non perueniat ad ventriculum,neque ad aliam partem, potest tamē vis & facultas medicamenti ad longinquas partes peruenire. Tertio obseruandum est non esse in magna quantitate iniicienda per sedem ea quæ in animo est vt diutius detineantur:nam intestina pondere grauata subitò ad ea expellenda mouentur, & ideo recta cum ratione medici facere solent in administrandis clysteribus nutrientibus ea in exigua mole præscribere, vt hac ratione diutius immorentur in intestinis. In aliis verò clysteribus administrandis contraria ratione fit, exhibentur enim in magna mole medicamenta,vt intestina grauata statim ad expel

pellendum moueantur, siue purgans clyster sit, siue lenitiuum, à quo scilicet aluus solum aduehitur, & ex his manifestum fiet, quare purgãtia medicamenta per sedem iniecta breuiori tempore euacuationem efficiant, quàm exhibita per os, quamuis minor sit calor in intestinis quàm in ventriculo.

Pro cuius explicatione obseruandum est, purgantia medicamenta duplicem habere substantiam, alteram à qualitate manifesta, alteram à tota substantia; à qualitate manifesta plus iusto sunt acria, quia sunt plus iusto calida, & ita irritando secundùm hanc partem solent aliquando euacuationem efficere, vt accidit in clysteribus, in quibus purgantia à qualitate manifesta sunt admixta, nam partem irritat vis priùs in actum reducta quàm illa quæ est totius substantiæ, cùm sint grauata pondere intestina, quæ irritata subitò euacuationem efficiunt: ita tamen vt euacuatio ex toto fiat corpore & ex cerebro; quæ quidem in potionibus & pilulis fieri non possunt, nam quáuis pars quæ irritat, prius in actum redu

reducatur, cùm non ſit mole grauatus ventriculus ipſe, & qualitate medicamenti,non mouetur ad expulſionem,& ideo progrediente vlterius actione caloris,pars purgatiua in actum reducitur, ita vt non irritando,ſed attrahendo à ſimilitudine totius ſubſtantiæ educeretur. Ex quibus manifeſtum fit, quare ſi verbi gratia ℥.ij.Diacatol. per ſedem iniiciantur medio clyſtere,& totidem per os, citius & promptius clyſtere euacuatio fiet.

Eſt præterea alius vſus in clyſteribus non contemnendus, quando ad cohibendam aluum,& ſedandas deiectiones in diarrhæa & dyſenteria vtiliter commendantur:tum etiam vt ſomnus concilietur, quod reuera facit peruenire facultatem medicamentorũ ad cerebrum; etſi per ſedem iniecta ſint.

Valent etiam clyſteres aliquando ad tergenda vlcera inteſtinorum & ad eadem agglutinanda, qui omnes vſus nec parui ſunt, nec exigui momenti, imo maximæ conſiderationis, & ideo ſingulorum formam inſtituo.

Clyster nutriens.

℞. Iuris carnium arietis, & gallinæ quadram vnam, olei rof. ℥.j. vitellorum ouorum nu. ij. misce pro enemate; adhiberi debet tepidè, vt diutius detineatur.

Clyster lenitiuus.

℞. aquæ fontanæ quadram j. ß. olei communis & mellis añ. lib. ß. salis gemmæ ʒ. ij. coquantur ad ignem ita vt rectè misceantur, & calidus administretur.

Alius ad idem.

℞. herbarum emollientium, f. maluarum, acantij, mercurialis, violarum, bethæ, & furfuris ℔. j. olei rof. & viol. añ. ℥ iij. conf. Bened. & hieræ. f. Gal. añ. ℥. j. salis gemmæ ʒ. j. misce & fiat enema.

Ad

Ad pituitam & flatus discutiendos clyster.

℞. decocti rutæ, sem. lini, radicum altheæ, fl. Chamo. lib.ij. ß.olei rutacei. ℥.ij.olei viol.℥.j.Agarici.ʒ.ij. misce pro enemate.

Hic clyster calidus administretur, vt diutius si fieri possit detineatur.

Clyster irritans ex capite & aliis partibus humores educens.

℞.Centaurij minoris m. j. furfuris, sem. fæniculi, & lini an. p.j. coquantur omnia in sufficienti quantitate aquæ, donec tertia pars absumatur, cola & de colatura sume lib. ij. hieræ logodion. ℥.j. benedictæ. ℥. ß. olei rutacei. ℥. iij. misce pro enemate.

Calidus administretur, & si vis magis irritationem efficere adde trochisc. Alend.

Aland.ʒ. ij. valent potissimùm in apoplexia.

Clyster discutiens flatus potissimùm ex vtero.

℞. iuris intestinorum arietis quadras iij. florum melliloti & sem. lini an. p. j. coquantur cum prædicto iure, de quo accipe quadras ij. olei communis ℥. iij. misce pro enemate.

Clyster ad contemperandam aliquando acrimoniam in febribus.

℞. hordei integri p. j. coquatur in quadris quatuor aquæ vsque ad consumptionem medietatis: cola & accipe quadram j. ß. sacchari albi ℥. ij. misce pro enemate, & tepidè administretur.

Alter ad idem.

℞. lactis caprarum quadras ij. rectè bulliat ad ignem, cola & tepidè administretur.

Clyster

Clyster ad abstergenda vlcera intestinorum.

℞. hordei integri p. 1. coquatur in quadris iiij. aquæ ad consumptionem tertiæ partis, cola & colaturæ adde mellis albi coclearia iiij. vel Rhodomellis in eadem quantitate, misce pro enemate, & calidus administretur, sicque dicitur lauatiuus.

Clyster contra fluxum.

℞. lactis caprini lib. iiij. coquatur ad ignem, & postquam ebulliuerit fac chalybeare, vel extinguatur in ipso lapides ignitæ, & tepidè administretur; & si in animo est magis cohibere fluxum, adde amilij ℥. ß. & si forsan in animo est vti extremis remediis, cum lacte misceatur ℨ. j. phylonij maioris aut Persici.

Ad idem alius.

℞. hordei integri, ros. siccarum, plantaginis

ginis, ſanguinariæ, burſæ paſtoris, caudæ equinæ an̄. p. I. coquantur omnia in aqua ad conſump. tertiæ partis, cola & adde vitellum oui, olei roſ. ℥. amilij toſti. ʒ. ß. miſce pro enemate.

Ad idem & conciliandum ſomnum.

℞. hordei integri, roſ. ſiccarum & fol. plantag. an̄. p. I. capitum papaueris contuſorum in ſem. num. ij. coquantur omnia in debita quantitate aquæ, cola & de colatura accipe lib. I. amilij. ℥. j. vitel. ouorum num. I. olei roſ. ℥. ij. miſce pro enemate, & calidus adminiſtretur.

Clyſter ad conglutinanda vlcera.

℞. iuris pedum hirci quadr. ij. amilij. ℥. j. miſce pro enemate, & tepidè adminiſtretur. Ad hunc etiam vſum valet lac chalybeatum, quòd cruſtam inducat ſupra vlcus.

DE

DE SVPPOSITORIIS.

Cogimur & aliquando in forma ſolida per rectum inteſtinum medicamenta intromittere, tùm quia clyſteres minus recipiantur à quibuſdam, tum etiam & quod magno cum periculo adminiſtrantur iis qui hernia aliqua laborant, & potiſſimùm inteſtinali dicta, & proinde hanc formam tribuo.

Suppoſitorium ad ſubeundam aluum.

℞. pul. hieræ picræ ʒ. ij. ſalis gemmæ ʒ. j. mellis. q. ſ. miſce & fiant duo ſuppoſitoria filo appenſa.

Ad idem aliud.

℞. conf. hieræ picræ ʒ. ij. benedictæ ʒ. ß. ſalis gemmæ ʒ. j. mellis q. ſ. miſce & f. duo ſuppoſitoria, vt ſupra.

Aliud multum irritans.

℞. ſpecierum hieræ logod.ʒ. ij. ſalis gemmæ ʒ. j. mellis q. ſ. miſce & f. duo ſuppoſitoria filo appenſa.

Ad idem aliud.

℞. interioris colochintidos gal.ʒ. ij. ſalis, &c.

Suppoſitorium ad ſedandum dolorem fluxumq́; cohibend. in inteſtinis.

℞. phylonij maioris ʒ.ij. opij grana iiij. mellis q. ſ. miſce & fiant duo ſuppoſitoria filo appenſa.

DE VOMITORIIS.

Etſi vomitus non ſit procurandus niſi vigeat neceſſitas, cùm exhibere vt deuomat non vomenti periculum ſit, nec citra rationem ſit vomitus per ſuperiorem ventrem, in quo valde exquiſitus ſenſus

ſenſus reperitur ob neruos recurrentes dictos, qui ſanè inſignes ſunt; nihilominus tamen aliquandò cogimur medicamenta vomitum prouocantia præſcribere, nec ſolum ad id efficiendum mitiora exhiberi debent, & quæ tergendo, irritando & impellendo ventriculum præſtent, verùm etiam in hoc caſu via fuit antiquitus, medicamentis purgantibus ad vomitum accõmodatis vti, quæ inter purgantia vehementiſſima ſunt, vt eſt Elleborus, qui inter omnia quæ per vomitum nata ſunt humorem educere maximè commendatur. Quod autem purgationes antiquis in vſu eſſent teſtatur Hipp. 4. *Aph. ſent.* 6. 7. & 8. & alibi, in quibus ſententiis præcepta ab Hipp. proponuntur ad dictas purgationes præſcribendas.

Sunt etiam ex vſu vomitus in quibuſdam morbis curandis, vt fit potiſſimum in cholera morbo curando, & in tertiana notha, & ſimiliter in aliis morbis in quibus os ventriculi affici ſolet aliquo humore plus iuſto moleſtante: debet tamen ſemper vomitus fieri exhibi-

[illegible] magna
[illegible]
[illegible] a cibo
[illegible] non,
[illegible] ca-
[illegible]

[illegible] corpora
[illegible] medicamenta
[illegible] nis, qui-
[illegible],
[illegible] & mi-
[illegible] per vo-
[illegible]
[illegible] vomitus
[illegible] in hac no-
[illegible] cum peri-
[illegible] per vomitum
[illegible] ut per vomi-
[illegible] humores edu-
[illegible] & non exiguo
[illegible], nec ta-
[illegible] debet cohiben-
[illegible] scilicet mor-
[illegible] medicamenta
[illegible] debet, quibus
[illegible] intra gulam,
vel

vel pennis ex gallina madefactis oleo,vt ex his nauseabundi facti ægrotantes vomitus efficiatur, neque incommodum est aliquod medicamẽtum vomitorium commune præscribere,vt qui in ventriculo sunt humores melius educantur.

Est autem vomitus humoris innatantis eductio,siue euacuatio. Nausea verò ex humore impacto fit in orificio ventriculi superiori.

Vomitorium commune.

℞. hordei integri p.j. sem. fœniculi p. ß. seminis Raphani quartam partem pugilli, coquantur omnia in ℔. xij. aquæ ad cõsumptionem medietatis,cola & colaturæ adde sacchari albi ℥. ij. aceti optimi cochlearia ij. vel iij. misce & fiat vomitorium.

Vomitorium purgans.

℞. Ellebori nigri & Agarici ʒ.j.aquæ mellis ℥. iij. misce & fiat potio, etsi non sit tuta, sed si administretur sit tepida.

to medicamento vomitorio in magna quantitate, ita vt quantitas potionis sint quadræ iiij. vel amplius: tutius est à cibo vomitum excitare assumpto, quam non, idque fit potissimum in tertianis curandis.

Cæterum consueuerat Hipp. corpora præparare, vt vomitoria medicamenta præscriberet, idque quiete, & aliis, quibus ventriculus humidus reddebatur, deinde corpora humida reddebat & mitiora medicamenta exhibebat per vomitum. Huc accedit consuetudo antiqua in vomendo: erat autem vomitus maximè in vsu, quod contra fit hac nostra tempestate; vnde maiori cum periculo solent purgationes per vomitum fieri, & si aliquãdo accidat vt per vomitum pharmaco exhibito humores educantur maxima anxietate, & non exiguo labore vexari solent ægrotantes, nec tamen medicus generosus debet cohibentia vomitũ præscribere, ne scilicet mortis sit auctor, sed potiùs medicamenta vomitoria præscribere debet, quibus frui debet digitis impositis intra gulam,

vel

vel pennis ex gallina mádefactis oleo, vt ex his nauſeabundi facti ægrotántes vomitus efficiatur, neque incommodum eſt aliquod medicamẽtum vomitorium commune præſcribere, vt qui in ventriculo ſunt humores melius educantur.

Eſt autem vomitus humoris innatantis eductio, ſiue euacuatio. Nauſea verò ex humore impacto fit in orificio ventriculi ſuperiori.

Vomitorium commune.

℞. hordei integri p. j. ſem. fœniculi p. ß. ſeminis Raphani quartam partem pugilli, coquantur omnia in ℔. xij. aquæ ad cõſumptionem medietatis, cola & colaturæ adde ſacchari albi ℥. ij. aceti optimi cochlearia ij. vel iij. miſce & fiat vomitorium.

Vomitorium purgans.

℞. Ellebori nigri & Agarici ʒ. j. aquæ mellis ℥. iij. miſce & fiat potio, etſi non ſit tuta, ſed ſi adminiſtretur ſit tepida.

DE SVPERPVRgationibus.

Accidit aliquando vt immodica purgatio ex medicamento assumpto contingat, quod potissimum cognoscitur ex defectu virtutis, quòd vires languescãt, & pulsus debiles fiant, & aliquando etiã citra immodicam purgationem maxima anxietate & dolore ægrotantes crucientur in orificio ventriculi & portione potionis ibi cõtenta, vel ex humore plus iusto irritante quem attrahit medicamentum sua facultate, huic semper occurrendum est adhibito amilo quantitate ℥. j. decocto in aqua, & moderatè frigida adhibita.

Ad immodicam verò purgationem conducunt crurum frictiones, pedum potissimum & manuum, tum etiam & offam panis biscocti in optimo vino madefactam propinare, quod si vlterius progrediatur immodica purgatio, supra ventriculum appones interiora panis cum vino optimo obruta & ad ignem parum

parum cocta, & admiſcebis ℨ.j.vel ℨ. ij. cinnamomi, & ſi multum vrgeat euacuatio ℨ.j.maſtichis.In hoc caſu conducunt clyſteres ex lacte cocto & aliquando etiam chalybeato, cui amilum aliquando vtiliter permiſcetur, conducet etiam aquam chalybeare. Sint alimenta adſtringentia, & boni ſucci, conficiantur iuſcula ex gallina & ariete, decoquetis cum his fruſtum mali citonei vel pyri cum cortice, cum quo iure panem cōficies tritum & prius coctum, vulgo[pan rallado]admiſcendo ſemper parum cinnamomi, quæ omnia non citra rationem à nobis obſeruantur, cùm ſoleat per multos dies purgatio fieri.

Quod ſi contra ex medicamento aſſumpto exigua vel nulla euacuatio ſuccedat, quod fieri ſolet eodem die, nihil immouere oportet præter appoſitionem pannorum calidorum ad ventrem, altero verò die clyſter communis præſcribendus eſt, quod ſi id non ſuppetet, iterum erit repetendus clyſter medicatus cum hiera & benedicta.

De Errhinis medicamentis.

Aliquando post vniuersales euacuationes & particulares per purgantia medicamenta factas, solent medici vtiliter humorem ex eadem parte educere, quod fit potissimùm per errhina medicamenta & masticatoria, cum quibus ex cerebro particulares humores educuntur: dicitur autem errhinum medicamentum euacuans per nares, & hoc duplex est, humidum s. & siccum, humidum manu imponitur tepidè manè & ieiuno corpore, idque tribus vel quatuor vicibus, ita vt pro vnaquaque vice post attractum medicamentum nares optimè repurgentur ab omni humore & excremento. Siccum errhinum in puluerem reducitur & per pennam intra nares exufflantur, quamuis soleant aliquando cum aliquo liquore vel citra liquorem dicta errhina imponere, ita vt vncto filo naribus imponantur.

Sicca erthina.

Piper, caſtoreum, euphorbium, elleborus albus, & niger, Agaricus, ex quibus puluis componitur æquis partibus in hac forma.

℞. piperis, caſtorei, ellebori añ. ʒ.j. pulueriſentur & miſceantur.

Ad idem aliud.

℞. piperis & ellebori añ. ʒ.j. ſucci betæ & maioranæ depurat. añ.q.ſ. miſce & ad ignem miſceantur in forma liquida.

Errhina humida.

Parantur hæc errhina ex ſucco braſſicæ, cæparum, abſinthij, radicis nigellæ, marrubij, betæ, maioranæ, qui duo ſucci poſteriores, magis apud nos ſunt in vſu. Errhinum humidum fit hoc modo.

℞. ſucci betæ depurati ℥.ß.
Agarici ℈.ß. mellis ʒ.iij. miſce.

Eſt tamen aduertendum quod maiorana non ita reperitur vt beta, & ita magis tutum erit ex ſucco betæ errhinum præſcribere, cui aliquando miſcebis ſuccum ireos depuratum.

Horum eſt vſus in longis & diuturnis morbis capitis, vt ſunt dolores diuturni, & alia, vt in morbo comitiali, ad reuellendam diſtillationem impetum facientem in cauitatem pectoris & ventriculi, & fauces, & aliam quamcumque partem. Commendantur etiam ad oculorum diuturnas affectiones, vt ſunt ophthalmiæ, ſuffuſiones, vngues, & aliæ huiuſmodi, valent etiam ad difficultatem odoratus, ad neruorum obſtructiones, & aliquando ad tergenda vlcera quæ fieri ſolent in morbo gallico circa colatoria, in quo affectu fieri ſolet eroſio in oſſe ipſius naſi, ita vt os concidat.

DE MASTICATORIIS.

Ad eos vſus ad quos errhina præſcribuntur à medicis, maſticatoria apophlegmatiſmata dicta præſcribi ſolent, nomen

men autem ſumpſerunt ab euentu, quod ſcilicet in ore detenta & ipſa maſticando per os humores ſoleant educere & euacuare, potiſſimùm ex cerebro facilius & ventriculo & aliis vicinis partibus. Sunt autem hæc medicamenta varia, ex quibus alia mitiora, alia fortiora dicuntur.

Mitiora ſunt.

Hyſſopus, thymus, nux moſcata, origanum & pulegium.

Valentiora ſunt.

Serapium, pyretrum, piper, ſemen ſtaphiſagrios, maſtiches, zinziber, & radix achori. Hæc aliquando per ſe ſola detinentur in ore, & veluti commanducantur dentibuſque confringuntur, aliquando ex his ſolent medici cum cera orbiculos parare in modũ lupinorum, vt hac ratione in ore medicamenta detenta ſuum efficiant opus. Eſt autem orbiculorum deſcriptio ſequens.

℞. medullæ ſeminis ſtaphiſagrios

℥.ß.mastichis, pyretri, piperis,& radicis acorij an̄. ℈. ij. ceræ albæ q. s. misce & fiant orbiculi in modum lupinorum: quod si forsan medicamenta non repeciuntur ex aliis simplicibus in eadem quantitate orbiculos confice. Commendantur autem masticatoria in apoplexia,& paralysi curandis, & potissimùm nux ipsa muscata, cuius frustum statim in ore detinendum esse præcipiunt medici in paralysi curanda. Atque hæc dicta sint de masticatoriis, quibus pituitam ex cerebro per palatum euacuamus.

DE SVDORIFICIS.

Solent medici aliquando curationem moliri per sudorem applicatis ad id mouentibus sudorem, idque dupliciter, vel in forma humida vel sicca, & sic vulgò dici solet (stuphas en seco, o sudores con baño) quod potissimùm fit in morbis frigidis curandis, vel per suffitum morbum curare aggrediantur, vel per hydrargirij vnguentum, vt in morbo Gallico.

Parantur

Parantur ſudorifica medicamenta in forma humida quibuſdam ſacculis longitudine duorum palmorum & latitudine vnius palmi,qui ſacculi adimplentur ex medicamentis ſudorificis, deinde ad ignem in aqua apponuntur, donec bulliant vehementer. Hos ſacculos ſic calentes, prope caput vnus apponitur in ſummitate; alter, vero prope pedes, alter curuatis cruribus in ſpatio vacuo infra genua, ſimiliter brachiis, in vnoquoque ſpatio vnus eſt apponendus, deinde rectè cooperiatur æger, & iaceat ſupina forma. Sunt autem medicamenta quæ intra ſacculos ponuntur ſequentia.

℞. ſaluiæ montanæ, roris marini coronarij, maioranæ, fol. lauri, baſiliconis ſylueſt. chamom. rutę,origani,menthæ, & pulegij, añ. p.xij. piperis ℔.j. cariophyl.℥.j.mirrhæ ℥.ß. ligni aloës & cinnamomi añ. ʒ.j. roſ. ſiccarum p.v. contundantur omnia,& ex his in dicta forma ſacculi impleantur.

Sudorifica in forma ſicca parantur ex Cinnabrico (vulgo ſanies drachonis vel

vermel

vermellon) in hac forma præcipiunt vt æger nudus in cubiculo plus iusto calido ſtet, ipſumque rectiſſimè cooperiendum eſſe præcipiunt cùm ſtet rectus, ita tamen vt caput & os nequaquam cooperiantur: ſolet enim vapor Cinnabrij infeſtiſſimus eſſe thoraci & neruis, in hac ergo forma detento ægro ſupra prunas ignitas apponāt Cinnabrij iij.ʒ.j. ex quo vapor quidam calidiſſimus & vehementiſſimus eleuari ſolet, qui ob ſuam vehementiam & caliditatem ſudorem excitat quamplurimum. Sunt autem qui hoc medicamento non vtuntur ob illius ferueſcentiam (& meritò) niſi in morbo Gallico admodum pertinaci, & aliis ſimilibus.

Præſidia verò pro lue venerea curanda efficaciſſima eſſe inunctiones ex hydrargiro plerumque experti fuimus, adeò vt quos diæta ex radice Chinæ & Guaiaco & ſarſa perrilla curare non potuerat, hoc poſtea adhibito remedio, ex toto reualuerint, quare vnguentum ſit.

℞. axungiæ ſuillæ ſine ſale ℥.viij. Argenti

genti viui defæcati ℥.iiij.cineris ſarmentorum lythargirij, & ceruſæ an.℥.j.maſtiches ℥.ß.olei laurini ℥.ij.ther.magnæ ℥.ß. agitetur primo loco argentum viuum cum axungia,poſt cuius extinctionem reliqua addantur, & fiat vnguentum.

De medicamentis digerentibus euacuantibus..

Sunt autem medicamenta digerentia euacuantia, quibus medici potiſſimum vtuntur ad humores digerendos, qui ſunt in tumoribus præter naturam & etiam in partibus dolore affectis: valent ſimilia ad diſcutiendos flatus,tum etiam & ad calfaciendas partes refrigeratas, & roborandas imbecilles ex frigida intemperie. Hæc digerentia vel mitiora ſunt, vel vehementiora.

Mitiora ſunt oleum Chamomellinum, roſaceum,amygd.dul.aneth.& de nucibus.

Valentiora ſunt oleum iuniperi,rutaceum,

ceum , absinthij , amygd. amararum, oleum laurinum , oleum nardinum, oleum vulpinum , & oleum scorpionum.

His vtimur aliquando solis vngendo partes cum aliquo ex dictis oleis, & ex alto superinfundendo supra partem, aliquando verò vnguenta ex his conficiuntur cum cera & aliqua axungia humectante habente vim digerendi.

In forma liquida sit præscribitur.

℞.olei chamom.& anethini añ. ℥.ij. misce.

In modum vnguenti talis est forma.

℞. olei vulpini & scorp. añ.℥.j. olei laur.℥.ij.axungiæ gallinæ ʒ.iij. axungiæ vulturis ʒ.ij. ceræ parum, misce & fiat vnguentum.

De Medicamentis euacuantibus per vrinam.

Per vrinam potissimùm humores crudos & crassos solent etiam medicamenta aliqua euacuare, vbi per coctionem à natura mouentur, nam tunc naturæ

turæ motum seruamus, quæ solet magna ex parte hos humores per vrinam mouere, rarò verò per aluum, iuxta Gal. *sentent.3.prog.com.*23. Hæc autem medicamenta quàm plurima esse solent, potissimùm sequentia.

Radices pastinacæ, folia raphani, ciceres nigri & albi, therebintina abietis cum saccharo confecta in modum pilularum, radices asparagi, rad. fæniculi. semen petroselini, dauci & anisij. His vtimur etiam ad tollendas obstructiones, nam diuretica aperientia sunt, verùm in tertianis nothis vtimur vbi longæ fuerint, & potissimùm quando diuretica non sunt multùm calida, in quo euentu optimum erit si vnà cum his semina cucurbitæ coquantur contusa, mundata tamen à cortice; nam semen cucurbitæ, quamuis frigidum sit, tenuium est partium & aliqua ratione diureticum, erit autem descriptionis forma sequens.

℞. sem. cucurbitæ contusi ℥.ß. cicorei cum toto, borraginis, & cap. veneris añ. m. 1. corticum rad. Aspar. ℥. ij. cicerum nigrorum num. xv. coquantur

omnia

omnia in sufficiente quantitate aquæ ad consumptionem 3.partis, cola & de colatura accipe ℔.ij syr.cap.veneris, & de v.rad.añ ℥.iij.misce, & si mauis dictam coctionem cum sacchato poteris exhibere.

De medicamentis mouentibus menses.

Mouentia menses eadem sunt ac diuretica, præcipuè obtinent principatum in his cap.veneris, cort.rad. sabinæ, arthemisia & lima tura chalybis vel scoria ferri cum aceto præparatæ, dummodò prius in tenuissimum pollinem redactæ fuerint, hæc post vniuersalem euacuationem totius corporis & ipsius ventriculi vtiliter commendantur.

Formantur etiam ex limatura ipsa pilulæ vulgo dictæ (de la feriia) vel de ribes, quæ conficiuntur cum mitridatica confectione & antidoto emagogo añ. q. s. vt in formam massæ pilularum limatura chalybis deducatur. Sunt semper in exigua quantitate conficiendæ

ad

ad magnitudinem v.granorum piperis.

Præparatur etiam in forma confe-ctionis aliquando permiſcendo puluerem chalybis in quantitate ℥. ij. cum melle optimo & deſpumato, cuius quātitas ſunt cochlearia duo aut iij. in pilularum vero forma, num. vij. vel viij. vnoquoque die mane ieiuno ſtomacho.

Eſt tamen maximè obſeruandum vt per ſpatium vnius horæ continuò mulieres moueantur ſenſim deambulando. Pilulæ in ſchedula ita deſcribuntur.

℞. maſſæ pilul. ex limatura chalybis. ℥. ß.

Confectio ſic deſcribitur.

℞. limaturæ chalybis præp. ℥. ij. cinnamomi ʒ. ij. mellis deſpumati ℥. vij. miſce & fiat confectio.

De medicamentis pectoralibus.

Sunt quædam medicamenta in vſu apud medicos ad humorem in cauitate thoracis educendum, quæ aliqua ratione euacuantia dici poſſunt, quæ vulgo dicuntur (lamedores) à lambendo, ſenſimque

ſimque aſſumuntur : ſunt autem ex his quædam mitiora,alia verò vehementiora,mitiora ſunt conſer. viol.ſyr.viol.ſyr. liq.conſcr.cap. veneris.ſyr.cap. veneris, & oxim.Potentiora ſunt ſyr.de hyſſopo, de praſio,oxim.ſchil.quæ ſemper in exigua quãtitate præſcribi debent ob illius vehementiam & acerrimum ſaporem.

Sunt & pectoralia Elect.dragachanti frigidi, ſuccus liquiritiæ, diaireos,confectum ex radice lilij albi, quod eſt potentiſſimum pectorale.

Sunt etiam & pectoralia, amylum, penidiæ, ſacch. cand. ſimplex & violaceum,& cap.ven.radix liquiritiæ,hyſſopus, iuiubæ, ficus pinguis, dactiles quales apportantur ex Argel.

Syrupi pectorales præſcribuntur in hac forma.

♃.ſyr.cap.ven.& viol.an.℥.ij. miſce.

Alius fortior.

♃.ſyr. liq.℥.ij. oxim. ſ. ℥.iiij. miſce.

♃. ſyr.liq.& cap.ven.an.℥.iij. oxim. ſ. ℥. ij. miſce.

Alius

Alius fortior.

℞. ſyr. liq. & oxim.ſ.an̄.℥.iiij.oxim. ſchil.℥.j. miſce.

Forma decoctionis pectoralis.

℞. liq.raſæ & contuſæ ℥.ß. cap. ven. & hiſopi an̄.m. j. iuiubarum nu.iiij. coquantur omnia in ſufficienti quantitate aquæ ad conſumptionem tertiæ partis; cola & pro vſu ſerua.

Fieri etiam ſolent ad expurgandum pectus alia medicamenta in forma diuerſa,quæ vulgò dicuntur aloſas, conficiuntur autem ex dictis pectoralibus rebus, & ſimiliter ex variis generibus, adde quod inter pectoralia etiam numerantur ad expurgandum humorem contentum in pectore, vt ſunt loch de pino, & caulium & pulmone vulpis.Eſt autem aloſſæ deſcriptio.

℞. loch ſani & experti ℥.j. penidiarum & ſacchari candi an̄.℥.ß. pul.liquiritiæ & gummi dragach. an̄. ℥. j. ß. ſyr. liquiritiæ vel viol.vel cap.ven.vel oxim.

ſ.℥.

ſ. ℥. iij. amili ad inſpiſſandum: miſce & fiat aloſſa.

Diacodion cum melle ſimiliter commendatur ad expurgandum humorem contẽtum in pectore, & vius etiam cum melle & ſapa. Huius autem non licet magnam quantitatem propinare, quia fit medicamentum ex capitibus papaueris, ſufficit vnoquoque die coclearium vnum exhibere noctu hora ſomni, & cùm vrgeat neceſſitas coclearia dico tempore interpoſito. Potiſſimùm commendatur in diſtillationibus, quarum impetus ad cauitatem pectoris fertur, tum etiam & in quibuſdam febribus, quando ex humore aliquo grauitas perſentitur in pectore, in pleuritide tamen numquam hoc vti licet.

Eſt etiam ſulphur album pectorale medicamentum, verum in phthiſi, ad exſiccanda vlcera, vtiliter commendatur quantitate ʒ. j. cum melle, admixtum cum ouo, vel cum decocto hordei. Bolum ſimiliter Armenum ad id commendatur in eadem quantitate & ſimili modo.

Electua

Electuarium magistrale ad pectus.

℞. pulueris liquiritiæ & dragach. gummi an. ℈. iiij. conf. viol. & cap.veneris an. ℥.j. zach.dissol. in aq.cap.ven. q.s. misce & fiat elect. in tab.ʒ.j.pond.

Ad idem medicamenta exterius applicata.

Solent medici in pleuritide potissimùm ad humoré exterius attrahendum, & vt sensim illum digerãt & attenuent & aptiorem reddant, vt melius per sputum educatur, medicamenta aliqua exterius applicare supra partem dolore affectam. Sunt autem hæc potissimùm duo, emplastrum filij Zachariæ & de melliloto cum discrimine tamen, nam si crassus sit humor, emplastrum de melliloto erit in dupla quantitate apponendum, eo quod sit magis digerens; si verò non sit crassus, æquis portionibus. Emplastrum etiam puluerisare solent cum puluere Ireos, addendo parum therebintinæ

rebintinæ communis, vt possit emplastrum supra partem detineri: est autem descriptio emplastri sequens.

℞. massæ emplastri filij Zachariæ & de melliloto partes æquales, therebintinæ communis parum, malaxentur & extendantur super alutam ad formam quartæ par. folij papyri.

Aliud magis digerens.

℞. massæ emplastri de melliloto ℥.ij. massæ emplastri filij Zachariæ ℥.j. therebintinæ communis parum, malaxentur & extendantur supra alutam ad formam quartæ partis folij papyri, puluerisetur cum puluere ireos.

Alia medicamenta topica solent etiam supra partem apponi, vt sunt calfactoria dicta, quę vtiliter commendantur in statu & declinatione pleuritidis. Paratur huiusmodi medicamentum ita.

℞. sem. lini, sem. fænugræci, furfuris, chamomillæ, florum meliloti, & cort. rad. altheæ añ. p. 1. ficuum pinguium num. vi. aq. q. s. misce & fiat potio

potio vſque ad ſpiſſitudinem aquæ, cola & intra calfactorium inſtrumentum iniice, vel in defectu huius intra veſicam bouis, & ſupra partem dolentem calidum plus iuſto detineatur.

De roborantibus poſt purgationem.

Accidit aliquando vt ventriculus & hepar ab euacuatione imbecillia reddantur, tunc medici ſolent huiuſmodi partes roborare aliquo præſcripto electuario, vt diarhodonis Abbatis, & diamargaritonis, & diatrium ſantalorum. In cauſſa frigida valent Electuarium arom. roſ. ex deſcript. Gabrielis, Elect. diacuminum, Elect. roſatæ nouellæ, & ſimilia.

Fiunt etiam aliquando Elect. magiſtralia, quæ ad dictos vſus non parum conducunt, vt in cauſa frigida.

℞. pul. arom. roſ. deſcript. Gab. ℈. iiij. conſer. meliſſæ ℥. iij. ſacch. diſſoluti in aqua borraginis q. ſ. miſce & fiat electuarium pond. ℥. ij.

Aliud ad excitandam venerem & multum calfaciendum ventriculum.

℞.pul. diacamaronis & arom.rof. ex defcript. Gabrielis, añ.℈.ij.confer. meliffæ ʒ.iij. facch. diffol. in aq.meliffæ q.f. mifce & fiat Elect.in tab.ʒ.ij.pond.

Aliud pro hepatis & venarum obftructionibus.

℞.pul.rofatæ nouellæ & diarh.Abb. añ.ʒ.j.cõfer. florum chicorij ʒ.iij. facch. diffol. in aq. cap. Ven. q.f. mifce & fiat Elect.in tab.ʒ.ij.pond.

In cauffa calida.

℞. pulueris diamargar. fr. diarh. Abb.añ.℈.ij.confer.rof.ʒ. iiij.facch. diffol.in aq. rof. q.f. mifce & fiat Elect. in tab ʒ.ij.pond.

De

DE CONDITIS VEL conseruis roborantibus post purgationem.

Ad eosdem vsus valent condita, vulgo conseruæ, ex his parari solent electuaria opiata & similia ad morbos frigidos & calidos, addendo aliquem puluerem magistralem vnà cum sufficienti quantitate aquæ, vt fiat in modum conditi.

Conseruæ ad morbos calidos sunt.

Conserua rosarum, violarum, borraginis, buglossæ, nenupharis, quæ omnes dictæ ex floribus parantur, conserua acetosæ quæ paratur ex foliis.

Conseruæ ad morbos frigidos.

Electuarium liquidum arom. ros. ex descriptione Gabrielis, conser. florum chicorij, florum fum. florum rorismarini, conser. cap. veneris, conser. raphani

gallicani omnium calidissima & cortices citri sacchar o conditæ.

Ex frigidis paratur conditum sequens.

℞. conser. ros. buglossæ & borraginis añ.℥.j.ß.pul. diamargaritonis f. ʒ.j. facch.q.s. misce & fiat conditum.

Ex calidis pro melancholicis.

℞. conser. borraginis & mellissæ añ. ℥.j.ß. conser. flor. fumiterræ ℥. j. corticum citri sacch.conditi & minutim incisi ʒ.vj. pul.arom. ros.descrip.Gabrielis ℈.iiij. sacch. q. s. misce & fiat conditum in modum oppiatæ.

Ad idem pro diuitibus.

℞.Elect.liquidi arom.ros.Gab.℥.iiij. pulueris diacamaronis ʒ. j. syr. ex corticibus citri q.s. misce & fiat conditum.

Condita sumuntur mane prima luce, quorum quantitas est coclearia duo aut tria

tria cum aqua meliſſæ, vel viperinæ, vel borraginis,vel fontanæ,vt erit occaſio, vel cum vino albo aqua diluto. Sumuntur poſt quatuor vel quinque horas à cibo aſſumpto, quandoque hora veſpertina.

Similiter etiam & Electuaria ſupradicta mane dicto modo ſumuntur, ſub quantitate ij. tabellarum.

DE MEDICAMENTIS flatum diſcutientibus.

Diſcutiunt flatus quæ calida ſunt, & tenuium partium, hæc magnos habent vſus in opere practico ſumpta per os, & iniecta per ſedem, & extrinſecus appoſita & ſupra partem dolentem applicata.

Simplicia diſcutientia ſunt.

Vinum generoſum,non multum,nec vaporoſum, vinum claretum vel album dictum,ſemen fæniculi, ſemen cumini, ſemen aniſi,ſemen dauci,ſemẽ raphani,

camomilla vrgelenſis, ruta, & cinnamomum.

Compoſita diſcutientia ſunt.

Puluis diacimini, rosatæ nouellæ, arom. roſ. gab. elect. eiuſdem gab. arom. roſ. in forma ſolida & liquida, diamuſci dulcis & vſualis, & confectio de baccis lauri, oleum nardinum, anethinum, de lilio, de abſinthio, & denique conf. gent. cord. contr. melancholiam.

POTIO AD DISCVTIENDOS flatus potiſſimum in vteri affectibus.

℞. diamuſci vſualis vel dulcis (ſi fuerit diues) & conf. gentilis cord. contra melanch. añ. ʒ. ß. ſyr. de corticibus citri ℥. j. aq. meliſſæ q. ſ. miſce & fiat potio.

Confectio ad diſcutiendos flatus.

℞. confectionis gent. cord. contra melanch. & diamuſci vſualis añ. ʒ. j.

pulueris

pulueris arom. rof. gab. ʒ. iij. confer. meliffæ ℥. j. fyr. ex cort. citri q.f. mifce & fiat in modum confectionis cordialis.

Electuarium ad difcutiendos flatus.

℞. pulueris arom.rof.gab.℈. iiij. feminis fæniculi puluerifati ℈. ij. confer. meliffæ ʒ.iij.facch. diffol. in aqua endiuiæ q.f. mifce & fiat elect. in tab. ʒ. ij. pondere, fumi poterit quacunque hora diei,potiffimum tamen ante cibum,cum vino albo diluto.

Clyfter ad difcutiendos flatus.

℞. femin. fæniculi, anifi, anethi & fem. lini an. pug.j. foliorum raphani & rutæ an. m. ß. florum chamom. paruin coquantur omnia cum duabus partibus aquæ & vna vini albi,cola & de colatura accipe ℔.j. olei rutæ ℥.ij. benedictæ ℥.j. butyri ℥. ß. falis gemmæ ʒ.j. mifce pro enemate.

Ad idem alius.

℞. iuris confecti ex intestinis anatis quadras iiij. seminis lini & fol. parietariæ & florum camomillæ añ. parum coquantur omnia in dicto iure, cola & de colatura sume quadram vnam & semissem, conf. Benedictæ ℥. j. olei rutacei ℥. ij. misce pro cnemate.

Alius in melancholia hypochondriaca.

℞. fol. maluarum m. j. rad. altheæ & maluarum añ. ℥ ij. sem. maluæ & altheæ añ. ℥. ß. prunorum dulcium hibericorum & passularum enucleatarum añ. nu. xv. sem. anisi ʒ. ij. succi herbę mercurialis ℥. j. ß. coquantur omnia s. ar. (excepto succo mercuriali) cum capite arietis animalis in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem medietatis, cola & de colatura sume lib. j. & ß. & decocto adde olei violacei & de lilio & de chamo. añ. ℥. ij. & cum his misce succum

cum mercuriale & diaphæn. ℥.j.& misce pro enemate.

Vnguentum ad discutiendos flatus.

℞.olei nardini, & de absinthio an̄.℥.iij. pul. arom.rof. Gab. ʒ.ij. cinnamomi ʒ.j.ceræ parum, misce & fiat vnguentum.

Ad idem aliud.

℞.conf.de baccis lauri ℥.iiij.serua in modum vnguenti.

Syr.ad discutiendos flatus.

Aliquando solent medici vbi syrupi præscribuntur intenti esse vt flatus discutiant vna cum aliis scopis, scilicet in curanda tympanite, & tamen vnà cum aliis simplicibus, in decoctione solent adhibere semina anisi & petroselini in quantitate ℥. ß. & deinde facta decoctione vt aromatisentur in ℥.j. cinnamomi & altera vncia

pulueris arom.rof.Gabrielis.

De ſtupefacientibus & ſomnum inducentibus.

Stupefacientia & ſomnum inducentia medicamenta cautè ſunt adminiſtranda, potiſſimùm quando intra corpus deuorata aſſumuntur, nam ſi vires languidæ ſunt, ex his non parum periclitantur ægrotantes, quæ vero extrinſecus apponuntur vel ſuperfuſa applicātur, minoris ſunt effectus & periculi, potiſſimùm vbi admouentur ſupra partes minus præcipuas, vt Gal. 5. *ſimpl. cap.* 9. docet. Hæc medicamenta quædam ſunt ſimplicia & quædam compoſita, & omnia vel fortiora, vel mitiora. Simplicia fortiora, vel vt melius dicā, vehemētiora ſunt opium, meconium, ſemen papaueris nigri, cortices radicis mandragoræ (quorum vſus omnino eſt contemnendus, propter ingentem frigiditatem) ſemen papaueris albi cuius vſus tutus eſt.

Simplicia mitiora ſunt, ſuccus lactucæ,

ctucæ, ſuccus papaueris, ſuccus portulacæ & ſuccus cicutæ.

Compoſita vehementiora ſunt, Phylonis antidotus, Athanaſia, Diacodion cum ſapa, confectio meliſſæ, oleum radicis mandragoræ, oleum papaueris, vnguentum Populeonis addito opio, decoctum corticum radicis mandragoræ.

Compoſita mitiora ſunt ſyr. viol. conſer. florum nenuph. oleum roſaceum, ſyr. papaueris, ſi debita ratione efficiatur, conſerua violarum.

Potio ad conciliandum ſomnum.

℞. emulſionis ℥.j. ſem. papaueris albi in aqua fœniculi extractæ, cuius aquæ ſint ℥.ij. ſyr. papaueris albi ℥.j. conf. Hyacinthorum aut gent. cord. contr. mel. ℈. ij. aquæ lactucæ q.ſ. miſce & fiat potio.

Ad idem coctio.

℞. capitum papaueris albi cum ſemine contuſorum num. vj. hyoſchiami & fol. lactucæ añ. m.j. chamo. vrgelem

p. ij. coquantur omnia in sufficienti quantitate ad consumptionem medietatis, & pro vsu serua ad lauandum caput.

Ad idem potio.

℞. Phyloni maioris ʒ.j. syr. buglossæ ℥.j. aq. lactucæ ℥.ij. misce & fiat potio.

Vnguentum ad sedandum dolorem.

℞. olei violarum & papaueris añ. ℥. ß. opij grana vj. olei chamo. ℥.j ceræ parum, misce & fiat vnguentum.

De roborantibus cerebrum.

Medicamenta roborantia cerebrum & potissimum bene olentia, quæ aliquando deuorata vsum præstare solent, cùm ex ventriculo in cerebrum vapores eleuantur. Aliquando etiam manibus admota permagnos vsus solent præstare, tum etiam supra caput ad vsum cucuphæ.

Simplicia roborantia cerebrum.

Meliſſa, ſaluia, radix galangæ, flos anthos, id eſt, roris marini coronarij, hæc dicta adminiſtrari ſolent in decoctis vel aqua ex his diſtillatis, lignum aloës, cinnamomum, muſcus, ambar, labdanum, roſæ ſiccæ, & rubræ, roſmarinum, ſaluia, gith, maiorana, gariophyli, quæ omnia in ſuffumigiis naribus ad odorem gratum comparandum in formam pomi adminiſtrari debent, coriandrum præparatum, cortices capitum papaueris albi toſtæ, roſæ ſiccæ, ſandaraca arabum, id eſt, radix iuniperi arboris, ſal toſtum quæ omnia exterius applicari ſolent in puluerem redacta ad formam cucuphæ.

Compoſita ſunt.

Conſerua meliſſæ, ſyr. ex corticibus Citri, pulueris arom. roſ. Gab. in forma ſolida & liquida, conſerua florum anthos, diagalanga, diamuſcus dulcis, & vſualis qũæ omnia in modum Electuarij

rij, vel in modum cõfectionis cordialis, vel in puluerem debita ratione solent administrari sumpta cum melle, vino,& decocto melissæ.

Syr. ad roborandum caput.

℞. saluiæ pug. ß.melissæ p.j.borrag. fæniculi recentis & cap. veneris añ. m. ß.corticum citri. ʒ.ij. coquantur omnia in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem ȝ.par. cola & de colatura sume ℔.ij. syr.ex corticibus citri,& cap. ven. añ. ℥.iij. syr. borrag. ℥.iij. misce & aromatizetur cum ʒ.j. pulueris rad. galangæ & altera pulueris arom. rosſ.Gab.

Ad idem pomum.

℞.saluiæ, florum anthos,ligni aloës, cinnamomi,& rosſ.rubearum añ.ʒ.j.puluerisentur cum musci & ambræ añ.granis iiij. labdani depurati ℥.ß. succi melissæ vel maioranæ q. s. misce & fiant duo poma.

Cucu

Cucufa ad roborandum cerebrum corrigendo illius intemperiem, & digerendo excrementa.

℞. pulueris coriandri præparati & rof. rubearum añ. ʒ. j. gummi iuniperi ʒ.iij. gariophylorum ʒ.j.ß. ſalis toſti ʒ. ij. pulueriſentur omnia & fiat cucufa ſ.ar.

Ad idem aliud.

℞. corticum papaueris albi ʒ.ij. coriandri præparati & roſ. añ.ʒ.ij. gummi iuniperi ʒ.vj.gariophylorum ʒ.iiij. ſalis toſti ʒ. ij. pulueriſentur & fiat cucufa ſ.artem.

De roborantibus cor.

Omnia medicamenta cardiaca,vulgo cordiales, ad roborandum cor idonea ſunt; potiſſimum tamen commendantur ad promptam & ſubitam animalium ſpirituum regenerationem,& inter omnia vinum optimum & generoſum maximè

ximè commendatur. Quod possit reficere vires & deperditam spirituum substantiam restaurare, ex Gal.est lib. de comp.med.secund.locos 4. capite ad finem. Solent etiam roborantia cor medicamenta dici, quæ nata sunt cordis intemperiem corrigere, idque contraria inducta qualitate, tum etiam & quæ discutientem flatus facultatem habent, cor etiam roborare solent & similiter quæ à tota substantia venena destruunt, vt sunt alexipharmaca medicamenta. Verum fit vt in animi deliquia non semper eadem medicamenta conducant, cum ex variis caussis fieri soleat. Verum si ex defectu alimenti dissipata virium substantia animi deliquium contingit, ad roborandum cor vinum idoneum erit, non solum in potu sumptum, verum etiam naribus admotum, quibus etiam vtiliter admouetur ad eundem vsum, in omni deliquio à quacunque caussa proueniat vinum quoque conducit, cum ex ipso promptè spiritus reficiantur.

Est autem aduertendum, quod perpetuò ad tres partes vini vna aquæ admiscea

miſceatur & ſi poſſit æger ophatn panis vino madefactam accipere, melius vinum id efficiet. Si autem deliquium contigerit oppreſſo corde ob copiam ſpirituum, quod accidit aliquando in cordis palpitatione, tunc diſcutientia flatus idonea ſunt, vt confectio cord. gent.contra melancholiam.

Accidit autem aliquando ægrotantes præ nimio langore,non poſſe confectiones accipere, tunc vtiliter ſequens puluis præſcribitur,cuius vna pars ſumi poterit cum vino,aut cum iure gallinæ,idque breuiſſimè, nec multo interpoſito tempore ab vna vice ad aliam, ſemper tamen in pauca quantitate, vt poſſint à calore languido alterari. Eſt autem puluis ſequens.

℞. pulueris Diacamaronis & arom. roſ.Gab.añ.ʒ.j.ß.pul.diarhod.Abb.℈.ij. miſce.

Aqua vel decoctum meliſſæ vel corticum citri,roborare ſolet cor, conſerua ſimiliter ex meliſſa confecta ex roſis,& bugloſſa.

Vbi vero ex veneno, vel ob peſtilen-

tem

tem febrem (ad cor autem promptè peruenire ſolet) animi deliquium acciderit, vt fit ſimiliter in morſu alicuius animalis venenati, vt viperæ vel ſcorpionis, cancri, & huiuſmodi, tunc alexipharmaca conueniunt, & quia in his proprium alixipharmacum ignoratur, commune alexipharmacum erit præſcribendum, quod theriaca magna vocatur. Sunt etiam & medicamenta quæ poſſunt ob inimicam illorum facultatem à manifeſta qualitate pugnantem impedire; vt ſunt bolus Armenus, ſcordium verum, ex quo aqua diſtillata, conſerua & puluis parari ſolent in febribus peſtilentibus: ſunt namque maximè vtilia, tùm etiam in his qui aſſumpſerunt auripigmentum & ſublimatum, & alia huiuſmodi.

Confectio ad hos vſus.

℞. theriacæ magnæ ℥. j. pulueris ſcordei veri & boli armeni præparati añ. ʒ. j. confect. hyacinthorum ʒ. iiij. conſer. ſcordei veri ℥. ß. ſyr. acet. citri, vel

vel buglossæ q.s. misce & fiat cõfectio, ex hac sumatur quantitas vnius amygdalæ pro vnaquaque vice, cum aqua vel decocto scordei veri, vel chicorij viperini, vulgo scursonera.

Ad idem potio.

℞. theriacæ magnę ʒ.j. pulueris scordei veri, & boli armeni præparati añ. ℈. ß. syr. acetositatis citri ℥.j aquæ chicorij viperinæ q.s. misce & fiat potio. In febribus malignis conducunt aquæ acetosæ loco scursoneræ.

De roborantibus hepar.

Hepar roborant & illius substantiam adaugent, quæ dulcia sunt potissimum, quod aperte colligitur in auibus quæ saginantur vel nutriuntur lacte, tum etiam in senibus qui fructibus dulcibus saturantur: hac etiam ratione caro passularum ad roborandum hepar vtiliter commendatur, cyphoides compositio ab Andromacho tradita in hydrope cu-

ran

randa à medicis obseruari solet, sumpta quantitate trium coclearioru m nocte cum ℥ vj. vini albi & generosi, de huius laudibus lege Gal. 8. de comp. secun. locos.

Conducunt etiam ea quæ sunt frigida & subamara & moderatè adstringentia, potissimum ad calidas intemperies curandas, & inter hæc chicoreum potissimum commendatur, quæ non sit alba, sed viridis & subamara; nec solum illius decoctio vtilis est, verum etiam ipsum cichorium coctum cum aceto dilutum & sacchare paratum.

Ad eosdem vsus commendatur conserua ex floribus chicorei, quæ in officinis subinde non seruatur, est autē illius eadem conficiendi ratio ac reliquarum.

Agrimonia herba dicta, etiam hepar corroborat, potissimum in frigidis hepatis intemperiebus, ab obstructione prouenientibus, verum in his curandis quotidie medici describere solent aquā decoctam cum agrimonia, quæ vulgaris consuetudo quotidie à medicis seruatur. Puluis etiam Diarh. Abb. & Electuarium

rium ex ipſo confectum ſolent hepar corroborare.

Electuarium ad roborand. hepar.

℞. pulueris Diarh. Abb.℈.iiij.cõſer. florũ chicorij ʒ. iiij.ſacch.diſſol.in aqua chicorij q.ſ.miſce & fiant tabulæ pond. ʒ.ij. Sunt & alia quæ exterius applicata hepar roborare ſolent,cum illius exolutionem prohibeant, vt eſt oleum citoniorum, oleum de abſinthio, quæ duo cum moderatè adſtringant, ad illum vſum commendantur: vnde in curandis inflammationibus hepatis ſemper cum digerentibus permiſcentur vbi occaſio eſt digerendi humorem in hepate contentum. Optima ergo ratione cum oleo chamomellino habente vim digerendi, dicta olea permiſcentur in hac forma.

℞.olei cham.℥.iiij. olei de abſinthio & citoniorum añ ℥.ij.miſce.

Ad roborandum ventriculum.

Roborant ventriculum omnia aromatica & potiſſimum cinnamomum, ſemina ſimiliter calida & potiſſimum

fænicu

optimo vino & generoſo, non tamen tenue: hoc enim facultatem habet attenuandi, diſcutiendi, & conficiendi ſuccorum craſſitiem citra manifeſtam qualitatem., vt docet Gal. Oximel ſimplex idem præſtat, vt à Gal. ad eoſdem vſus eodem cap. præſcribitur, tum etiam & ſecundo ad Glau. cap. de accidentibus febrium in animi deliquio, quod oritur ex ſuperabundantia pituitæ & ſuccorum crudorum; conducit etiam ad roborandum ventriculum Diacidonites ex deſcriptione Gal. 8. de comp. med. ſecund. locos cap. de pharmaco ex ſucco malorum citoniorum. In ſchedulis ſic præſcribitur.

℞. Diacidonites ℥.iiij. ſit doſ. coclearia duo cum vino optimo non admodum tenui.

Puluis etiam arom. roſ. Gab. ventriculum roborat, & ſimiliter puluis roſatæ nouellæ.

Exterius ſunt aliqua quæ applicantur ad roborandum ventriculum, inter quæ ſunt oleum de abſinthio, oleum nardinum, maſtichinum, irinum, & emplaſtrum

ſtrum ſthomaticon. confort. caro malorum citoniorum vino cocta & madefacta, impreſſo pauco puluere cinnamomi aut maſtichis, & roſarum ſiccarum in forma micæ panis vulgariter dictæ. Ex dictis oleis poteſt parari vnguentum ita.

℞. olei Irini & nardini añ. ℥. j ole. de abſinthio ℥. ß. maſſæ emplaſtri ſthomaticonis confort. ʒ. iij. ceræ parum miſce & fiat vnguentum.

Ex dicto emplaſtro fiunt emplaſtra (vulgo pegados) ad formam ſcuti, ad roborandum etiam ſtomachum & ſedandam fluxionem ventris mirabiliter, in ſchedulis præſcribitur ita.

℞. maſſæ emplaſtri ſthomaticonis confortatiui ℥. iij. extendatur ſuper alutam ad formam ſcuti pro ſtomacho.

Quod apponi debet ſupra ventriculum, ita vt acutior pars ad mucronatam cartilaginem apponatur prope ipſum, ita vt latior pars ſuper ventriculum extendatur. Hæc medicamenta in dyſenteria & dyarrhæa vtiliter commendantur & potenter iuuant.

Vterum roborantia.

Inter ſimplicia vterum roborantia ſunt aqua, & decoctum meliſſæ. Inter compoſita Diamuſcus dulcis & vſualis, confectio gent.cord. cont.mel. Ambar, gallia moſchata, ex quibus ſequens potio parari ſolet.

℞.Diamuſci vſualis & confect.gent. cont.mel.añ.ʒ.j.pul.arom. roſ.gab.℈.ij. ſyr. corticibus citri ℥. j. aq. meliſſæ q. ſ. miſce & fiat potio. Exterius ad vterum roborand. aliqua applicantur, vt ſunt oleum rutaceum, laurinum & nardinum manibus dicto oleo madefactis fricando, poſtea in regione vmbilici ſequens emplaſtrum apponatur.

℞. maſſæ emplaſtri ſthomaticonis confort.℥. j. galbani depurati ʒ. ij. galliæ moſchatæ ʒ.j. ß. muſci & ambræ añ. grana vij. olei nardini & ſambucini parum miſce, & extendatur ſupra pannum ad formam rotundam pro vmbilico.

Dicta omnia quæ de roborantibus dixi, intellexi poſtquã præceſſerint vniuerſa

uerſales euacuationes, niſi magna vrgeat neceſſitas, nam tunc indicatione ſumpta ex partis virtute defficiente reliquas omnes indicationes antecellit.

DE SANGVINIS miſsione.

Magnus medicinæ fructus eſt ſanguinis miſſio, cum omnibus antecellat medicamentis, & omnibus ferè affectibus conueniat; nam pletoricis, ætate florentibus, temperaturis calidis & humidis, robuſtis, conſuetis, tempore veris & autumni, inflammatione, febribus omnibus putridis & aliis ſimilibus conuenit.

Sanguis in noſtro corpore eſt duplex, ſanguis arterialis, & ſanguis venalis, ille in corde genitus per arterias ad omnes partes viuentes mittitur; iſte in hepate elaboratus per venas tam magnas quàm paruas, quaſi per canales defertur. Cor autem cum ſit primum viuens & vltimum moriens, ſua actione & virtute vel facultate, vt viuant partes, ſpiritus

vitales ſimul cum ſuo ſanguine,mediantibus diaſtole & ſyſtole mittit;quod ſua ſolúmodo expultrice facultate hoc facere videtur, quæ tam ſubita eſt hæc actio & improuiſa quod miro artificio exercetur. Arteriæ namque omnes ſimul dilatantur & comprimuntur (etſi ſint in partibus longinquis) quando dilatatur & comprimitur cor, quod ſignum eſt non fieri hãc actionẽ niſi à facultate expultrice cordis. Iſte ſanguis arterialis in corde, vt dixi, generatus à puriori ſanguine venali,ſua ipſius cordis facultate attractrice acquiſito,& attracto: & ab hepatis expultrice miſſo, nullo modo poteſt à ſubiecto corporis humani ſeparari quin ſequatur mors ſtatim, vel ſaltem extremum vitæ periculum. De hoc ſanguine quãdo de miſſionẽ ſanguinis loquti ſunt omnes medici, nulla fit mentio: ſolùm de ſanguine venali qui in venis reperitur, intelligendum venit. Hic namque eſt ille ſanguis qui in hepate oritur & generatur, & à facultate propria expultrice per venas expellitur, à venis ſua attractrice acquiritur,

ritur, & ab omnibus partibus ad ſui nutritionem & conſeruationem attrahitur & retinetur. Ipſe inquam eſt ille ſanguis qui mediante phlebotomia vel euacuatur, vel reuellitur, vel deriuatur à parte vel à partibus, vbi aliquis vel aliqui affectus reperiuntur. Quapropter ſi hæc dicta bellè & abſque cauillationibus ab omnibus conſiderentur, quomodo poſſit medicus abſque periculo ægrotantis, ſanguinis miſſionem exercere, facillimo negotio inuenietur: nam ſãguis in venis, tam in magnis quam in paruis (vt dixi) ſemper cõtinetur; ſi quantitate vel qualitate peccat, profecto, nullo intercedente impedimento, ſemper ſanguinis miſſio erit proficua, tam ratione quantitatis quam qualitatis. Nam ſi ſolum ſanguis quãtitate excedat, nónne ipſa deficiente natura ab oppreſſione leuata, vt docet Gal. 2. *Aph. com.* 29. melius concoquet id quod reſtat & ſibi obnoxium eſt, & melius ſeparabit, & deinde ad expulſionem optimè ſe exercebit? ſi peccat qualitate, nónne etiã illa diminutio erit proficua per ſanguinis miſſionem

facta, cum humor qualitatē peccans in ipso sanguine mixtus euacuetur? Eadem est ratio si reuulsionis gratia fit phlebotomia: nam si redūdantia (vt ita loquar) humoris ad aliquam partem vbi putrescit humor fluit, (vt in febribus putridis in principiis morborum accidere solet) quæ pars focus putredinis dicitur, n ōne sanguinem mittere ne fluat ad focum, conueniet? Pariter etiam conueniet quando fit sanguinis missio deriuationis gratia, nam si in aliqua parte humor redundat, & possumus illam redundantiam sanguinis missione ex eadem parte, vel viciniore extrahere, nónne illa deriuatio erit salutaris licet illa redundantia non sit ad vasa? Vnde sanguinis missio non solum in morbis à sanguinis copia ortis, administrari potest; verum etiam & cum ab aliis humoribus excitatur, semper enim maximum naturæ leuamen inducet. Solum animaduertere oportet, quæ docet Gal. lib. de cucur. scar. cap. 16. quo in loco hæc verba scribit. *Oportet autem antequam eas adhibeamus* (loquitur enim de scarificatione cucurbi

cucurbitularum) *ventrem iam emollitum fuisse, aut omnino nullam infestantium excrementorum adesse suspicionem.* Ex quibus verbis demonstrat non esse exercendam sanguinis excretionem quin prius sit lenitus venter; si igitur in ista leui euacuatione præcipit Gal. ventrem lenire, quanto magis oportebit illum expurgare in magna euacuatione facta per sanguinis missionem? Semper itaque solicitus sit medicus antequam venas incindere præcipiat, vt leniatur venter aliquo clystere, vel vomitorio, vel medicamento solum facultatem habente euacuandi ea quæ sunt in primis venis, aliter enim non erit naturæ imitator. Atque hæc de materia medica & sanguinis missione breuiter dicta sint.

DE FACVLTATIBVS *medicamentorum compositorum & dosibus.*

Licèt in tractatu de materia dicta fuerint multa quæ ad facultates &

doſes medicamentorum pertinent, nihilominus tamen, vt omnes fructus neceſſarij ad morborum curationem in hoc opuſculo reperiantur, & ſtatim inueniat medicus ipſas facultates & doſes in vnoquoque compoſito, viſum fuit breuiter ſcribere, quæ à noſtris Valentinis medicis circa praxim exercentur. Eſt namque maximi momenti facultates & doſes in quocunque euentu & occaſione in promptas habere manus: non enim ſemper conſulere libros poteſt, antequam de remedio deliberet medicus, cum ſit periculum in mora propter vrgentes neceſſitates. Quare ad ea peruenire iam tempus adeſt, ſolum primum aduertas velim, quòd medicamenta aliqua ſimplicia inter compoſita reponuntur, quoniam arte parantur, & etiam non in omnibus inuenietur doſis, ſed ſolum facultas medicamenti, cum non ſit neceſſaria illius doſis ad preſcribenda medicamenta, quæ doſis minima pro pueris & delicatis, ſumma verò pro robuſtis erit.

Aqua

Aqua ex quinque radicibus.

Facultatem habet præparandi humores pituitosos & crassos in venis gibbæ hepatis partis existentes, & ad calculosos affectus, vt in nephritide ex calculo & arenis. Dosis minima ℥. iiij. maxima ℥.vj.

Aqua Angelorum.

Optima est exterius apposita in cordis palpitatione, ad rarefaciendum habitum corporis, & aliquantulum discutiendum flatus, ex qua fomenta parantur aut per se aut cum quibusdam aromaticis medicamentis; valet etiam ad affectus matricis.

Rob vel sapa vini.

Habet facultatem cohibẽdi fluxiones sua adstrictione, & distillationes acres & mordaces, si paratur cum diacodion. Gal. ex capitibus papaueris nigri.

Rob mororum.

Habet insignem facultatem repellen-

di ſi cum decocto hordei &·fol. plantagins in angina in principio præſcribitur.

Rob. citonorum.

Ventriculum roborat & refrigerat.

Iulep roſarum.

Habet vim frenandi bilem, contemperandi calorem, & roborandi viſcera interna. Doſ. ab ℥.j. ad ℥.iiij.

Iulep violarum.

Facultatem habet mitigandi ardores vrinę ex pituita ſalſa, pręparandi humores bilioſos, valet ad lambendum, ſimul cum aliis ſyrupis expectorantibus, optimus eſt in maximo æſtu tum ventriculi, tum totius corporis, & in laſſitudine phlegmonoſa. Doſ. ab ℥.j. ad iiij.

Syrupus roſarum viridium.

Ad compeſcendum bilis feruorem valet

valet & ad ſuperpurgationes. Doſ. ab ℥.j.ad ℥.iij.

Syr. Ziziuarum.

Optimus eſt in affectibus trachiarteriæ ex aſperitate aut ſiccitate contractis, habet enim facultatem leniendi citra vllam acrimoniam,& guſtui eſt gratiſſimus. Doſ.eſt vt ſenſim deglutiatur.

Syr.borraginis & bugloſſæ.

Valent ad præparand. pituitam ſalſam & contemperandam illius acrimoniam, & ad emendandam ſiccitatem quam plurimorum ſyruporum. Doſ.ab ℥.ad ℥.iij.

Syr. roſ.ſiccarum.

Optimus eſt hic ſyrupus in diarrhæa in hæmorragia, in muliebri profluuio, & in quocunque affectu in quo oporteat ſanguinem ſiſtere.Doſ.ab ℥.j.ad iiij.

Syr.de ſucco endiuiæ.

Valet ad liberandum hepar & venas

mesenterij ab obstructionibus, & præterea roborat ipsum hepar, tum etiam est optimus ad præparandam bilem, nam succus endiuiæ ex quo paratur frigidus est & siccus & modicè amarus; proinde tergendi habet facultatem, & illius siccitas emẽdatur permixtione sacchari propter lentorem. Dosis ab ℥.j. ad iij.

Syr. acetositatis citri.

Habet facultatem refrigerandi, incindendi & attenuandi & penetrandi, & refrenandi bilem, contemperandique cordis calorem, proinde commodissimè eo vtimur in febribus ardentibus, in pestilenti constitutione, in morbillis & variolis, in febre puncticulari. Dos. ab ℥.j. ad iiij.

Syr. acetositatis limonum.

Easdem ferè habet vires sicuti de citro, tantummodo differunt quoniam magis tenuis sit quam syr. acetositatis citri: dos. etiam est cadem.

Syr. de Agresta.

Facultas est optima sistere modicè flu-

fluxiones,ad roborandum ventriculum, ad corrigendum calorem & æstum, eo igitur vtimur ad frenandam bilem in diarrhæa biliosa,in tenesmo,& dysenteria.Dos.ab ℥.j.ad iij.

Syr.citoniorum.

Habet potentiores vires quam syrupus de agresta ad cohibendas fluxiones, ad roborandum ventriculum, sed non constat adeò tenui substantia ac ille, vtimur eo cum pane tosto & in eo madefacto in prima mensa ad roborandum ventriculum, vt amplectatur alimenta, & præterea additur hic syrupus in potionibus ex mirobolanis, & in illis qui parantur contra casum & in omnibus in quibus in animo est roborare.Dos.ab ℥.j.ad iiij.

Syr.oxalidis vel acetosæ.

Optimus est in febribus puncticularibus,in morbillis & variolis, tam per se quam dum ex eo confectiones cardiacæ parantur. Dos.ab ℥.ij.ad v.

Syr.

Syr. de succo fumiterræ simplici cum saccharo.

Est optimus in lue venerea, præsertim in gonorrhæa & scabie. Dos. ab .j.ß.ad ℥. iiij.

Syr. cap. veneris.

Valet ad expectorandum: nam lenit & cum securitate incindit humores existentes in cauitate vitali, paulatim deglutiendo illum, proinde optimus est in orthopnæa & asthmate, est vehiculum pluribus medicamentis, prouocat menses, præparat etiam humores pituitosos & melancholicos. Dos. ab ℥.ß.ad ℥.ij.

Syr. Pimpinellæ.

Hic syrupus fit eodem modo, quo paratur syr. cap. ven. habet facultatem incindendi & attenuandi humores crassos in gibba hepatis parte contentos, & venis magnis. In febribus etiam intermittentibus est mirabile remedium ac etiam

in omnibus febribus, vbi per vrinas natura incipit humores expurgare. Dos. ab ℥.ß. ad ij.ß.

Syr. liquiritiæ.

Optimus est in catarrho, in pleuritide, in orthopnæa, in tussi, in asthmate, in asperitate trachiarteriç, & in quibuscunque pectoris affectibus. Valet etiam ad præparandam pituitam; ad renum affectus & ad calculosos, ad gonorrhæam, ad modicè vrinam prouocandam. Dos. ab ℥.j. ad iij.

Syr. limonatæ mellis.

Vtuntur mulierculæ hoc syr. incindendos humores crassos ventriculi, & eos modicè tergendos in pueris lactantibus.

Syr. miuæ citoniorum simplex.

Habet facultatem roborandi ventriculum, iuuat coctionem, sistit fluxiones, pro

proinde eo vtimur in lienteria, in diarrhæa, in vomitu ex imbecillitate retentricis. Dos. ab ℥. ß. ad iij.

Syr. rosarum alexandrinarum ex nouem infusionibus.

Optimus est ad purgandam bilem & humores serosos in venis cōtentos, frequentissimus est illius vsus ad parandas potiones & confectiones purgantes. Dos. ab ℥. ij. ad ℥. v.

Rodomel rosarum alexandrinarum.

Habet easdem vires, sed imbecilliores, cum solum habeat duas infusiones, nam si omnes haberet esset calidior. Dos. ab ℥. ij. ad iiij.

Rodomel rosarum rubearum.

Valet ad euacuanda excrementa pituitosa ventriculi, ad modicè tergendum, abluendum, roborandum eundem ventriculum, proinde nulla est ætas

ætas & nullum ferè temperamentum in quibus non possimus commodè vti in affectibus ventriculi, & præterea in paralysi, apoplexia, epilepsia, conuulsionũ speciebus, capitis dolore, distillatione & similibus ortis ex materia pituitosa. Dos. ab ℥. j. ad iiij.

Syr. acetosus simplex.

Habet vim hic syrupus contemperandi calorẽ humorum acrium & mordacium, quod præstat sua frigida facultate, præterea materias frigidas & crassas incindit, attenuat, tergit ex modo substantiæ aceti scilicet, propter illius tenuitatem, & proinde eo vtimur ad incindendum & attenuandum humorem melancholicum, in quartana & in spleniticis. Dos. ab ℥. ij. ad iiij.

Oximel simplex.

Optimum est ad incindẽdum & attenuandum & liberandum ab obstructionibus, ad euacuandum sputum, sine manife-

nifesto calore, proinde fere semper cum omnibus syrupis expectorantibus permiscemus oximel, & præterea illud pueris exhibemus cum rodomelle permixtum, eo etiã præparamus pituitam, licet in longinquis venis contineatur, hinc in Arthritide, in Podagra, Chiragra, & similibus affectibus. Denique cum oximellite trochiscamus Agaricum ad confectiones vel potiones parandas. Dos. ab ℥. j. ad ℥. ij.

Syr. de Bisantijs.

Est optimus ad febres diuturnas curandas: nam est mediocris facultatis in deobstruendo, proinde in omnibus hydropis speciebus propter venarum obstructiones à quibus hepar liberatur & illius intemperiem frigidam corrigit, tum etiam in cachexia optimus est. Dos. ab ℥. j. ad ij.

Syr. granatorum. i. oxisaccharum simplex.

Frequentissimus est vsus in morbillis &

& variolis, incindit & attenuat etiam humores crassos ratione aceti, frænat bilem & feruorem eius mitigat. Dos.ab ℥.ij. ad iiij.

Syr. de corticibus citri.

Gratissimus est hic syr. gustui & iucundissimus odoratui, habet facultatem roborandi ventriculum, hepar, & cor, & illorum intemperiem frigidam modicè emendandi, est etiam optimus in vterinis affectibus, in palpitatione cordis, quo vtimur cũ aliis syrupis, vel ex eo paramus cõfectiones cardiacas, discutit etiam flatus. Dos. ab ℥. j. ad ij.

Syr. loch caulium.

Optimus est ad tergenda excrementa thoracis puerorum, atque incindit, attenuat & concoquit excrementa ventriculi ipsorum. Dos. à ʒ.iij. ad ℥.j.

Syr.

Syr. papaueris.

Optimus eſt ad ſedandum dolorem in ardore vrinæ quando vrget, valet etiam ad conciliandum ſomnum. Doſ. ab ℥.ß.ad j.

Syr. nenupharis.

Hic ſyrupus optimus eſt ad eoſdem affectus ad quos ſyr. papaueris, ſed mitioris eſt facultatis; & ita vtuntur hoc ſyrupo medici in calida renum intemperie ex qua ſequitur diabetes, & præterea in eryſipelate & aliis affectibus calidis. Doſ. ab ℥.ß. ad ℥.ij.

Syr. de Abſinthio.

Valet ad roborandum ventriculum, ad corrigendam intemperiem frigidam & ad iuuandam coctionem, Doſ.ab ℥.j. ad iij.

Syr. de mentha.

Roborat optimè ventriculum & valet ad necandos vermes. Dos. ab ℥. j. ad iij.

Syr. de endiuia compositus.

Optimus est ad corrigendam calidam hepatis intemperiem, ipsumque roborat & liberat ab obstructionibus: tergit namque, modicè incindit & attenuat: proinde quotidie ad humores præparandos in omnibus ferè febribus describunt medici hunc syrupum. Dos. ab ℥. j. ad ℥. iiij.

Syr. Regis Sabor. 1. buglossæ.

Facultatem habet præparandi humorem melancholicum in hypochondriaca affectione, in quartana, in mania, in melancholia, & in similibus affectibus ortis ex atra bile. Dos. ab ℥. j. ad iij. & si sumatur ℥. iiij. aliquo modo habet facultatem purgandi dictos humores.

Syr.

Syr. Diamoron.

Optimus eſt in principio Anginæ:nam ſiſtit fluxionem. Doſ.℥. ß.ad ℥.j.

Syr. Dianucum.

Facultatem etiam habet repellendi & cohibendi humores in Angina in forma gargariſmatis cum decoctione plan taginis.Doſ.eadem eſt.

Diacodion Galeni.

Vtuntur medici cum ſapa in diſtillationibus humoris acris & mordacis & in diarrhæis bilioſis & ad ſomnum inducendum; cum melle vero ad incindendam & attenuandam materiam exiſtentem in thorace.Doſ.ab ℥.ß.ad.iij.

Syr.de hyſſopo.

Facultatem habet extergendi & incindendi humores in cauitate thoracis exiſtentes,

existentes, habet etiam vim præparandi pituitam salsam in ardore vrinæ,& lenit dolorem illarum partium.Dos.ab ℥.ß.ad ℥.ij.ß.

Oximel compositum.

Vtimur hoc syrupo dum intensius volumus expectorare,itaq; in asthmate, in orthopnæa & pluritide si leuiora expectorantia non sufficiant possumus vti hoc composito oximellite. Dos. ab ℥.ß. ad ℥.ij.

Oximel schilliticum.

Nullus est alius vsus quàm ad expectorandum, ac proinde in affectibus in quibus rebellis est humor & contumax propter crassitiem, viscositatem & lentorem vtimur hoc syrupo, præsertim vbi affectus sunt lethales. Dos. ab ℥.ß. ad ℥.j.

Syr.de fum.terræ compositus.

Optimus est ad modicè euacuandum, proinde eo vtimur in lue Gallica dum

dum syrupos longos paramus, quo vtimur loco sacchari; præparat etiam humorem melācholicum in pruritu, & lepra, quo nunquam vtendum est, nisi præcesserint generales euacuationes. Dos.ab ℥.j.ad iij.

Syr.de Epithimo.

Vim habet & facultatem purgandi quoscumque humores adustos & illos præparat, & in morbo Gallico etiam peractis vniuersalibus euacuationibus, vt dictum est de syrupo fumiterræ comp.sub eisdem dos.

Syr.de duabus radicibus.

Optimus est hic syrupus ad præparandam pituitam existentem in partibus lōginquis, ad aperiendas obstructiones, hepatis lienis, & præcipuè renum, proinde in calculo affectis vtimur hoc syrupo cum syr. cap. ven. Dos. ab ℥. j. ad ℥. iiij.

Syr.

Syr. de quinque radicibus.

Ad eoſdem affectus optimus eſt ad quos diximus commendari ſyrupum præcedentē de duabus radicibus, quamuis iſte minoris facultatis ſit propter minorem quantitatem aceti, quantitas eadem eſt.

Syr. de eupatorio.

Facultatem habet aperiendi obſtructiones hepatis & corrigendam eius intemperiem frigidam, & ita in qualibet hydropis ſpecie eo vtimur dummodo non ſit febris. Doſ. ab ℥.j. ad iij.

Syr. de mucillaginibus.

Optimus eſt ſi quis alius ad ſedandum dolorē in vrinæ pruritu, ad emendandum calorem in ardore vrinæ, ad modicè diluendum pituitā ſalſam, materiam huius affectus & cauſſam, ſed deſcribendus eſt hic ſyrupus prius per-

actis euacuationibus necessariis, ne scilicet humor ad partem affectam ducatur, & præterea huius medicamenti vsus sit per plures dies, vt per duos aut tres menses, quo tanquam securissimo possumus vti diebus Canicularibus cum decocto liquiritiæ, hordei, maluarum, & similium. Dos. ab ℥.ij ad v.

Syr. oxisacchari compositus.

Frequentissimus vsus est ab obstetricibus in pueris ad modicè incindendum & attenuandum humorem pituitosum, quem permiscent cum syr. Bisantino, optimus est etiam ad prouocandam vrinam. Dos. ab ℥. j. ad ℥.ij.

Miua citoniorum aromatica.

Optimus est hic syrupus ad roborandum ventriculum, & ad corrigendam intemperiem frigidam hepatis: iuuat enim coctionem, excitat appetitum, sistit vomitum ex imbecillitate retentricis & deiectionem; proinde optimus est

est in lienteria si absit febris. Dos. ab ℥. j. ad iij.

Syr. Arthemisiæ.

Valet ad menstrua prouocanda, ad incindendos & attenuandos humores crassos, ad liberandum vterum ab obstructionibus, & ad insigniter calefaciendum illum. Dos. ab ℥. ß. ad ℥. ij

Syr. de Scolopendria. S.

Cuius vsus securissimus est in affectibus lienis, scilicet ad lienem deobstruendum & roborandum. Dos. ab ℥. j. ad iij.

Syr. de Scolopendria. C.

Cum fœlicissimo successu vtimur hoc syrupo in quartana, in lienis scirrho ad præparandos humores melancholicos. Dos. ab ℥. ß. ad ij.

Syr. de Betonica.

Optimus eſt ad corrigendam frigidam intemperiem cerebri,nam incindit & attenuat humores viſcidos & lentos, & ipſos tergit,roborat cerebrum & modicè flatus diſcutit, optimus eſt in paralyſi, in paraplexia & conuulſione à repletione,& ſimilibus affectibus. Doſ. ab ℥.j. ad iij.

Syr. ſthecados.

Habet eaſdem facultates & doſes,vt ſupradictus de Betonica.

Acetum roſaceum.

Vim habet refrigerandi, exſiccandi, roborandi & penetrandi propter tenuitatem ſubſtantiæ,& proinde in parando oxirhodina addimus acetum roſaceum, propter penetrationẽ cuius ſiccitas corrigitur oleo roſaceo, tum etiam & aqua roſacea: poſſunt etiam parari plura vnguenta,

guenta, multa cerata in renum intemperie calida, in hectica, & aliis similibus.

Acetum schilliticum.

Huius vſus ad interna non eſt tutus & ſecurus, valet in fætido oris odore ex excrementis retentis, in gingiuis, aut ex carne putrefacta gingiuarum : nam tergit, exſiccat, incindit, attenuat, diuidit, & excrementa expurgat, valet etiam ad vnguenta paranda ad incindendum & attenuandum craſſos humores, vt in paralyſi & ſimilibus affectibus, in quorum vſu pro ſingulis vnciis vnguenti addimus ʒ.j. vel ij. dicti aceti.

DE CONSERVIS.

Conſerua roſarum.

Habet vim hæc conſerua roborandi facultatem retentricem, & ſi antiqua ſit, ſiſtit fluxiones, proinde ad confectiones parandas addimus cum reliquis ℥.j. huius conſeruæ, tum etiam ſi paretur ele-

ctuarium in tabulis ad roborandũ ventriculum, vel ad cohibẽdam fluxionem, quod possumus facere in muliebri profluuio, sanguineo in sputo, in diarrhæa, & similibus affectibus possumus prædictum electuarium ex hac conserua, temperie modicè frigida & sicca, quamuis tam caliditas quàm siccitas rosarum retundantur. Possumus vti hac conserua in febribus cum potu aquæ frigidæ, præcipuè in declinatione principio accessionum, hocque ratione putredinis solum, non autem in principiis febrium, neque in augmento; nam iuuaretur obstructio. Dos. ab ℥. ß. ad ij.

Conserua florum borraginis & buglossæ.

Habent facultatem modicè calfaciendi & humectandi, proinde in affectibus melancholicis vtimur his in tempore intermissionis medicamenti purgantis ad exhibitionem alterius medicamenti, vt ℞. conser. borraginis & buglossæ añ. ℥. iij. sacch. ℥. iiij. fiat conditum,

tum, & si sint aperiendæ aliquæ obstructiones, addimus his puluerem diarrhodonis Abbatis, vel similem huic: si vero discutiendi sint flatus, rosatæ nouellæ vel aromatici rosati gab. vel cinnamomum caussa penetrationis, vel ne lubricum reddant ventrem propter humiditatem. Ex his eisdem conseruis possunt parari confectiones, vel electuaria, vel boli cum aliis medicamentis permixtis. Dos. ab ℥ ß. ad ij.

Conserua oxalidis. 1. acetosæ.

Vis inest refrigerandi & exsiccandi cum tenuitate substantiæ, cuius vsus est optimus ad parandas confectiones in febribus punctitularibus, in morbillis & variolis, tum in febribus malignis, tum & in affectibus in quibus oportet altius refrigerare & aliquo modo cohibere fluxionem, possumus etiam vti in electuariis vt supra. Dos. est eadem.

Conserua violarum.

Frigida & humida est hæc conserua,

& si recens sit lubricando mouet aluum: parantur ex hac conserua medicamenta dicta linctus & electuaria ad asperitates trachiarteriæ, tum etiam hæc est conserua, ex qua in officinis paratur syrupus violarum per annum. Dosis illius eadem est ac conseruæ borraginis.

Conserua florum nymphea.

Habet easdem facultates quemadmodum conserua violarum, & easdem doses.

Conserua florum chicorij.

Optima est ad modicè deobstruendum hepar, illudque corroborandum, & corrigendo calidam ipsius intemperiem. Dos. ab ℥. ß. ad ℥. ij.

Conser. cap. veneris.

Vtilis est hæc conserua ad aperiendas obstructiones modicè incindendo & attenuando, & præsertim si obstructiones

ctiones in venis vteri sint, & præter id vehiculum est hæc conserua aliis medicamentis, licèt facultate contrariis: proinde præterquam quod describitur in formam conditi, vt superiores conseruæ, describitur etiam hæc ad parandas cõfectiones in profluuio muliebri, cum medicamentis quæ valent hunc fluxum cohibere; in qua forma pro ℥. iiij. confectionis ex pluribus medicamentis paratæ iniicimus ʒ. vj. vel vij. huius conseruæ, est enim in ea confectione sub actione transeuntis non verò sub actione rei permanentis. Dos. ab ℥. ad iij.

Conserua sthecados.

Habet vim calefaciendi & exsiccandi cerebrum, quod etiam roborat, proinde ea vtimur dum repletum est cerebrum crassis humoribus, vt in paralysi, conuulsione ex repletione, in memoria deperdita & similibus affectibus. Dos. ab ʒ. iij. ad ℥. j. ß.

Conserua roris marini.

Easdem habet facultates & doses, &

præter dicta corrigit & emendat frigidam intemperiem ventriculi.

Aliæ multæ conseruæ possunt parari: verum omnes conspirant circa facultates supradictarum.

DE ELECTVARIIS.

Electuarium ex succo liquiritiæ.

Optimum est ad incindendos & attenuandos crassos humores in thoracis cauitate contentos, ad emendandam etiam asperitatem trachiarteriæ, vt in tussi, catarrho, & aliis similibus affectionibus.

Electuarium ex radice ireos.

Est eiusdem facultatis, sed potentius agit quam elect. de succo liquiritiæ, neque ita gratum est gustui.

Electuarium ex succo rosarum.

Valet ad purgandam bilem à ℨ.ij. ad ℥.j.ß.

Electua

Electuarium ex ſemine cartami.

Purgat pituitam craſſam ex partibus longinquis. Doſ. à ʒ. ij. ad ℥. ij.

Elect. Diarrhod. Abb.

Facultatem habet roborandi hepar poſt purgationem illius. Doſ. à ʒ. ij. ad ʒ. ij.

Elect. roſatæ nouellæ.

Vtuntur medici hoc electuario in frigida ventriculi intemperie & in ventris ſubuerſione, roborat namque illum & diſcutit flatus. Doſ. à ʒ. j. ad ij.

Electua. diatrium ſantalorum.

Roborant hepar & ventriculum: doſ. eadem eſt.

Elect. arom. roſati.

Vtuntur medici hoc electuario in in-

temperie frigida ventriculi, & ad discutiendos flatus, est etiam optimum medicamentum in palpitatione & affectibus vterinis. Dos. à ʒ. ad iij.

Elect. diacymini.

Ad discutiendos flatus & dolores ventris ab intemperie frigida ortos multum prodest. Dos. à ʒ. j. ad iij.

DE SPECIEBVS LOCH.

Loch de schilla.

Optimum est in asthmaticis, in apoplecticis, in orthopnicis, & similibus affectibus, ad optimè tergendum & summè incindendum crassa thoracis excrementa.

Loch de pulmone vulpis.

Prodest in pulmonis vlceribus, vt dicunt, à qualitate occulta.

Loch ſanum & expertum.

Eo vtimur ad lambendum in affectibus thoracis.

Loch lentium.

Valet ad morbillos & variolas quando afficitur guttur, permiſcetur aliquando cum theriaca de citro ad eoſdem affectus. Doſ. à ℥.ß.ad ij.

DE PVLVERIBVS.

Puluis diatragacanthi.

Optimus eſt in conſumptis, in maraſmo affectis, in hecticis, in gutturis aſperitatibus.

Puluis diapapaueris.

Eſt etiam optimus, vt ſupra, in hecticis præcipuè nimium vigilantibus.

Puluis electuarij resumptiui.

Habet etiam easdem facultates vt superiores, omnes enim sumuntur in pauca quantitate.

Puluis diamargaritonis frigidi.

Hepar, cor, & ventriculum roborat & refrigerat; vnde vtimur hoc puluere in calida harum partium intemperie, in deliquiis animi. Dos. à ʒ. ß. ad ij.

Puluis diarrhodonis Abbatis.

Corrigit calorem contractum ex medicamento purganti, & facultates lacessitas roborat, tum etiam & obstructionis reliquias absumit. Dos. à ʒ. ß. ad ij.

Puluis diatrium santalorum.

Optimum est hoc medicamentum ad corrigendam calidam hepatis intemperiem, vt in diarrhæa biliosa, & aliis laborantibus

rantibus prædicta intemperie, deinde iecur roborat & illius obstructiones emendat. Dos. ab ℈.iiij. ad ʒ.ij.

Puluis lætitiæ Galeni.

Calidus est & siccus in recessu secundi, & præditus substantiæ tenuitate; proinde omnes affectus frigidos emendat longinquarum partium, vt cordis & cerebri, propter crocum, qui vt vaporosus reliquorum simplicium facultates ad cerebrum ducit, vnde in paralyticis, apoplecticis, & similibus prodest. Dos. vt supra.

Puluis arom. ros. Gabrielis.

Hoc medicamentum est suauissimum olfactui, & iucundissimum gustui, & saluberrimum & securissimum in frigida cuiusuis intemperie partis: propterea eo vtuntur medici in paraplexia, paralysi, epilepsia, conuulsione ex repletione, in stupore, & aliis frigidis, viscidis & crassis: nam hos humores incindit modicè &

attenuat, partes calfacit & eaſdem roborat, præterea in palpitiatione ventriculi & cordis optimus eſt: nam flatus modicè diſcutit, & eaſdem partes roborat corrigendo intemperiem. Doſ. à ℨ.ß. ad ℨ.j.ß.

Puluis diambræ.

Omnibus viſceribus roborandis efficaciſſima eſt diambra, ſi à cauſa frigida ſint imbecilla, nam reficit ſpiritus, fouet calorem natiuum, vteri affectibus prodeſt, & valde ſenibus & mulieribus conuenit. Doſ. à ℨ.ß. ad ij.

Puluis roſatæ nouellæ.

Imbecillum ventriculum roborat, flatus diſcutit, appetentiam excitat, nauſeam ſedat, humores lentos incindit, colico dolori medetur & vomitum compeſcit. Doſ. à ℨ.ß. ad ℨ.j.ß.

Puluis Diacymini.

In regionibus frigidis vtuntur medi-

ci hoc puluere ad diſcutiendos flatus. Doſ. à ʒ. ß. ad ʒ. j.

Puluis lætificans Rhaſis.

Ex hoc puluere parantur ſacculi in cordis & ventriculi palpitatione, pilei aut ſemicucuphæ in frigidis cerebri intemperiebus, vt in memoria deperdita, in apoplexia, & affectibus ſimilibus. Præterea poſſunt parari potus ex hoc puluere addito aliquo liquore, veternis affectionibus & iſtericis. Doſ. ab ℈. j. ad ℈. iiij.

Puluis pliris arcoticon.

Tutiſſimus eſt vſus huius medicamenti in frigidis affectibus cerebri, vbi opus eſt calfacere & flatus diſcutere. Doſ. eſt eadem.

Puluis ducis.

Datur cum aquis diureticis in ſuppreſſione vrinæ ex calculo, arenulis, humoribus

attenuat, partes calfacit & eaſdem roborat, præterea in palpitiatione ventriculi & cordis optimus eſt: nam flatus modicè diſcutit, & eaſdem partes roborat corrigendo intemperiem. Doſ. à ʒ.ß. ad ʒ. j.ß.

Puluis diambræ.

Omnibus viſceribus roborandis efficaciſſima eſt diambra, ſi à cauſa frigida ſint imbecilla, nam reficit ſpiritus, fouet calorem natiuum, vteri affectibus prodeſt, & valde ſenibus & mulieribus conuenit. Doſ. à ʒ.ß. ad ij.

Puluis roſatæ nouellæ.

Imbecillum ventriculum roborat, flatus diſcutit, appetentiam excitat, nauſeam ſedat, humores lentos incindit, colico dolori medetur & vomitum compeſcit. Doſ. à ʒ.ß. ad ʒ.j.ß.

Puluis Diacymini.

In regionibus frigidis vtuntur medici-

ci hoc puluere ad diſcutiendos flatus. Doſ. à ʒ. ß. ad ʒ. j.

Puluis lætificans Rhaſis.

Ex hoc puluere parantur ſacculi in cordis & ventriculi palpitatione, pilei aut ſemicucuphæ in frigidis cerebri intemperiebus, vt in memoria deperdita, in apoplexia, & affectibus ſimilibus. Præterea poſſunt parari potus ex hoc puluere addito aliquo liquore, veternis affectionibus & iſtericis. Doſ. ab ℈. j. ad ℈. iiij.

Puluis pliris arcoticon.

Tutiſſimus eſt vſus huius medicamenti in frigidis affectibus cerebri, vbi opus eſt calfacere & flatus diſcutere. Doſ. eſt eadem.

Puluis ducis.

Datur cum aquis diureticis in ſuppreſſione vrinæ ex calculo, arenulis, humoribus

attenuat, partes calfacit & easdem roborat, præterea in palpitiatione ventriculi & cordis optimus est: nam flatus modicè discutit, & easdem partes roborat corrigendo intemperiem. Dos. à ʒ.ß. ad ʒ. j.ß.

Puluis diambræ.

Omnibus visceribus roborandis efficacissima est diambra, si à causa frigida sint imbecilla, nam reficit spiritus, fouet calorem natiuum, vteri affectibus prodest, & valde senibus & mulieribus conuenit. Dos. à ʒ.ß. ad ij.

Puluis rosatæ nouellæ.

Imbecillum ventriculum roborat, flatus discutit, appetentiam excitat, nauseam sedat, humores lentos incindit, colico dolori medetur & vomitum compescit. Dos. à ʒ.ß. ad ʒ.j.ß.

Puluis Diacymini.

In regionibus frigidis vtuntur medici-

ci hoc puluere ad discutiendos flatus. Dos. à ʒ.ß.ad ʒ.j.

Puluis lætificans Rhasis.

Ex hoc puluere parantur sacculi in cordis & ventriculi palpitatione, pilei aut semicucuphæ in frigidis cerebri intemperiebus, vt in memoria deperdita, in apoplexia,& affectibus similibus.Præterea possunt parari potus ex hoc puluere addito aliquo liquore, veternis affectionibus & ictericis. Dos. ab ℈.j. ad ℈.iiij.

Puluis pliris arcoticon.

Tutissimus est vsus huius medicamenti in frigidis affectibus cerebri, vbi opus est calfacere & flatus discutere. Dos.est eadem.

Puluis ducis.

Datur cum aquis diureticis in suppressione vrinæ ex calculo,arenulis,hu-

attenuat, partes calfacit & easdem roborat, præterea in palpitiatione ventriculi & cordis optimus est: nam flatus modicè discutit, & easdem partes roborat corrigendo intemperiem. Dos. à ʒ.ß. ad ʒ.j.ß.

Puluis diambræ.

Omnibus visceribus roborandis efficacissima est diambra, si à causa frigida sint imbecilla, nam reficit spiritus, fouet calorem natiuum, vteri affectibus prodest, & valde senibus & mulieribus conuenit. Dos. à ʒ.ß. ad ij.

Puluis rosatæ nouellæ.

Imbecillum ventriculum roborat, flatus discutit, appetentiam excitat, nauseam sedat, humores lentos incindit, colico dolori medetur & vomitum compescit. Dos. à ʒ.ß. ad ʒ.j.ß.

Puluis Diacymini.

In regionibus frigidis vtuntur medici

ci hoc puluere ad diſcutiendos flatus. Doſ. à ℥. ß. ad ℥. j.

Puluis lætificans Rhaſis.

Ex hoc puluere parantur ſacculi in cordis & ventriculi palpitatione, pilei aut ſemicucuphæ in frigidis cerebri intemperiebus, vt in memoria deperdita, in apoplexia, & affectibus ſimilibus. Præterea poſſunt parari potus ex hoc puluere addito aliquo liquore, veternis affectionibus & iſtericis. Doſ. ab ℈. j. ad ℈. iiij.

Puluis pliris arcoticon.

Tutiſſimus eſt vſus huius medicamenti in frigidis affectibus cerebri, vbi opus eſt calfacere & flatus diſcutere. Doſ. eſt eadem.

Puluis ducis.

Datur cum aquis diureticis in ſuppreſſione vrinæ ex calculo, arenulis, hu-

moribus

Puluis electuarij resumptiui.

Habet etiam easdem facultates vt superiores, omnes enim sumuntur in pauca quantitate.

Puluis diamargaritonis frigidi.

Hepar, cor, & ventriculum roborat & refrigerat; vnde vtimur hoc puluere in calida harum partium intemperie, in deliquiis animi. Dos. à ʒ.ß. ad ij.

Puluis diarrhodonis Abbatis.

Corrigit calorem contractum ex medicamento purganti, & facultates lassitas roborat, tum etiam & obstructionis reliquias absumit. Dos. à ʒ.ß. ad ij.

Puluis diatrium santalorum.

Optimum est hoc medicamentum ad corrigendam calidam hepatis intemperiem, vt in diarrhæa biliosa, & aliis laborantibus

rantibus prædicta intemperie, deinde iecur roborat & illius obstructiones emendat.Dos.ab ℈.iiij.ad ʒ.ij.

Puluis lætitiæ Galeni.

Calidus est & siccus in recessu secundi, & præditus substantiæ tenuitate; proinde omnes affectus frigidos emendat longinquarum partium, vt cordis & cerebri,propter crocum,qui vt vaporosus reliquorum simplicium facultates ad cerebrum ducit, vnde in paralyticis, apoplecticis,& similibus prodest.Dos.vt supra.

Puluis arom.ros.Gabrielis.

Hoc medicamentum est suauissimum olfactui,& iucundissimum gustui,& saluberrimum & securissimum in frigida cuiusuis intemperie partis:propterea eo vtuntur medici in paraplexia, paralysi, epilepsia, conuulsione ex repletione, in stupore,&aliis frigidis,viscidis & crassis: nam hos humores incindit modicè &

ci hoc puluere ad discutiendos flatus. Dos. à ʒ.ß.ad ʒ.j.

Puluis lætificans Rhasis.

Ex hoc puluere parantur sacculi in cordis & ventriculi palpitatione, pilei aut semicucuphæ in frigidis cerebri intemperiebus, vt in memoria deperdita, in apoplexia, & affectibus similibus. Præterea possunt parari potus ex hoc puluere addito aliquo liquore, veternis affectionibus & ictericis. Dos. ab ℈.j. ad ℈.iiij.

Puluis pliris arcoticon.

Tutissimus est vsus huius medicamenti in frigidis affectibus cerebri, vbi opus est calfacere & flatus discutere. Dos. est eadem.

Puluis ducis.

Datur cum aquis diureticis in suppressione vrinæ ex calculo, arenulis, hu-

moribus

moribus frigidis, viscidis & lentis. Dos. à ʒ. ß. ad ℥. ß.

Puluis electuarij resumptiui.

In marcore, febre hectica, & consumptis vtuntur medici hoc puluere. Dos. à ʒ.j. ad iij.

Puluis diagalangæ.

Discutit flatus ventriculi, hepatis & cerebri intemperiem frigidam & humidam corrigit, & aliquantulum vrinam mouet. Dos. à ʒ. ß. ad ʒ. ij.

Puluis Reginæ Aragonum.

Obstetrices in abortu vtuntur frequentissimè hoc puluere. possunt etiam parari electuar. ad præcautionem abortus. Dos. ʒ. ij.

Puluis restrictiuus.

Frequentissimus vsus est ad condensandum & incrassandum sanguinem, ad compri

comprimendas & repellend. & ad firmandas partes laxas & ſolutas, præcipuus tamen vſus eſt ad externa in form. linimenti aut cataplaſmatis, in oſſium fracturis, in contuſionibus & profluuiis ſanguinis narium.

Puluis contra vermes.

Optimus eſt ad vermes necandos. Doſ. à ℥. ß. ad ℥. j.

Puluis Papæ Benedicti.

Valet ad corrigendam ventriculi frigidam intemperiem, in ſenibus, ad diſcutiendos flatus, ad prouocandam vrinam, ad conſumendas humiditates & excrementa quæ præcedunt, vt materia calculi, & denique ad iuuandam coctionem & roborandum cerebrum. Doſ. ℥. ij. poſt prandium & cœnam.

Puluis contra caſum.

Optimus eſt ad roborandas partes internas

internas in casu. Dos.à ʒ.ij. ad iij.

Puluis hieræ s. Galeni.

Vtuntur medici hoc puluere ad bilem purgandam ex primis tantum venis, quoniam ob terrenam substantiam non transit eius facultas ad hepar. Roborat etiam ventriculum, incindit atque attenuat humores illius crassos. Dos.à ʒ. j. ad ʒ. iiij.

Puluis hieræ comp. & benedicta.

Vtuntur medici his pulueribus ad paranda suppositoria in affectibus frigidis cerebri & ventriculi.

Puluis hieræ logodionis & hieræ diacolochintidos.

Etiam vtuntur ad eosdem affectus quando vehementer vrgent.

DE TROCHISCIS.

Trochisci galliæ moschatæ.

Valent ad roborandum cor, cerebrum,& matricem,ex ipsis fiunt emplastra pro matrice.

Trochisci galliæ moschatæ Nicolai.

Vim habent calefaciendi & exsiccandi, roborandi & discutiendi flatus in vtero,& ita corrigit intemperiem humidam cum affluxu illius.

Trochisci Aliptæ moschatæ.

Valet ad conficienda emplastra vteri pro sterilibus.

Trochisci galliæ elephanginæ.

Sunt efficaces ad roborandum ventriculum,cor, cerebrum,hepar,& reliquas partes nutrientes. Dos.à ℈.ij.ad ʒ.j.

Throchis

Trochisci ramich.

Roborant cor, ventriculum & hepar magis quàm prædicti galliæ elephanginæ, sub eadem dosi, & fluxionem sistunt.

Trochisci de spodio.

Etiam fluxionem sistunt, & facultatem retentricem roborant. Dos. à ʒ. ad ʒ.j.ß.

Trochisci de Karabe.

In muliebri profluuio, in hæmorragia, in diarrhæa & similibus euacuationibus valent. Dos. à ℈.j. ad ℈.iiij.

Trochisci de absinthio.

Plurimum conducunt ad excitandum appetitum, roborantque ventriculum & hepar, & obstructiones harum partium emendant. Dos. à ʒ.ß. ad ʒ.j.ß.

Tro

Trochiſci de rhabarbaro.

Facultatem habent incindendi, attenuandi,tergendi & roborandi,& purgandi humorem bilioſum per vrinam, proinde cum fœlici ſucceſſu poſſumus vti in hydrope, ictero, & obſtructionibus inueteratis,vt in his quæ relinquũtur in hemitritæo,aut in alia ſpeciė tertianæ ſpuriæ.Doſ.à.ʒ.ß.ad ʒ.j.ß.

Trochiſci de eupatorio.

Vtuntur medici his trochiſcis in ictericis & hydropicis, profunt enim valdè lienis & hepatis tumoribus. Doſ.a. ʒ.j. ad ij.

Trochiſci de terra ſigillata.

Vim habent roborandi facultatem naturalem retentricem, & incraſſandi ſanguinem, nam hi ſunt efficaciſſimi in ſputo ſanguinis thoracis, in profluuio muliebri,& denique cohibent reliquas immo

immodicas euacuationes. Dos. à ℨ. ß. ad ℨ.j.ß.

Trochisci de berberis.

Diarrhæas sistit præsente febre ardente.Dos.à ℨ.ß.ad ℨ.ij.

Trochisci de mirrha.

Optimi sunt ad secundinas pellendas in partu laborioso, ad fætum mortuum eiiciendum, ad menstrua prouocanda.Dos.à ℨ.ß.ad j.ß.

Trochisci de capparibus.

Conducunt in lienis scirrho, quod viscus ab obstructionibus liberant, flatus discutiunt. Dos.est eadem.

Trochisci diarrhodon.

Ad febres pituitosas valent, inueteratas & aliis implexas,ad ventriculi dolorem mulgendum,& humores ipsi adhæ

hærentes detergendos. Dos.à ʒ.ß.ad ʒ.j.

Trochisci de spodio cum semine acetosæ.

Valent ad sitim extinguendam, & ad ventriculi & hepatis inflammationem. Dos.à ʒ.ß.ad ʒ.j.ß.

Trochisci alkekengi.

Vtuntur medici in ardore vrinæ his trochiscis, prosunt renibus vlceratis, vreteribus, & vesicæ, & meatui ordinario vlcerato, & dolores istarum partium mitigat. Dos.à ʒ.ß.ad ʒ.ij.

Trochisci alhandal.

Optimi sunt ad purgandos humores crassos ex partibus longinquis, in paralysi stupore, in conuulsione ex repletione, & similibus affectibus, in quibus & in apoplexia parantur enemata & suppositoria. Dos.à ℈.ij.ad iiij.

DE MEDICAMENTIS *purgantibus.*

Pillulæ aggregatiuæ.

Præcipuè purgant bilem , & omnes humores, cùm etiam humorem pituitosum & melancholicum purgent, Dos. à ʒ.ʒ.ad ℈.iiij.

Pillulæ de Rhabarbaro.

Solum euacuant humorem biliosum à ℈.ij.ad iiij.

Pillulæ fætidæ maiores.

Purgant ex partibus longinquis humores crassos & cōtumaces melancholicos & pituitosos. Dos.à ʒ.ß. ad ℈.iiij.

Pillulæ de Agarico.

Humorem pituitosum in thorace positum purgant hæ pillulæ. Dos.à ℈.ij.ad ʒ j.

Pillulæ lucis maioris.

Prosunt cum fœlici successu in oculorum affectibus. nam purgant humorem pituitosum in cerebro contentum. Dos.à ℈.ij.ad iiij.

Pillulæ lucis minoris.

Eandem habent facultatem, sed potentiorem.Dos.à ʒ.ß.ad ʒ.j.

Pillulæ Indæ.

Vtuntur medici his pillulis ad purgandos humores melancholicos. Dos.à ʒ.ß.ad ℈.iiij.

Pillulæ stomaticæ.

Ad iuuandam coctionem & retentionem alimentorum vtuntur medici: vtuntur namque ante cibum,præsertim in iis in quibus non fit retentio alimenti.Dos.à ʒ.j.ad ʒ.ij.

Pillulæ elephanginæ.

Ad mundificandum ventriculum, cerebrum & instrumenta sensuum ab humoribus crassis & putridis valent. Valent etiam ad corroborandum stomachum, iuuant enim coctionem. Dos. à ℈. ij. ad iiij.

Pillulæ cochiæ Rhasis.

Vtuntur medici, his pillulis in dolore capitis inueterato, vt in hemicrania & cephalea, in paralysi & epilepsia, & aliis affectibus, in quibus oportet cerebrum purgare ab humoribus pituitosis. Dos. à ℈. ij. ad iiij.

Pilulæ fumariæ.

Valent in pruritu scabiei & affectibus cutaneis: nam succus fumiterræ facultatem habet purgandi humores biliosos & adustos per vrinam. Dos. à ℈. ij. ad ʒ. j.

Pillulæ

Pillulæ Azaiareth.

Facultatem habent purgandi humorem biliosum contentum in primis venis; etiam euacuant excrementa putrida ventriculi. Valent ad præcautionem pestis, si sumantur per plures dies. Dos. ℨ.ß.

Pillulæ Rhasis.

Tempore pestis ad præcautionem possunt exhiberi singulis diebus, iuuant enim ventriculi coctionem, illumque expurgant ab excrementis pituitosis, biliosis, & aliis putridis, quibus parati sunt homines incidere in obstructiones præterea possumus optimè vti his pillulis absente constitutione pestilenti ad præcauendos alios morbos. Dos. ℨ.j.

Pillulæ Aureæ.

In ophthalmia & hemicrania calida, possumus vti his pillulis. Dos. à ℈. ij. ad iiij.

Pillulæ arthriticæ.

Ad podagram, chiragram,& ſimiles affectus articulorum proſunt. Doſ. à ʒ. ʒ.ad ℈.iiij.

Pillulæ maſtichinæ.

Valent ad purgandam bilem & pituitam tenuem.Doſ.à ℈.ij.ad iiij.

Pillulæ ſine quibus.

Quibus vtimur in opthalmia ex bile, & in aliis affectibus,vt in tertianà notha, ad purgandum humorem bilioſum & pituitoſum.Doſ.à ʒ.ʒ.ad ʒ.j.ʒ.

Pillulæ cochiæ Galeni.

Ad purgandos craſſos humores de partibus longè diſtantibus valent. Doſ. à ℈.j.ad iij.

Pil

Pillulæ de quinque generibus mirobolanorum.

Optimæ ſunt ad purgandam bilem, pituitam & melancholiam. Doſ.à ℥.ß. ad ℈.iiij.

Pillulæ de lapide Armeno.

Vehementi facultate ſunt preditæ ad purgandum humorem melancholicum. Doſ.à ℈.ij.ad iiij.

DE MEDICAMENTIS purgantibus in formam confectionis.

Confectio hamec.

Vtuntur medici hac confectione ad purgandam melancholiam & bilem flauam,Doſ.à ℥.iij.ad ℥.x.

Confectio diaphanicon.

Euacuat ex partibus propinquis pi-

tuitam. Dof. à ʒ. iij. ad ʒ. xij.

Confectio diacatolichon.

Omnem redundantiam humorum purgat.& præcipuè bilem. Dof. à ʒ.iiij. ad xv.

Confectio diasenæ.

Cum fœlici fucceffu vtuntur medici hac confectione ad melancholia laborantes.Dof.à ʒ.iij.ad xij.

Confectio Indi maioris & minoris.

Valet ad purgandam pituitam. Dof. à ʒ.iiij.ad ʒ.xiiij.

Confectio diaprunis folitiui.

Optima eft hæc confectio ad purgandam bilem, ad emendandam iecoris calidam intemperiem. Dof.à.ʒ.iij.ad xij.

Con

Confectio Gentilis laxatiua.

Humorem melancholicum euacuat, Dos.à ʒ.iiij.ad xiiij.

Confectio benedicta.

Vtuntur medici hac confectione ad enemata paranda in quibuscunque frigidis affectionibus ad irritandum. Dos. per sedem ℥.ij.

Confectio hiera. S.

Eisdem affectibus est optima, quibus exhibitur puluis hieræ s.Gal.Dos.à ʒ.iij. ad viiij.

Confectio hiera.C.

Ad enemata paranda possumus vti hac confectione ad pituitam vitream euacuandam.Dos.ab ℥.j.ad ℥.ij.

Confectio hiera logadionis.

Etiam ad enemata paranda vtuntur

medici hac confectione ad apoplecticos & paralyticos. Dos.eadem sit.

Confectio hieræ diacolochintidis.

In dolore capitis inueterato valet, nam crassos humores ex partibus longinquis euacuat. Dos. à ʒ.iij. ad ʒ.j.

Confectio electuarij rosati.

Valet ad purgandam bilem, est gratum medicamentum. Dos. à ʒ.iiij. ad xij.

Cassia præparata.

Optima est ad potiones purgantes, ad enemata paranda, & ad conficiendos bolos. Dos. à ʒ.iiij. ad ʒ.ij.

Confectio Zaqualtipan, nostra vulgo xalapa.

℞.	Zaqualtipanis	ʒ.iij.
	Sacchari albi	ʒ.j.ß.

Cin

Cinnamomi }
Zinziberis } añ. — ʒ.iiij.
Cariophylorum }
Polipodij quercini —— ʒ.ij.
Mannæ electæ. —— ℥.ß.
Pulueris dragach.fr. —— ʒ.iij.
Thurbith —— —— ʒ.iij.ß.
Radicis ſaxifragiæ —— ʒ.j.
Rhabarbari electi —— ʒ.vj.
Spicæ nardi }
Piperis longi } añ. —— ʒ.ij.ß.
Aniſij —— }

Terantur ſubtiliſſimè & cum melle q.ſ.fiat confectio, quæ ſub quantitate ʒ.vj.ad ſummum,& ʒ.iij.ad minimum datur.Permiſcetur etiam cum aliis confectionibus,ad purgandum humorem bilioſum & pituitoſum.

Zaqualtipan, vulgo xalapa eſt radix quædam noua ex India occidentali apportata;eſt namque medicamentum benignum,& fuit à nobis expertum fœlici cum ſucceſſu. Solus etiam puluis datur à ʒ.j.ad ij.

Noſter optimus & peritus ſenex Pater frater Antonius Caſtell huius mo-

nasterij Montisserrati insignis Pharmacopola, rerum Indicarum vigilãtissimus indagator, in Hispania fuit primus, qui periculum de huius radicis proprietate fecit, cum à quodam religioso consorte suo, in ipsa insula zaqualtipan nuncupata, eleemosynas pro suo cœnobio quæsitante, missa fuit quædam quantitas radicis supradictæ; illiusque virtutem (vt scriptum fuit ab illo) veram & quasi miraculosam inuenit, quare inter confectiones purgantes visum fuit hanc nostram reponere, vt possit medicus si voluerit, vel in puluerem, vel in formam dictam præscribere.

CONFECTIONES cardiacæ.

Confectio Alchermes.

Vtuntur medici ad roborandum cor in syncope, in palpitatione & aliis cordis affectibus. Dos. à ʒ.j. ad ʒ.ij.

Con

Confectio Gent.cord.cont.mel.

Valet ad flatus discutiendos melancholicos, ad roborandum cor & omnes partes internas,& ad conciliandum somnum. Dos.à ʒ.ß.ad ʒ.ij.

Confectio Iacinthorum.

Valet tempore pestis & aliis morbis malignis.Dos.à ℈.ij.ad ʒ.j.ß.

Confectio diamoschi dulcis.

Valet ad vterinos affectus, & ad discutiendos flatus. Dos.à ʒ.ß.ad ʒ.j.ß.

Confectio diamoschi vsualis.

Habet facultatem roborandi cerebrum & ventriculum, ad affectus melancholicos etiam valet. Dos. est eadem.

Confectio limonatæ smaragdorum.

In epilepsia puerorum est efficacissimum

mum remedium, valet etiam in cordis affectibus. Dos. à ℈. j. ad ℈. iiij.

Confectio Theriacæ de citro.

Vtuntur medici hac theriaca in morbillis & variolis, præterea in febribus puncticularibus, & ferè in omnibus infirmitatibus puerorum ab obstetricibus commendatur. Dos. à ℈. j. ad ʒ. j.

ALIAE CONFECTIONES.

Confectio requiei puerorum.

Hac confectione vtuntur mulierculæ in affectibus ventriculi, & cerebri frigidis; est namque familiarissimum medicamentum pueris, cum fœlici successu. Dos. à ℈. j. ad ʒ. j.

Confectio diacidonitis Placæ.

Summoperè roborat & purgat aliquo modo ventriculum. Dos. à ʒ. ß. ad ʒ. j. ß.

Confectio diacidonitis Galeni.

Ad roborandum ventriculum valet vomentibus biliosa quotidie.Dos.à ʒ.ß. ad ʒ.j.

Confectio diasatyrion.

Celebrata est hæc confectio ad excitandam venerem,hecticis etiam prodest. Dos.à ʒ.ij.ad iij.

Confectio cyphoides.

Valet in Anasarca, si sola exhibetur; verum si datur cum electuario arom. ros.valet in tympanite. Et si datur cum succo Ireos, valet in Ascite. Dos.à.ʒ.iij. ad ʒ.vj.

Confectio de baccis lauri.

Vtuntur medici hac confectione in dolore colico ex pituita vitrea. Dos. à ʒ.j.ad iij.

Con

Confectio anacardina.

Si datur cum conserua sthecados vel melissæ, valet ad recuperandam memoriam, datur etiam in apoplexia & paralysi. Dos.à ℈.ij.ad ʒ.j.ß.

Confectio diacurcumæ maioris.

Optima est in frigida iecoris intemperie, ventris, renum, & matricis. Dos.à ʒ.ß.ad ℈ iiij.

Confectio dialaccæ magnæ.

Valet ad eosdem affectus, ad quos valet diacurcuma, sub eadem quantitate.

Confectio dialaccæ Isaæ.

Sub eadem quantitate & ad eosdem affectus valet hæc confectio, ad quos ipsa diacurcuma.

Confectio dianisij.

Valet ad discutiendos flatus ventriculi,

culi, etiam prodeſt tuſſi à pituita ortæ. Doſ.à ℥.j.ad ℥.iij.

Confectio lithontripon.

Optima eſt in ſuppreſſione vrinæ ex humoribus lentis & craſſis. Doſ. à ℥. ij. ad iiij.

Confectio phylanthropos.

Eaſdem habet vires, quas habet lithontripon.

Confectio philoni maioris.

In ingenti dolore & inflammatione ventriculi vtuntur medici hac confectione, & ad conciliandum ſomnum in febribus biliofis, cautè tamen vtenda venit hæc confectio. Doſ.à ℥.ß.ad ℥.j.

Confectio philoni perſici.

Valet in ſputo ſanguinis mirabiliter, & in diarrhęa & dyſenteria, quando mitio

tiora medicamenta non prosunt. Dos. à ℈.j.ad ℈.iiij.

Confectio requiei magnæ.

Ad somnum conciliandum in quacumque febris specie valet. Dos. à ℈.ij. ad ʒ.j.ß.

Confectio micletæ.

In diarrhæis contumacibus est vtilis. Dos.à ℈.j.ad iiij.

Confectio trium piperum.s.Gal.

Ad flatus ventriculi discutiendos & quando refertus est pituitæ copia, valet hæc confectio,addendo electuarium liquidum arom.ros.Dos.à ʒ.j.ad iij.

Confectio Theriaca magna.

Optima est aduersus frigidos vteri affectus,cerebri, renum & aliarum partium,tempore pestis aduersatur venenatæ qualitati, morsibus animalium venenatorum,

natorum, & denique ipſis venenis aſſumptis. Doſ. à ʒ.ß. ad ʒ.j.ß.

Confectio mithridati.

Valet ad menſes purgandos, & ad omnes affectus, ad quos valet theriaca magna. Doſ. à ʒ.ß. ad ℈.iiij.

Confectio triphera magna.

Prodeſt ſi conficitur ſine opio, ad flatus in longinquis partibus exiſtentes diſcutiendos, & aduerſus intemperiem frigidam, obſtetrices vtuntur hac confectione ad menſtrua purganda. Doſ. à ʒ.j. ad ʒ.ij.

Confectio antidoti hæmagogi.

Etiam eſt optima ad purgandos menſes cum aqua meliſſæ vel ſabinæ. Doſ. à ʒ.j.ß. ad ʒ.iij.

Confectio ſcordij.

In conſtitutione peſtilenti multum pro

prodest, si datur cum aqua stillatitia scordij. Dos. à ʒ.ß. ad ʒ.j.

Confectio triphera Sarracenica.

Valet ad discutiendos ventriculi flatus, & ad sedandum dolorem in ipso contentum. Dos. à ʒ.j. ad ʒ.ij.

Confectio diaspolitici.

Ad eodem affectus valet, ad quos valet triphera Sarracenica, sub eisdem dosibus.

Confectio diatesseron.

Optima est ad epilepsiam, paralysim, & alios morbos frigidos ventriculi & hepatis, & aliquando ad morsus scorpionum. Dos. à ʒ.j ad ʒ.ij.

DE MEDICAMENTIS externis.

Collirium Lancfranc vsuale.

Facultatem habet exsiccandi & tergen

gendi vlcera ſordida pudendi, & aliarum partium.

Collyrium album Rhazis.

In ophthalmia vtuntur medici hoc collyrio cum opio ſi ingens,adſit dolor, & abſque opio ſi non eſt dolor.

Collyrium album vſuale.

Vtuntur etiam medici hoc collyrio in oculorum ægritudinibus, nam facultatem habet repellendi,exſiccandi,& refrigerandi,& dolorem leuem mitigandi.

Oleum amygdalarum dulcium.

Mirificè prodeſt hoc oleum in variis affectibus. Imprimis optimum eſt ad emendandas ſiccitates aſperæ arteriæ ex ſiccitate contractas, valet ad dolorem nephriticum cum ſaccharo cãdido permixtum, in ileo & in colico ad emolliendam aluum, & ad dilatandas partes. Doſ.ab ℥.ß.ad ℥.iiij. Præterea exterius appli

applicatur in dysuria, si dolor adest, in meatu vrinario si iniiciatur per fistulam. Prodest etiam ad emendandas & corrigendas siccitates neruorum: vtile est in marasmo affectis, atrophia, & tabidis, valet ad vngendos articulos in defatigatis ex itinere, nam lassitudinem emendat, valet etiam ad iuuandum sputum in pleuritide.

Oleum sesamini.

Valet ad iuuandum sputum in catarrho, in pleuritide & asthmate.

Oleum ricinum ex baccis lauri.

Optimum est in dolore colico, ad discutiendos flatus, aperit, emollit & intemperiem frigidam absque fluxu humoris emendat. Valet etiam in quibuscunque frigidis affectibus partium neruosarum & cerebri.

Oleum rosarum omphacinum.

Valet in principio phrenitidis, nam refrige

refrigerat, & repellit, & aliis affectibus capitis, pręcipuè in vulneribus, ne cerebri partes tententur aliqua inflammatione; & valde efficax eſt ad parandum ceratum refrigerans Galeni pro febre hectica.

Oleum roſarum.

Facultatem habet modicè digerendi, repellendi, & refrigerandi. Parant ex eo medici oxirrhodina in incremento phrenitidis.

Oleum violarum.

Optimum eſt in calida intemperie, in inflammationibus, parantur etiam ex eo oxirrhodina, & enemata, & vnguenta ad ſiccitatem emendandam, & corrigendam, ſpinæ dorſi, vt in maraſmo, aut in ſiccitate contracta per febrilem calorem.

Oleum chamomillæ.

Modicè calfacit, reſoluit & partes
neruoſas

neruosas roborat,& dolorem sedat.

Oleum anethinum.

Facultatem habet digerendi, sedandi dolores ad partes neruosas.

Oleum cydoniorum.

Valet ad cohibendas fluxiones ventriculi in diarrhæis,& vomitionibus.

Oleum myrtinum.

Ad eosdem affectus valet ad quos valet oleum cydoniorum,sed efficacius.

Oleum masticbinum.

Ad emendandas immodicas euacuationes siue per aluum, siue per vterum valet.

Oleum nardinum.

Facultatem habet digerendi,adstringendi, & calefaciendi , vnde in vteri

affectibus

affectibus hepatis & ventriculi vtuntur medici & obstetrices in coriza puerorum naribus apposita.

Oleum absinthij.

Valet ad corroborandum ventriculum & corrigendam intemperiem frigidam eiusdem.

Oleum rutæ.

Insignem habet facultatem calefaciendi, extenuandi,& digerendi in colico dolore ex pituita vitrea.

Oleum costinum.

Valet in neruorum affectibus, nam habet insignem facultatem roborandi, calefaciendi,attenuandi, aperiendi neruosum genus.

Oleum de euphorbio.

Optimum est hoc oleum in hemi-

cranea, cephalalgia, & lethargo. Valet etiam in affectibus frigidis neruorum.

Oleum de lilio.

Vtuntur medici hoc oleo in glandulis inflammatis, tum in collo, tum in inguinibus, & etiam ſub alis, nam habet facultatem calefaciendi, reſoluendi, & concoquendi.

Oleum irinum.

Valet ad reſoluendum, maturandum & dolorem ſedandum etiam in glandulis induratis, & in quibuſcunque aliis tumoribus.

Oleum de croco.

Habet facultatem roborandi neruos, & vterum, & ſedat dolores harum partium & durities diſſipat.

Oleum laurinum.

Habet eaſdem facultates, quas habet oleum ex baccis lauri.

Oleum

Oleum de piperibus.

Habet facultatem calefaciendi, attenuandi, tergendi & liberandi ab obstructionibus. Proinde vtuntur medici hoc oleo in paralysi & in conuulsione, & in quibuscumque neruorum frigidis affectibus, vteri, colli, renum, & vesicæ, quarum partium calculos comminuit. In arthritide & ischiade etiam valet.

Oleum moschelinum.

Ad omnem frigiditatem corporis valet, potissimum ventriculi, & lateris in pleuritide notha.

Oleum de capparibus.

Ad aperiendas obstructiones lienis valet.

Oleum tamarasci.

Easdem habet facultates, ac superius explicatum de capparibus.

Oleum castorei.

Habet facultatem incindendi & attenuandi crassos humores in articulis existentes;est enim optimum in quibuscunque frigidis affectibus, præsertim si oportet altas petere partes.

Oleum scorpionum.

Vtuntur medici hoc oleo in dolore nephritico, in colico, in retentione vrinæ,& similibus.

Oleum lumbricorum.

Habet facultatem incindendi,leniendi & digerendi humores in partibus colli & articulorum.

Oleum hypericon.

Medici vtuntur hoc oleo in dolore nephritico,colico,& schiatico: Chirurgi in capitis vulneribus.

Oleum

Oleum vulpinum.

In arthritide, podagra & chiragra valet oleum hoc, vt docet Syluius.

Oleum de portulaca.

Frigidam habet facultatem, vnde existente nimis calido hepate, vt in diarrhæa, multum prodest.

Oleum papaueris albi.

Ad sedandos dolores ingentes medici & chirurgi vtuntur hoc oleo, hebetando sensum. Valet ad conciliandum somnum in phrenitide.

Oleum sambucinum.

Hoc oleum lenit & mundificat cutim, & confert doloribus neruorum, & fouet & corroborat eos.

Oleum sampsuchinum.

Neruos fouet & calefacit, & mirificè

adiuuat ſtomachum, & capitis dolori confert.

Oleum cheyrinum.

Humores craſſos reſoluit, & dolores qui ſunt in neruis,& iuncturis,in pectore,renibus & veſica ſedat.

Oleum de myrrha.

Maculas faciei ex ſole contractas detergit.

Oleum ex ouis.

Valet ad curanda vlcera maligna & fiſtuloſa,& vitia cutis expurgat.

Oleum de lateribus.

Inſignes habet facultates:nam calefacit & ſiccat multum & digerit,& materiam omnem excrementitiam conſumit. Quare epilepſiæ,paralyſi,vertigini,obliuioni,& lienis,renum,veſicæ,vteri, neruorum,articulorum omnium doloribus frigidis mirificè conducit.

Oleum

Oleum de therebentina.

Hoc oleum in omnibus ægritudinibus frigidis & flatuosis conuenit;& frigidis neruorum affectibus, in asthmate & difficultate anhelitus etiam prodest.

DE VNGVENTIS.

Vnguentum album Rhazis.

Facultatem habet refrigerandi & exsiccandi,chirurgi vtuntur illo in vlceribus ex combustione, & in vulneribus superficialibus.

Vnguentum de lithargyrio.

Valet ad refrigerandum & exsiccandum, & in pruritu & scabie sæpissimè applicatur.

Vnguentum diapompholygos.

In inflammationibus vlcerum & eo-

rumdem humiditatibus vtuntur chirurgi hoc vnguento: valet etiam in vlceribus contractis ex pruritu, eſt namque medicamentum cicatricem inducens.

Vnguentum roſaceum.

Commendatur ad ſedandum phlegmonem, eryſipelata, herpetas, & ad corrigendam calidam cephalalgiam, & denique ventriculi & hepatis intemperiem calidam.

Vnguentum roſatum ſantalatum.

Magis refrigerat, & roborat hoc vnguentum quàm ſuperius propoſitum, ac proinde eo vtuntur medici in hepatis intemperie calida & in dolore renum contracto ex calida intemperie, & in ſimilibus affectibus.

De vnguento Aegyptiaco.

Vtuntur chirurgi hoc vnguento in vlceribus cacoëthibus, inducit enim ſcaram;

ram; incindit & attenuat, & tergit carnem mortuam, & reliqua excrementa; valet in vlceribus pudendorum, ad collyria illius partis parandæ, lotionesque conficiendas.

Vnguentum basiliconis.

Vtuntur eo chirurgi in bubonibus, in pernionibus suppuratis, & apertis, & in aliis capitis & aliarum partium vlceribus.

Vnguentum mediæ confectionis.

Valet ad vulnera simplicia, ad modicè tergendum & exsiccandum.

Vnguentum nigrum sarracenum.

Insignem habet facultatem attrahendi, extergendi & expurgandi excrementa & vulnera exsiccandi, hinc in capitis vulneribus optimum est.

Vnguentum resumptiuum.

Valet ad corrigendam ſiccam intemperiem & aliquantulum calidam, nam per exceſſum eſt frigidum & humidum, ideoque valet ad conſumptos hecticos, ad macie laborantes & ad motus conuulſiuos contractos in febribus ardentibus.

Vnguentum citrinum.

Optimum eſt ad emendanda faciei vitia ex cauſſa externa, hinc maculas à ſole contractas tergere valet.

Vnguentum de arthanita.

In aſcite valet hoc vnguentum, dum reliqua non proſunt: nam abdominis purgat aquas & ſeroſos humores.

Vnguentum album ſarracenum.

Valet ad repellendum & refrigerandum, proinde vtuntur chirurgi eo commo

modiſſimè in vulneribus partibus circumſtantibus appoſito.

Vnguentum apij.

Excrementa bubonum extergit, vtuntur eo chirurgi primis diebus cum elychniis quæ apponuntur parti internæ bubonis.

Vnguentum de minio.

Eſt ſanè optimum ad vlcera exſiccanda dum medicamenta leuiora non profunt.

Vnguentum pomorum.

Ad emendanda vitia labiorum & narium valet, & ad faciem dealbandam, & illius vitia etiam emendanda.

Vnguentum tutiæ.

Valet ad oculorum inflammationes, nam repellit & digerit.

Vnguentum Apostolorum.

Facultatem habet incindendi & tergendi excrementa in vlceribus existentia, & eadem extrahendi & exsiccandi humiditates. Hinc vsus frequentissimus illius est in vlceribus vteri, & pudendi cacoëthibus.

Vnguentum de althea.

Insignem habet facultatem digerendi, vnde valet ad resoluendos humores tumorum & aliarum partium induratarum.

Vnguentum Agrippæ regis.

Resoluit & digerit tumores, vnde in bubonibus & in ventris tumoribus, & in hydrope vtuntur eo medici.

Vnguentum comitissæ.

Valet ad sistendas fluxiones vteri & aluij,

alui, roborat namque & adstringit. vnde valet in profluuio rebelli muliebri, in contumaci diarrhæa, & in deiectionibus hepaticis.

Vnguentum contra scabiem.

Potentissimè curat scabiem & pruritus.

Vnguentum aureum.

Optimum est ad vulnera curanda, excrementa tergenda, & humiditatem exsiccandam.

Vnguentum contra tineam.

Valet vt titulus declarat.

Vnguentum Aragon.

Habet insignem facultatem in quibuscunque frigidis affectibus, præsertim in colico dolore ex pituita vitrea & aliis doloribus natis ex materia frigida.

Vnguentum martiaton.

Anodinam quandam facultatem habet, proinde ſedat dolores.

Vnguentum populeon.

Narcoticum eſt hoc vnguentum, proinde refrigerat, ſomnum conciliat, in febribus ardentibus, & phreniticis prodeſt. Valet etiam ad combuſtos, & ad dolores ſedandos, & ad intemperiem calidam temperandam. Empyrreumatico vtimur.

DE CERATIS.

Ceratum refrigerans Galeni.

Gal. 10. meth. cap. 9. docet vnguentum vel ceratum hoc valde refrigerare & humectare, valet ad hecticos & conſumptos.

Ceratum ſantalatum.

Optimum eſt ad roborandum & refri

frigerandum hepar, in deiectionibus hepaticis biliosis, valet etiam ad intemperies calidas renum,& ad alias similes.

Ceratum ex thapsia.

Vtuntur medici hoc cerato in vehementissimis distillationibus ad exsiccandum, ad attrahendum humorem efficientem distillationem.

Ceratum spadadrap.

Frequentissimus est huius cerati vsus in vlceribus antiquis exsiccandis.

DE EMPLASTRIS.

Emplastrum diachilonis communis.

Temperatissimum est,& ita vsum illius laudamus in scirrhis & aliis rebellibus tumoribus.

Emplastrum diachilonis magni.

Valet ad emolliendos & digerendos tumores.

Emplastrum diapalmæ.

Valet ad curanda vlcera antiqua.

Emplastrum stomaticonis confortatiui.

Optimum est ad roborandum ventriculum,& corrigendam intemperiem frigidam illius.

Emplastrum oxicroci.

Optimus est huius emplastri vsus in dolore contracto ex aliqua contusione, in ossium fracturis & dislocationibus.

Emplastrum Guillermi seruitoris.

Ad eosdem affectus valet ad quos valet emplastrum oxicroci.

Em

Emplaſtrum contra conquaſſationem.

Habet vim digerendi ac diſſipandi humorem extrauaſatum ex contuſionibus.

Emplaſtrum de centaurea.

Optimum eſt in vulneribus capitis.

Emplaſtrum de palmitibus.

Valet ad extergenda & exſiccanda excrementa & humiditates quæ apparent in vlceribus, & præcipuè vſus huius emplaſtri eſt in vlceribus antiquis.

Emplaſtrum contra rupturam.

Ad hernias curandas valet hoc emplaſtrum, puerorum nimirum aquoſas, valet etiam ad fœtum detinendum.

Emplaſtrum contra rupturam ex pelle arietina.

Valet ad conſolidandum & vniendum

Emplaſtrum de meliloto.

Habet vim emolliendi & diſcutiendi flatus, & digerendi, tum etiam & roborandi; hinc in tumoribus duriuſculis ventris, hepatis & aliarum partium prodeſt.

Laus Deo, Beatæ Mariæ & Sancto Ioanni Baptiſtæ, huic operi impoſuimus manum 24. *Iunij* 1622.

INDEX

INDEX RERVM
ET VERBORVM
COPIOSISSIMVS.

Numerus vbique paginas indicat.

Indicatio

Emplaſtrum de meliloto.

Habet vim emolliendi & diſcutiendi flatus, & digerendi, tum etiam & roborandi; hinc in tumoribus duriuſculis ventris, hepatis & aliarum partium prodeſt.

Laus Deo, Beatæ Mariæ & Sancto Ioanni Baptiſtæ, huic operi impoſuimus manum 24. *Iuny* 1622.

INDEX RERVM
ET VERBORVM
COPIOSISSIMVS.

Numerus vbique paginas indicat.

Indicatio

Emplaſtrum de meliloto.

Habet vim emolliendi & diſcutiendi flatus, & digerendi, tum etiam & roborandi; hinc in tumoribus duriuſculis ventris, hepatis & aliarum partium prodeſt.

Laus Deo, Beatæ Mariæ & Sancto Ioanni Baptiſtæ, huic operi impoſuimus manum 24. Iunij 1622.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM COPIOSISSIMVS.

Numerus vbique paginas indicat.

Emplaſtrum de meliloto.

Habet vim emolliendi & diſcutiendi flatus, & digerendi, tum etiam & roborandi; hinc in tumoribus duriuſculis ventris, hepatis & aliarum partium prodeſt.

Laus Deo, Beatæ Mariæ & Sancto Ioanni Baptiſtæ, huic operi impoſuimus manum 24. *Iunij* 1622.

INDEX RERVM ET VERBORVM COPIOSISSIMVS.

Numerus vbique paginas indicat.

Indicatio

Emplastrum diachilonis magni.

Valet ad emolliendos & digerendos tumores.

Emplastrum diapalmæ.

Valet ad curanda vlcera antiqua.

Emplastrum stomaticonis confortatiui.

Optimum est ad roborandum ventriculum,& corrigendam intemperiem frigidam illius.

Emplastrum oxicroci.

Optimus est huius emplastri vsus in dolore contracto ex aliqua contusione, in ossium fracturis & dislocationibus.

Emplastrum Guillermi seruitoris.

Ad eosdem affectus valet ad quos valet emplastrum oxicroci.

Em

Emplaſtrum contra conquaſſationem.

Habet vim digerendi ac diſſipandi humorem extrauaſatum ex contuſionibus.

Emplaſtrum de centaurea.

Optimum eſt in vulneribus capitis.

Emplaſtrum de palmitibus.

Valet ad extergenda & exſiccanda excrementa & humiditates quæ apparent in vlceribus, & præcipuè vſus huius emplaſtri eſt in vlceribus antiquis.

Emplaſtrum contra rupturam.

Ad hernias curandas valet hoc emplaſtrum, puerorum nimirum aquoſas, valet etiam ad fœtum detinendum.

Emplaſtrum contra rupturam ex pelle arietina.

Valet ad conſolidandum & vnien-

dum

dum peritonæum ruptum in ea regione, in quam vel omenta vel inteſtina deſcendunt. Etiam valet ad hernias aquoſas & flatuoſas Valet denique ad curandum eneuriſma.

Emplaſtrum contra durities.

Prodeſt ad emolliendos duros tumores.

Emplaſtrum de ranis.

Doloribus ex morbo Gallico contractis, præcipuè talpariis prodeſt.

Emplaſtrum diaphæniconis.

Valet ad iuuandam ventriculi coctionem, ad vomitum ſiſtendum, & emendandas contumaces alui euacuationes.

Emplaſtrum catagenum.

Optimum eſt in tumoribus gallicis in capite exiſtentibus.

Em-

Emplaſtrum de gratia Dei.

Valet ad vlcera antiqua curanda, quando alia emplaſtra non proſunt.

Emplaſtrum Apoſtolicum chirurgicum.

Eaſdem habet facultates,& ad lienis ſcirrhos.

Emplaſtrum diuinum.

Eaſdem, ſed imbecilles habet facultates.

Emplaſtrum de geminis.

Optimum eſt ad curanda vlcera, in quibus leui occaſione apparent quotidie inflammationes.

Emplaſtrum filij Zachariæ.

Valet ad durities emolliendas,& faciliora reddit excrementa in thorace exiſtentia ad expuendum.

Em

Emplastrum de meliloto.

Habet vim emolliendi & discutiendi flatus, & digerendi, tum etiam & roborandi; hinc in tumoribus duriusculis ventris, hepatis & aliarum partium prodest.

Laus Deo, Beatæ Mariæ & Sancto Ioanni Baptistæ, huic operi imposuimus manum 24. *Iuny* 1622.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM COPIOSISSIMVS.

Numerus vbique paginas indicat.

Indicatio

Phleg

Epi

Ad

Com

Roboran

FINIS.